



**TÜRK İSLAM EDEBİYATI ALANINDA 1984-2021
YILLARI ARASINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ
TEZLER ÜZERİNE BİR ANALİZ: NİTEL ÇALIŞMA**

Tansu ÇİNİCİ

**Yüksek Lisans Tezi
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı
Doç. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN
2022
Her Hakkı Saklıdır**

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI

Tansu ÇİNİCİ

TÜRK İSLAM EDEBİYATI ALANINDA 1984-2021 YILLARI
ARASINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR
ANALİZ: NİTEL ÇALIŞMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

ERZURUM – 2022



TEZ BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "TÜRK İSLAM EDEBİYATI ALANINDA 1984-2021 YILLARI ARASINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR ANALİZ: NİTEL ÇALIŞMA" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Gereğini bilgilerinize arz ederim *.

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☒ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

Tansu ÇİNİCİ

Aslı Islak İmzalıdır.

* LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE

.....
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi **MADDE 6– (1)** Lisansüstü teze ilgili **patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda**, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu **iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.**

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz **makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış** ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile **altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.



SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Social Sciences

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. A. Hilal KALKANDELEN danışmanlığında, Tansu ÇİNİCİ tarafından hazırlanan bu çalışma 15 / 07 / 2021 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. A. Hilal Kalkandelen	İmza: Aslı Islak İmzalıdır.
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Reyhan Keleş	İmza: Aslı Islak İmzalıdır.
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Halime Çavuşoğlu	İmza: Aslı Islak İmzalıdır.

Prof. Dr. Sait UYLAŞ
Enstitü Müdürü

Aslı Islak İmzalıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
KISALTMALAR DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ	X
ÖN SÖZ.....	XI
GİRİŞ	1
I. TÜRK İSLÂM EDEBİYATI YÖNTEMLERİ	2
II. YÖNTEM.....	6
III. EVREN ve ÖRNEKLEM	6
IV. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	7
V. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ	7

BİRİNCİ BÖLÜM NİTEL ARAŞTIRMA

1.1. NİTEL ARAŞTIRMA NEDİR?.....	8
1.1.1. Nitel Araştırmanın Kuramsal Arka Planı	10
1.1.2. Nitel Araştırmanın Özellikleri.....	13
1.1.3. Nitel Araştırmada Veri Toplama ve Analiz Yöntemleri	17
1.1.3.1. Gözlem	17
1.1.3.1.1. Gözlem Türleri.....	19
1.1.3.1.2. Gözlemin Güçlü Yönleri.....	20
1.1.3.1.3. Gözlem Yönteminin Zayıf Yönleri.....	20
1.1.3.1.4. Gözlemin Yapılması	21
1.1.3.1.5. Gözlemin Kaydedilmesi	21
1.1.3.2. Görüşme	22
1.1.3.2.1. Görüşme Çeşitleri	23
1.1.3.2.2. Görüşmenin Güçlü Yönleri.....	23
1.1.3.2.3. Görüşmenin Zayıf Yönleri.....	24
1.1.3.2.4. Görüşme Formunun Hazırlanması.....	24
1.1.3.2.5. Görüşmenin Yapılması	25

1.1.3.2.6. Görüşme Verilerinin Kaydedilmesi	25
1.1.3.2.7. Görüşme Verilerinin Raporlaştırılması.....	26
1.1.3.2.8. Görüşmecinin Özellikleri.....	26
1.1.3.3. Doküman İncelemesi	27
1.1.3.3.1. Doküman Analizinin Güçlü Yönleri.....	28
1.1.3.3.2. Doküman Analizinin Zayıf Yönleri.....	29
1.1.3.4. Betimsel Analiz	30
1.1.3.5. İçerik Analizi	30
1.1.4. Nitel Araştırma Desenleri.....	31
1.1.4.1. Durum Çalışması Araştırması	31
1.1.4.2. Anlatı Araştırması	32
1.1.4.2.1. Anlatı Araştırmasının Türleri.....	34
1.1.4.3. Etnografik Araştırma Yöntemi	34
1.1.4.4. Fenomenolojik Araştırma Yöntemi	37
1.1.4.5. Kuram Oluşturma Yöntemi	38
1.1.4.6. Gömülü Teori Yöntemi	39
1.1.4.7. Sözlü Tarih Yöntemi	40
1.1.4.8. Söylem Analizi	40
1.1.4.9. Odak Grup Yöntemi	41
1.1.4.10. Eylem Araştırması Yöntemi	42
1.1.4.10.1. Eylem Araştırması Türleri	43
Teknik/Bilimsel/ İşbirlikçi Eylem Araştırması:.....	43
Uygulama/ Karşılıklı İşbirliği/ Tartışma Odaklı Eylem Araştırması:	43
Özgürleştirici/ Geliştirici/ Eleştirel Eylem Araştırması:.....	43
1.1.4.11. İz Sürme Çalışmaları Yöntemi	43
1.1.4.12. Paydaşlar Analizi.....	44
1.2. NİTEL ARAŞTIRMADA VERİ ANALİZİ.....	45
1.2.1. Raporlaştırma	46
1.3. NİTEL VERİ ANALİZİNDE BİLGİSAYAR KULLANIMI	47
1.3.1. Nitel Veri Analizinde Kullanılan Bilgisayar Yazılımları.....	47

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRK İSLÂM EDEBİYATI BİLİM DALINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ
TEZLERİN DURUM ANALİZİ

2.1. BULGULAR	49
2.1.1. Çalışma Kapsamında Ulaşılan Tezlere Ait Sayısal Veriler.....	49
2.1.2. Türk İslâm Edebiyatı Alanında Yapılan Tez Çalışmalarının Başlıklarının Analizi	70
2.1.3. Türk İslâm Edebiyatı Alanında 1984-2021 Yılları Arasında Yayımlanan Tezler İle İlgili Bibliyografya Çalışması	70
2.1.3.1. Yüksek Lisans Tezleri	70
2.1.3.1.1. 1984 Yılında Yapılan Çalışmalar	70
2.1.3.1.2. 1993 Yılında Yapılan Çalışmalar	71
2.1.3.1.3. 1994 Yılında Yapılan Çalışmalar	72
2.1.3.1.4. 1995 Yılında Yapılan Çalışmalar	72
2.1.3.1.5. 1996 Yılında Yapılan Çalışmalar	74
2.1.3.1.6. 1997 Yılında Yapılan Çalışmalar	76
2.1.3.1.7. 1998 Yılında Yapılan Çalışmalar	77
2.1.3.1.8. 1999 Yılında Yapılan Çalışmalar	78
2.1.3.1.9. 2000 Yılında Yapılan Çalışmalar	79
2.1.3.1.10. 2001 Yılında Yapılan Çalışmalar	80
2.1.3.1.11. 2002 Yılında Yapılan Çalışmalar	82
2.1.3.1.12. 2003 Yılında Yapılan Çalışmalar	83
2.1.3.1.13. 2004 Yılında Yapılan Çalışmalar	84
2.1.3.1.14. 2005 Yılında Yapılan Çalışmalar	87
2.1.3.1.15. 2006 Yılında Yapılan Çalışmalar	89
2.1.3.1.16. 2007 Yılında Yapılan Çalışmalar	92
2.1.3.1.17. 2008 Yılında Yapılan Çalışmalar	95
2.1.3.1.18. 2009 Yılında Yapılan Çalışmalar	101
2.1.3.1.19. 2010 Yılında Yapılan Çalışmalar	103
2.1.3.1.20. 2011 Yılında Yapılan Çalışmalar	106
2.1.3.1.21. 2012 Yılında Yapılan Çalışmalar	108
2.1.3.1.22. 2013 Yılında Yapılan Çalışmalar	109

2.1.3.1.23. 2014 Yılında Yapılan Çalışmalar	111
2.1.3.1.24. 2015 Yılında Yapılan Çalışmalar	114
2.1.3.1.25. 2016 Yılında Yapılan Çalışmalar	122
2.1.3.1.26. 2017 Yılında Yapılan Çalışmalar	128
2.1.3.1.27. 2018 Yılında Yapılan Çalışmalar	132
2.1.3.1.28. 2019 Yılında Yapılan Çalışmalar	135
2.1.3.1.29. 2020 Yılında Yapılan Çalışmalar	150
2.1.3.1.30. 2021 Yılında Yapılan Çalışmalar	157
2.1.3.2. Doktora Tezleri.....	163
2.1.3.2.1. 1992 Yılında Yapılan Çalışmalar	163
2.1.3.2.2. 1996 Yılında Yapılan Çalışmalar	164
2.1.3.2.3. 1998 Yılında Yapılan Çalışmalar	164
2.1.3.2.4. 2000 Yılında Yapılan Çalışmalar	164
2.1.3.2.5. 2002 Yılında Yapılan Çalışmalar	165
2.1.3.2.6. 2003 Yılında Yapılan Çalışmalar	165
2.1.3.2.7. 2004 Yılında Yapılan Çalışmalar	167
2.1.3.2.8. 2005 Yılında Yapılan Çalışmalar	167
2.1.3.2.9. 2006 Yılında Yapılan Çalışmalar	167
2.1.3.2.10. 2007 Yılında Yapılan Çalışmalar	168
2.1.3.2.11. 2009 Yılında Yapılan Çalışmalar	168
2.1.3.2.12. 2010 Yılında Yapılan Çalışmalar	168
2.1.3.2.13. 2011 Yılında Yapılan Çalışmalar	169
2.1.3.2.14. 2013 Yılında Yapılan Çalışmalar	170
2.1.3.2.15. 2014 Yılında Yapılan Çalışmalar	170
2.1.3.2.16. 2015 Yılında Yapılan Çalışmalar	171
2.1.3.2.17. 2016 Yılında Yapılan Çalışmalar	172
2.1.3.2.18. 2017 Yılında Yapılan Çalışmalar	172
2.1.3.2.19. 2018 Yılında Yapılan Çalışmalar	174
2.1.3.2.20. 2019 Yılında Yapılan Çalışmalar	175
2.1.3.2.21. 2020 Yılında Yapılan Çalışmalar	176
2.1.3.2.22. 2021 Yılında Yapılan Çalışmalar	178

2.1.4. Türk İslâm Edebiyatı Alanında Yapılan Tez Çalışmalarının Desenlerine Göre Sınıflandırılması	182
SONUÇ	183
KAYNAKÇA	186
ÖZGEÇMİŞ	188



ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRK İSLAM EDEBİYATI ALANINDA 1984-2021 YILLARI ARASINDA
YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR ANALİZ: NİTEL ÇALIŞMA

Tansu ÇİNİCİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

2022, 188 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

Doç. Dr. Reyhan KELEŞ

Doç. Dr. Halime ÇAVUŞ

Bu çalışmada Türk İslâm Edebiyatı alanında 1984-2021 yılları arasında yapılan tezlere ait yöntemlerin ve nitel araştırma yönteminin incelenmesi amaçlanmıştır. Sosyal bilimlerde sıkça kullanılan nitel araştırma yöntemi ve veri analizi, Türk İslâm Edebiyatı'ndaki tezler için de önemlidir. Bu sebeple çalışmamızda nitel araştırma yöntemi detaylı olarak incelenmiştir. Araştırmada; nitel araştırma ve yöntemleri, nitel veri analizinin nasıl yapıldığı ve Türk İslâm Edebiyatı alanında yapılan lisansüstü tezlerinin incelenmesi olmak üzere üç ana başlık bulunmaktadır. Araştırmanın sonucunda ilgili tezlerde yönteme dair bölümlerin yer almadığına ve nitel araştırmanın alan için önemine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk İslâm Edebiyatı, Nitel Araştırma, Nitel Veri Analizi, Yöntem, Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi.

ABSTRACT

MASTER THESIS

AN ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES IN THE FIELD OF TURKISH-ISLAMIC LITERATURE BETWEEN 1984-2021

Tansu ÇİNİCİ

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

2022, 188 pages

Jury: Assoc. Prof. Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN

Assoc. Prof. Dr. Reyhan KELEŞ

Assoc. Prof. Dr. Halime ÇAVUŞ

In this study, it is aimed to examine the methods and qualitative research methods of the theses in the field of Turkish-Islamic Literature between 1984-2021. Qualitative research method and data analysis, which are frequently used in social sciences, are also important for theses in Turkish-Islamic Literature. For this reason, in our study, the qualitative research method was examined in detail. There are three main headings in this research: qualitative research and methods, how qualitative data analysis is done, and examination of postgraduate theses in the field of Turkish-Islamic Literature. As a result of the research, it has been reached that there are no chapters on the method in the relevant theses and the importance of qualitative research for this field.

Keywords: Turkish-Islamic Literature, Qualitative Research, Qualitative Data Analysis, Method, Master's Thesis, Doctoral Thesis.

KISALTMALAR DİZİNİ

b.	: Bin
bk.	: Bakınız
C	: Cilt
çev.	: Çeviren
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
ed.	: Editör
haz.	: Hazırlayan
H.	: Hazreti
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
S	: Sayı
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
TDK	: Türk Dil Kurumu
Ü	: Üniversite
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
yy.	: Yüzyıl
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Nitel Veri Analizinde Kullanılan Bilgisayar Programlarının Karşılaştırılması	47
Tablo 2. Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı.....	49
Tablo 3. İncelenen Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı	50
Tablo 4. Türk İslâm Edebiyatı Alanında yapılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı.....	51
Tablo 5. Türk İslâm Edebiyatı Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Konulara Göre Tasnifi	52
Tablo 6. Türk İslâm Edebiyatı Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Konulara Göre Tasnifi	67
Tablo 7. Türk İslâm Edebiyatı Alanında Yapılan Tez Çalışmalarının Desenleri.....	182

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Bilimsel Araştırma Türleri.....	9
Şekil 2. Gözlem Türleri.....	19
Şekil 3. Niteliklerine ve Bulundukları Ortama Göre Doküman Çeşitleri.....	27
Şekil 4. Tez Başlıklarına Göre Kavram Analizi	70



ÖN SÖZ

İslâmiyet'in kabul edilmesi, daha önce bu dini kabul etmiş olan Arap ve Fars edebiyatlarında olduğu gibi Türk Edebiyatı'nda da önemli değişimlere sebep olmuştur. Şehir mimarisinde cami merkezli bir yerleşimin hâkim olması; süslemede, İslâm dinindeki Allah'ın birliği/tevhîd ilkesinin etkisiyle soyut uygulamaların tercih edilmesi, heykeltıraşlığın revaç bulmaması ve resimde üç boyutluluktan uzak olan minyatürün yaygınlaşması İslâmiyet'in, bu toplumların hayat ve sanatlarında oluşturduğu değişimlerden bazılarıdır. Toplumların aynası olan edebiyatları da bu değişime ayak uydurmuştur. İslâmî döneme geçilmesiyle Türk edebiyatının içeriğindeki ilk köklü değişiklik dilde olmuştur. Yeni kabul edilen dinin kaynaklarının Arapça ve bu dini kendileri vasıtasıyla tanıdığımız İranlıların dilinin Farsça oluşu, bu iki dilin Türkçeyi etkilemesine sebep olmuştur. Yeni dinin getirdiği inanç, ibâdet ve muâmelatla ilgili hususlarını ifâde edebilmek için kullanılan yeni kavramlar, ya bu kavramların Arapça veya Farsça'daki kullanımlarının dilimize geçmesine sebep olmuş veya yeni kelimeler türetmemizde etkili olmuştur. Bu değişikliklerin olması sebebiyle Türk İslâm Edebiyatı adı altında incelemeler başlamıştır. İlahiyat Fakülteleri'nde ise 1949 yılında Türk İslâm Edebiyatı bilim dalı kurulmuştur. Bu bilim dalının kurulmasıyla birlikte lisansüstü tezler de yapılmaya başlanmıştır.

Lisansüstü tez çalışmalarında genel olarak nitel, nicel ve karma olmak üzere birtakım bilimsel çalışma yöntemleri kullanılır. Bu yöntemler çalışmanın ilerleyişini belirlemektedir. Türk İslâm Edebiyatı alanında yapılan tezlerde de bu yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Çalışmamızda öncelikle Türk İslâm Edebiyatı alanında sıklıkla kullanılan nitel araştırma yönteminin incelenmesi ve lisansüstü tezlerin yöntemlerinin ve desenlerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bunlara dayanarak yapılacak olan tez incelemeleri, günümüzdeki araştırmacıların daha çok hangi konuları çalıştıklarına dair bilgi vermektedir. Ayrıca yeni çalışma yapacak olan araştırmacılar için de bir harita olmaktadır. Bu sayede alanda doygunluğa ulaşmış olan konuların yeniden çalışılmaması açısından yararlı olacaktır.

“Türk İslam Edebiyatı Alanında 1984-2021 Yılları Arasında Yapılan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Analiz: Nitel Çalışma” başlıklı tezin giriş bölümünde alanda kullanılan yöntemler belirtilmiştir. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde

nitel araştırma, özellikleri, yöntemleri ve desenleri üzerinde durulmuş; nitel araştırmada veri analizi, veri analizinde bilgisayar kullanımı ve kullanılan bilgisayar yazılımları hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde alanda yapılan lisansüstü tezlerin durum analizi yapılmış, ardından 1984-2021 yılları arasındaki tezler incelenerek yöntem tespiti yapılmıştır. Ayrıca lisansüstü tezlere yönelik birtakım istatistikî bilgilere de ulaşılmıştır. 2022 yılında yapılan tezler 2022 yılının tamamlanmaması sebebiyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Bu çalışma “Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi”nce desteklenmiştir. Proje numarası 10800-SYL2022 şeklindedir.

Çalışmada desteklerini esirgemeyen; bugüne gelmemi sağlayan annelerime, babama ve kardeşlerime; her konuda bana destek olan, yol gösteren, beni cesaretlendiren eşim Murat ÇİNİCİ’ye; zamanından kısararak çalıştığım biricik kızım Mihrimah’a; yöntem konusunda desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Mustafa MACİT’e; çalışmamın başından beri bana destek olan, bilgilerinden istifade ettiğim ve ilgisini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. A. Hilal KALKANDELEN’e teşekkürlerimi sunuyorum.

Erzurum 2022

Tansu ÇİNİCİ

GİRİŞ

Türklerin İslâmiyet'e girmesiyle birlikte edebiyat alanında birçok değişiklik yaşanmıştır. İşlenen konularda ve nazım şekillerinde değişiklikler olmuştur. Bu sebeple yeni bir bilim dalı olarak Türk İslâm Edebiyatı doğmuştur. Türklerin XI. yüzyıldan XXI. yüzyıla kadar ortaya koydukları eserleri inceleyen Türk İslâm Edebiyatı'nın muhtevası oldukça geniştir. Türk İslâm Edebiyatı, Karahanlılar devrinde kullanılan Hâkâniye Türkçesi ile 1069 yılında yazılan *Kutadgu Bilig* adlı eserle başlamış olup Cumhuriyet Dönemi'nin İslâmî karakter gösteren tüm eserleriyle devam etmektedir.

“Türk İslâm Edebiyatı, Türk kültür coğrafyasında yetişen ya da yaşayan şair veya yazarların Türkçe, Arapça ya da Farsçayı kullanarak İslâm kültürü etkisinde ve Türk kültür değerleriyle uyumlu olarak ortaya koyduğu birikimlerini dinî, tasavvufî ve edebî açıdan inceleyen bilim dalıdır.” Türk İslâm Edebiyatı bilimi, İlahiyat fakültelerinin İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü'nün alt dalı olarak kurulmuştur. İslâm Tarihi ve Sanatları dalının altında Türk İslâm Edebiyatıyla birlikte İslam Tarihi, Türk Din Musikisi, Türk İslâm Sanatları bilim dalları bulunmaktadır.¹

Türk İslâm Edebiyatı biliminin tarihçesi İlahiyat Fakültelerinin açılmasına dayanmaktadır. İlk olarak bu bilim dalı 4 Haziran 1949'da Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde kurulmuştur. Ardından İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü ve Erzurum İslâmî İlimler Fakültesi'nde bu bilim dalına yer verilmiştir. Yüksek İslam Enstitülerinde Türk İslâm Edebiyatı dersi İslâmî Türk Edebiyatı adı altında okutulmuştur. Bu derslerin içeriğini belirleyen kişiler Prof. Dr. Mahir İz, Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan, Nihat Sami Banarlı, Prof. Dr. Abdulkadir Karahan, Prof. Dr. Necla Pekolcay'dır.

Türk İslâm Edebiyatı alanında lisansüstü tezlere yönelik daha önce de yapılan bibliyografya çalışmaları bulunmaktadır. Âlim Yıldız'ın, 2007 yılında bilim dallarında yapılan çalışmalar konusundaki makalesi *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*'nde yayımlanmıştır.² Çalışmamızı Âlim Yıldız'ın çalışmasından farkı, çalışmanın 2007

¹ Mehmet Şamil Baş, “Bir İlahiyat Bilim Dalı Olarak Türk- İslâm Edebiyatı”, *İslâmî İlimler Dergisi*, 14(2), 2019, 9-26.

² Âlim Yıldız, “İlahiyat Fakülteleri Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalları'nda Yapılan Çalışmalar”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 5(9), 2007, 549-88.

yılından sonra günümüze kadar yapılan lisansüstü çalışmaları kapsamı ve yapılan lisansüstü çalışmalarda kullanılan yöntem ve desenin de incelenmesidir.

Satar tarafından yapılan “Türk İslam Edebiyatı’nın Kavramsal Analizi: Kapsam, Sınırlar ve Tartışmalar”³ adlı doktora tezinde Türk İslâm Edebiyatı bilim dalında yapılan kitaplar, lisansüstü tezler incelemeye tabi tutulmuş istatistikî bilgilere yer verilmiştir. Çalışmamızı farklılığı ise lisansüstü tezlerin yöntem ve desenlerinin tespit edilmesidir. Ayrıca çalışmamızda tezler, literatüre dayanarak geliştirdiğimiz konu başlıklarına göre tasnif edilmiştir.

I. TÜRK İSLÂM EDEBİYATI YÖNTEMLERİ

“Edebiyat bilimi, edebiyat sanatına ait ürünlerin sistematik, kendi bütünlüğü içinde yürütülmesinden ve bilimin edebiyata uygulanmasından doğan bilimdir. Dolayısıyla edebiyat yaratıcıdır, sanattır. Bilim soyut kavramları; sanat ise imgeleri kullanmaktadır.”⁴ Edebiyatın bilim olarak tarihi çok eskiye dayanmaz. Edebiyat bilimi 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başından itibaren sahada yerini almıştır. Edebiyatın tarihinin çok eskilere dayanıp edebiyat biliminin geç ortaya çıkmasının en temel sebebi edebiyatın pozitif değil, sosyal bilim olmasıdır.⁵

Edebiyat bilimi, bilim olmanın gereği olarak birtakım metodoloji ilkeleriyle geliştirilen yöntemleri kullanmaktadır. Bilimde yöntem nesneyi anlamak, incelemek ve tanımlamak için kullanılan yol demektir. Edebiyat biliminin kendine has kullandığı birtakım yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. **Metni Anlama ve Yorumlama:** İnsan için anlamak bilmekten önce gelir. Bu sebeple önemli bir yöntemdir.
2. **Metodoloji (Yöntem ve Yöntembilimi):** Yöntem bilinmeyene ulaştırıcı yol, insan için bilinmeyeni bilinir hâle getirmektir. Yöntembilimi; yöntemin teorisi, yöntem bilgisidir. Edebiyat biliminin yöntemi ise esas olarak edebi eserin değerlendirilmesi ve anlaşılması için bilimden yararlanma yollarıdır.

³ Nesrin Aydın Satar, *Türk İslam Edebiyatı’nın Kavramsal Analizi: Kapsam, Sınırlar ve Tartışmalar*, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2021.

⁴ İlhan Genç, *Edebiyat Bilim (Kuramlar- Akımlar-Yöntemler)*, Şûle Yayınları, İstanbul t.y., 13.

⁵ İsmet Emre, *Edebiyat Bilimi Teoriler- Yöntemler- Uygulamalar*, c. 1, Anı Yayıncılık, Ankara 2012, 87-88.

3. **Manevi (İdealist) Yöntem:** Eser ile sanatçı arasındaki ilişkileri merkeze alan bir yöntemdir. Metni açıklamaktan ziyade anlamaya ve yorumlamaya önem veren bir yöntemdir. Bu sebeple hermeneutika (yorumbilim)'yı da bu başlık altında incelemekteyiz.
4. **Niyetselci Yöntem:** Yazara dönük eleştiri, sanatçının kişiliği ile eserleri arasında sıkı bir bağ olması ilkesine bağlıdır. “Anlam yazarın zihnindedir” anlayışı vardır. Biyografiye bağlı kalmış bir yöntemdir.
5. **Yazara Dönük Biyografik Yöntem:** Eserleri aydınlatmak için sanatçının hayatının incelenmesi amacıyla ortaya çıkmış olan yöntemdir. Bu görüşe göre eserin gerçek anlamı yazarın zihninde düşündüğü, tasarladığı, dile getirmek istediği anlamdır. Bu sebeple yazarın kafasına girebilir ve eserin gerçek anlamını anlayabilir.
6. **Psikanalist Yöntem:** Psikanalist yöntem, Freud'un bilinçaltı ile ilgili buluşlarına dayanmaktadır. Yöntem, yazar-eser-okur ögelerinin psikolojisinde her birine ağırlık vermektedir. Bu kurama göre edebi metinde öncelikle kişiler analiz edilmelidir.
7. **Carl Gustave Jung'un Psikanalizmi ve Mit Yöntemi:** Freud'un cinsel simgeciliğini reddeden Jung bu yöntemi ortaya çıkarmıştır. Bu yönetime göre yazarın kişiliği ile uğraşmak sanat eserini sınırlamak olacağından yazarın kişiliği yerine edebiyatın esas ögesi olan sembollerle ilgilenilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Jung'a göre şiirler, şairin aklını değil bulunduğu toplumun ruhunu yansıtmaktadır. Tarihsel açıdan mit sıklıkla edebiyata kaynaklık etmektedir.
8. **Morfolojik (Biçimcilik) Yöntemi:** Morfoloji şekil bilgisi demektir. Sesler, kâfiye, ritim, âhenk, kelime seçimi, imajlar, motifler, semboller, düşünce şekilleri ve değerlendirmeler eserin karakteristik özellikleri olduğu düşüncesine sahip bir yöntemdir.
9. **Fenomenolojik (Görüngüsel) Yöntem:** Fenomen kavramı insan bilincinden bağımsız olmayan, belli şekillerde insan bilincine bağlı olan ve insan zihni tarafından oluşturulan varlık anlamına gelmektedir. Bu yönetime göre bir nesne

kendiliğinden ortaya çıkmaz, ancak başka bir şeyin yardımıyla ortaya çıkabilmektedir. Yani önemli olan eserin nasıl olduğu değil nasıl görüldüğüdür.⁶

- 10. Felsefî Varoluşçuluk (Egzistansiyalizm):** Karakterin kendine dönük olduğu ve gelişim göstermediği bir yöntemdir. Varoluşçu yöntemde eser karşısındaki tavır yani incelemecinin önemi vurgulanmaktadır.
- 11. Rus Biçimciliği (Rus Formalizmi):** Bu yöntem, eserin anlaşılması için yazarın biyografisinin incelenmesine, tarihselciliğe karşı çıkmıştır. Edebiyat eseri yalnızca metinden ibarettir. Metnin dışındaki herhangi bir şeyin metni etkilediğinden bahsedilemez. Bir eserde tek bir ölçüt vardır, o da ‘edebîlik’tir.
- 12. Yeni Eleştiri:** Rus Biçimciliği yöntemi ile paralellik göstermektedir. Bu yöntemde göre eserde bulunan her öge eser için gerekli olmakla beraber birbirinden bağımsızdır. Eser kendi kendine yeterlidir. Gerekli olan tüm veriler eserin kendisinde vardır.
- 13. Dilbilimsel Edebiyat Eleştiri Yöntemi:** Bu yöntemde göre metindeki filolojik güçlükler giderilmelidir. Zamanın ortak malı olan dil ve fikirle ilgili yanlar varsa belirlenmelidir. Ayrıca metnin ait olduğu toplumun kültür özellikleri gerekirse belirlenmelidir. Bu ön çalışmalardan sonra metin ele alınarak sanatı değerlendirilir.
- 14. Edebî Yapısalcılık:** Edebî yapısalcılığın iki temel kaynağı Rus biçimciliği ve Dilbilim’dir. Yöntemin asıl maksadı yazarın değil, eserin dünyasına girmektir ve bundan dolayı diğer biçimci yöntemlere göre bu maksada ulaşmak için aşırılığa gidilmiştir. Metnin içeriğine tutarlı bir yorum getirebilmek için tek usul, eserin kendi nesnesi veya biçimidir. Yapısalcılar, edebi metni bir nesne gibi kabul etmişler, sonra da onu bir sistem olarak görüp bu sistem içinde anlam öğelerini, kesitleri tespit ederek anlamlandırmaya gitmişlerdir
- 15. Yapı Çözücülüğü Yöntemi:** Yöntemde yazarın niyetini önemsedikleri gibi metnin de niyetini önemsemişlerdir. Dilin en küçük birimi olan sözcük insan için bir sınırlamadır. Bu sebeple önemli olan söylenilen değil söylenmek istenendir. Bir metin yanlış okumaya neden olduğu ölçüde edebîdir. Bir metni doğru veya tek okuma-anlamaya indirgemek, o metnin içindeki öğelerin özgür oyununu kısıtlamak demektir.

⁶ Mehmet Şamil Baş, “Bir İlahiyat Bilim Dalı Olarak Türk- İslâm Edebiyatı”, *İslami İlimler Dergisi*, 14(2), 2019, 9-26.

- 16. Metin Şerhi:** Metni esas alan geleneksel metin inceleme yöntemidir. Şerh, açıklama, ayırma, açıklama, açık anlatma anlamına gelen bir kelimedir. Terim olarak, bir kitabın ibaresini (cümle, paragraf) kelime kelime açıp açıklayarak yazılan kitaba denilmiştir. Bu yöntem, metni anlama, yorumlama (hermeneutik) ve açıklama esasına dayalı olarak eskiden beri uygulanmıştır. Eserin içeriğinde işlenen konu ile bağlantı kurarak Kur'an, hadis, tefsir, tasavvuf, mitoloji, tarih gibi alanlardan okur veya dinleyiciye bilgilendirme yapılır. Kelime ve ibare (cümle, paragraf) açıklama esasına dayanmaktadır.
- 17. Karşılaştırmalı (Mukayeseli) Edebiyat Yöntemi:** “Görevi, işlevi, aynı dilde veya farklı dillerde yazılmış iki eseri, konu, düşünce ya da biçim bakımından incelemek, nedenleri üzerine yorumlar getirmektir. Bu yöneme teori ve uygulama alanları kazandırmak üzere üniversitelerde Karşılaştırmalı Edebiyat sempozyumları düzenlenmektedir.
- 18. İstatistik Yöntemi:** İstatistik, harita, grafik gibi ölçüye dayalı bilimsel yöntemler de edebiyatta kullanılmıştır. Bu yöntem, diğer yöntemlerle aynı değerde değil, metinlerin şekil özelliklerini, tasvirini açıklayan yardımcı unsur konumundadır. Dilbilimde kelime hazinelerini, dilde kullanılan kelime ve hece sıklıklarını hesaplayarak buradan üslup özellikleri hakkında değerlendirmede bulunmak üzere Batı ülkelerinde çeşitli istatistikî dökümleri yapılmıştır.
- 19. Feminist Eleştiri Yöntemi:** Kesinleşmiş ataerkil hüküm ve önyargıları ortaya çıkarmak, kadın edebiyatını keşfetmek, edebiyat ve eleştirinin toplumsal ve kültürel içeriklerini incelemek adına kurulmuş yöntemdir. Metni esas almakla beraber metindeki kadın kavramına odaklanmıştır.
- 20. Okur Merkezli Yöntemler:** Okuru dikkate alan bu yöntem anlam, metinde oluşmuş ve bütünleşmiş bir şekilde mevcut değildir, potansiyel halde bulunur ve okurca alımlandığı süreç içinde somutlaşır, bütünleşir. Bunun iki ucu vardır: Birincisi, yazarın yarattığı sanatsal metin; ikincisi, okurun yaptığı somutlamadır. Bu ikisi arasındaki iletişim ise, metin ile okur arasındaki alışverişten doğan bir olaydır.⁷

⁷ Genç, *Edebiyat Bilim (Kuramlar- Akımlar-Yöntemler)*, 173-310.

II. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmasında amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği “nasıl, niçin, ne?” sorularını sorarak bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla incelenir. Durum çalışması deseni birden fazla veri kaynağının olduğu durumlarda kullanılır.⁸

Durum çalışması araştırmacının çoklu sınırlandırılmış sistemler (durumlar) hakkında çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı durumların betimlemesi veya durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır. Durum çalışması özel bir durumun belirlenmesi ile başlar ve betimleme yapılarak devam eder. Bu aşamada araştırmanın sınırlarının belirlenmesi de önemlidir. Araştırmanın sınırları belirlendikten sonra kaynakların seçimi de önemlidir. Araştırmada kullanılan desenler oldukça geniş seçilmelidir.⁹

Bu araştırma kapsamında da İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk İslâm Edebiyatı Bilim Dalı alanında 1984 yılından 2021 yılına kadar olan yapılmış olan lisansüstü tezleri incelenmiş olup tezlerin nitel çalışma desenleri durum çalışması kullanılarak ortaya çıkarılmıştır.

III. EVREN ve ÖRNEKLEM

Bu araştırmaya dâhil edilecek İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk İslâm Edebiyatı Bilim Dalı alanında yayımlanmış lisansüstü tezlerine YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılarak ulaşılmıştır. 1984 ile 2021 yılları arasında yazılmış olan 363 lisansüstü tez incelenmiş olup bu tezlerin 306’sı yüksek lisans tezi; 57’si ise doktora tezlerinden oluşmaktadır.

⁸ Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 11. basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, 289-302.

⁹ John W. Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, çev. Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir, 5. bs, Siyasal Kitabevi, Ankara 2020, 98-101.

IV. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada tezler ele alınırken NVivo programı kullanılmıştır. Bu programda çalışmalar sınıflamaya tabii tutulmuştur. Tezler yıllarına, yayımlandığı üniversitelere, konularına göre sınıflandırılmıştır.

V. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Bu araştırmanın verileri Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) Ulusal Tez Merkezi (tez.yok.gov.tr) yararlanılarak toplanmıştır. Araştırmada, nitel veri analizlerinden betimsel istatistik kullanılmıştır. Bunun için YÖK'ün resmi internet sitesinde bulunan ulusal tez merkezi sayfasındaki “Detaylı Tarama” seçeneğinden “İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı”, “Türk İslâm Edebiyatı Bilim Dalı” seçilmiştir. Yıl konusunda filtrelemeye gidilmemiştir. Tez türü belirlenmiş ve izin durumu “izinli”, durumu ise “onaylandı” olarak işaretlenmiştir. Ana bilim dalı “Türk İslâm Edebiyatı Bilim Dalı” olarak belirlenmiş ve tamamlanan tezler taranmıştır. Sonrasında 363 lisansüstü tez bilgisayar ortamında toplanmış ve NVivo programına aktararak yüksek lisans ve doktora tezleri listesi oluşturulmuştur. Her iki veri tabanından oluşturulan liste yazar ve tez adına göre Ulusal Tez Merkezi üzerinden kontrol edilerek tezlere erişim olup olmadığına bakılmıştır. Gerekli incelemelerden sonra amaçlanan bilgiler program üzerinde kodlanmış ve 363 tezin incelenmesi sonucu ulaşılan veriler yüzde, frekans ve tablo şeklinde sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

NİTEL ARAŞTIRMA

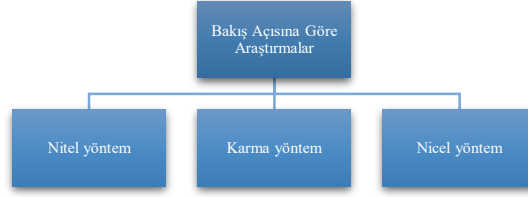
1.1. NİTEL ARAŞTIRMA NEDİR?

Araştırma kavramının uzun yıllar boyunca pek çok tanımı yapılmıştır. TDK'ya göre araştırma; “*Bilim ve sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma, araştırı gerçeği ortaya çıkarmak için yapılan inceleme*”¹⁰ olarak tanımlanmıştır. Bilimsel araştırmada ise “*gerçeğe yönelik ileri sürülen iddiaları desteklemek ya da çürütmek için kanıt elde etme*” kısmına vurgu yapılmaktadır. Araştırma yapmanın amacı, bilim dünyasındaki sorunların çözülmesi ve bu problem çözme sürecinde bilimsel yöntemleri sistemli bir şekilde uygulayabilmektir.

Araştırmalar bakış açısına, temel aldıkları felsefeye göre nicel, nitel veya karma yöntem olmak üzere üçe ayrılır. Pozitivist felsefeyi benimseyen ve sayısal verilerin önemine vurgu yapanlar nicel araştırmayı kullanır. Pozitivistler çalışmalarını tek doğruya dayandırır. Öznelliğe yer yoktur. Bu araştırmada ilişkiler iyi incelenmelidir; nedensellik ve tahminde bulunma önemlidir. Bu felsefenin tam karşıtı olarak doğan anti pozitivistizm göre mutlak doğrunun olması mümkün değildir, doğru birden fazla olabilir. Bu düşünceye sahip kişilerin kullandığı yöntem ise nitel araştırma yöntemidir. Nitel araştırmacılar yorumlamayı okuyucuya bırakabilirler. Bu araştırmada öznellik mümkün olmakla birlikte genellemeler oldukça azdır. Olaylara pragmatist bakış açısıyla bakanlar ise karma yöntemi tercih ederler. Bu yöntem nicel ve nitel yöntemin tek başına yeterli olmadığı durumlarda kullanılır.¹¹ Karma yöntem çalışmalarında nitel ve nicel veriler birlikte kullanılmaktadır. Fakat bu tür çalışmalarda kullanılan nicel ve nitel veriler birbirinden bağımsız değildir.

¹⁰ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 08.08.2022)

¹¹ Şener Büyüköztürk vd., *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 27. bs, Pegem Akademi, Ankara 2019, 11-12.



Şekil 1. Bilimsel Araştırma Türleri

17. yüzyılın sonlarından itibaren bilim dünyasında pozitivist yaklaşımlar egemen olmaya başlamıştır. Bu durum 20. yüzyıla kadar etkisini göstermiştir. Pozitivizmle birlikte gelen rasyonel ve determinist yaklaşımlar nicel verileri olmazsa olmaz kabul etmiş; nicel verilere dayalı deneysel bilgilerin değişmez, genellenebilir ve evrensel olduğu yönünde algı oluşturmuştur.¹²

20. yüzyılın sonlarına doğru tüm dünya çapında ekonomi, siyasal ve sosyal alanlarda yaşanan gelişmeler “insan” mefhumunun önem kazanmasında etkili olmuştur. Bu süreçte bireysellik öne çıkmış, insanlar daha fazla söz hakkı elde etmişlerdir.¹³ Bu radikal değişimler bilim dünyasını da etkilemiş olup nesnel ve indirgemeci anlayış tartışılmaya başlanmıştır. Yaşanan tartışmalar sonucunda bilimin yalnızca genellenebilir, evrensel ve nesnel süreçlerden ibaret olmadığını ve öznel bilginin de önemli olduğu anlayışı yaygınlaşmaya başlamıştır.¹⁴ Böylelikle nitel araştırmalar hak ettiği önemi görmeye başlamıştır.

Nitel araştırmalar; insanların görüşlerini, düşüncelerini, tutumlarını derinlemesine inceleyerek betimlemeyi ve yorumlamayı amaçlar. Nitel araştırmalar sayısal verilerden ziyade durumu anlamaya yönelik yapılan “nasıl”, “niçin” ve “ne şekilde” sorularına cevap arayan araştırmalardır.¹⁵ Bu konuda her şeyi kapsayan bir tanım yapmanın güç olduğunu göz önünde bulundurarak yöntemleri, süreçleri ve özellikleri kapsayan bir tanım olarak şunu yapabiliriz: “*nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma*

¹² Ali Baltacı, “Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?”, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5(2) (24 Aralık 2019): 368, <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>.

¹³ Ömer Say, “20. Yüzyılda Yaşanan Sosyal Değişme Dinamikleri ve Kültürel Çözümlemeler Açısından Küreselleşme”, *Istanbul Journal of Sociological Studies*, sy 28 (14 Eylül 2011), 64.

¹⁴ Baltacı, “Nitel Araştırma Süreci”, 369.

¹⁵ Bilgen Kıral, “Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi”, *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(5), (17 Haziran 2020), 172.

türüdür".¹⁶ Nitel araştırmanın amacı insanın kendi toplumsal yaşamını nasıl oluşturduğunu anlama ve içinde bulundukları dünyayı nasıl algıladıklarını yorumlamaktır. Nitel araştırmacılar yapılandırmacılık, fenomenoloji ve sembolik etkileşimciliğin felsefesinden yola çıkarak insanların deneyimlerini nasıl yorumladıklarıyla, bu yorumlamayla dünyalarını nasıl şekillendirdikleriyle ilgilenirler. Araştırmacının buradaki amacı insanın hayatını nasıl şekillendirdiğiyle ilgili bir anlayış geliştirmektir. Yani nitel araştırma bir bağlamda olayları kendi tekliğinde anlamlandırma çabasıdır. Araştırmacı anlamlandırmayı kendi bakış açısıyla değil olayı yaşayan kişinin penceresinden bakarak anlamaya çalışmaktadır. Bu anlamlandırma kendi içerisinde bir sondur, gelecekle ne olacağını tahmin etmekle ilgilenmez fakat olayın geçtiği yerin doğasını anlamaya çalışır. Bu olayın analizi ise anlamın derinliğine ulaşmaktır.¹⁷ Bu noktada nitel araştırmanın sonuç değil süreç odaklı olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Nitel araştırma, belli olay veya olguları kendi doğal ortamları içerisinde uzun süreli ve çok yönlü olarak en ince ayrıntısıyla incelemektir.¹⁸ Nitel bulgular üç farklı veri toplama şekliyle meydana gelir. Bunlar; görüşme, gözlem ve doküman analizidir. Özellikle gözlem ve görüşmeye dayalı bu yöntemi sayılarla ifade etmek oldukça zordur. Nitel araştırma süreci olayları ve olguları gerçek ortamında bütüncül olarak incelemektir. İnsan ve toplum davranışlarını inceleyen bu yöntem bazı bilimlerle de ortak olarak çalışır.¹⁹

1.1.1. Nitel Araştırmanın Kuramsal Arka Planı

Nitel araştırma, araştırma ve değerlendirmede tek bir yaklaşımdan müteşekkil değildir. Van Maanen'in yaptığı tanımdan yola çıkacak olursak bir şemsiyeye benzetilen nitel araştırmanın birçok alanla temas etmesini daha iyi anlayabiliriz.²⁰ Nitel paradigmada yaklaşımlar açısından bir çeşitlilik mevcuttur.²¹ Bu yöntemin çeşitli disiplinlere dayanan kuramsal temelleri bulunmaktadır. Bir olayı, olguyu ve bu çerçevede insanı tek bir

¹⁶ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 41.

¹⁷ Sharan B. Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, çev. Selahattin Turan, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2018, 14.

¹⁸ Ahmet Saban, "Lisansüstü Öğrencilerin Nitel Araştırma Metodolojisine İlişkin Algıları", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 2007, 469.

¹⁹ Michael Quinn Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, çev. Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir, 2. bs, Pegem Akademi, Ankara 2018, 4.

²⁰ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 13.

²¹ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 75.

yönden incelemek bilim açısından uygun değildir. Bu nedenle bilimsel alanda yapılan çalışmalarda tek başına fen bilimleri yeterli olmadığı gibi nitel alanda yapılan çalışmalarda da tek başına bir alan yeterli olmayacaktır. Bu sebeple nitel veri analizinde disiplinler arası bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu disiplinlerden bazılarının katkısı oldukça fazla iken bazılarının katkısı diğer alandan daha az olabilmektedir.

Disiplinler arası yaklaşım mekanik anlayıştan oldukça farklıdır. Çünkü mekanik anlayış dünyayı birbirinden bağımsız parçalardan ibaret olarak görür. Bu anlayışa göre insan davranışları küçük parçalar halinde ayrı ayrı incelenebilmektedir. Mekanik anlayışa sahip olanlar bu parçaları anlamının bütün olan insanı anlamak olduğunu düşünürler. Bütüncül anlayış yani çalışmamıza konu olan disiplinler arası yaklaşım ise mekanik anlayışın aksine insanı parçalara ayırarak incelemenin doğru olmadığını savunmaktadır. İnsan parçalar halinde değil ancak bütüncül olarak bakılırsa anlaşılabilir görüşündelerdir. Bütüncül anlayışa sahip olanlar parçaların tek başına bütün hakkında bilgi vermediğini savunurlar. Ayrıca insan davranışlarının karmaşık ve sürekli değişmekte olan yapısı vardır. Bir davranışın birden çok sebebi olabilmektedir. Bu nedenle insan davranışlarını konu alan araştırmacıların süreci dikkatle incelemesi ve süreç içindeki davranışların nasıl biçimlendiğini gözlemlemesi gerekmektedir. Mekanik anlayışın aksine insanı bütün olarak kabul edenler bu durumun insanın doğasına daha uygun olduğunu savunurlar. Aynı zamanda mekanik anlayış insan davranışlarının sınırlarını keskin bir çizgiyle çizdiği için esneklikten uzaktır. Bu durum değişken davranışlar sergileyen insanın yapısına uygun değildir. İnsanın bu yapısı, nitel yöntemlerin oluşmasına zemin hazırlamıştır dememiz de mümkündür.

Nitel araştırma yöntemlerinin kuramsal arka planını şöyle sıralayabiliriz:

Antropoloji: Antropoloji, “*insanın kökenini, evrimini, biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini inceleyen bilim, insan bilimi*”²² olarak tanımlanmaktadır. Bu bilim dalı insanların kültürlerini ve bu kültürel alanlarda nasıl davranış sergilediklerini inceler. Sosyoloji ile benzerliğinden dolayı temelleri sosyolojiye dayanır. Gözlem ve görüşme yöntemlerinin en sık kullanıldığı araştırma türleri bu disiplinin içinde yer alır. Kültür analizi yani etnografya antropolojinin temellerini oluşturmaktadır. Etnografya,

²² <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 08.08.2022)

araştırılan konuyla ilgili doğrudan gözlem yapılmasını öngörür.²³ Etnografik araştırma, aynı ortam içerisinde bir grup insanın bir arada bulunmasının bir kültür ortaya çıkaracağını savunur ve bu kültürü meydana getiren davranış modellerini inceler ki bu durum insan davranışlarının anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir.²⁴

Felsefe: Felsefe gerçeğe ulaşabilmek için sorgulama üzerine kurulu olan bir disiplindir. Felsefe alanında ortaya çıkan Varoluşçuluk akımı ile birlikte nitel araştırma geleneğinin önemli temellerinden biri oluşmuştur. Bu düşünceye göre gerçek bireyle doğrudan ilişkili olmakla beraber gerçeğin bireyden bağımsız olması düşünülemez. Çünkü gerçekleri bireylerin kendileri oluşturur. Gerçeklikler kişinin deneyimlerinden soyutlanamaz. Ayrıca deneyimlerin kişinin kendisi tarafından yorumlanması da önemli bir husustur. Bu durumda gerçeğin ortaya çıkması için insanın bu gerçekliği nasıl algıladığıyla ilgilenmek gerekmektedir.

Hümanistlik Psikoloji: Hümanistlik Psikoloji insanları anlamak için onların yaşantılarına yakından bakmak gerektiğini savunan bir bilim dalıdır. Araştırmacı kişinin yaşantısını uzaktan objektif olarak inceleyemeyeceği için incelemek istediği kişiyle aynı ortamı paylaşmalıdır. Bu şekilde yapacağı gözlem ve ölçümler daha güvenilir olacaktır.

Sosyoloji: Toplum bilimi olarak tanımlanan sosyoloji, bireylerin toplumdaki kuralları nasıl algıladıkları ve bu kuralları kendi yaşamlarında nasıl uyarladıklarını araştırır. İnsanların davranışları sosyolojiyi ilgilendirdiği kadar eğitim alanını da ilgilendirmektedir. Eğitim sistemlerinde de belirli normlar ve bu normlara göre oluşan davranışlar vardır. Bu davranışlar eğitim ortamının biçimlenmesinde önemli bir rol oynar. Bu sebeple eğitim alanında da sosyolojide kullanılan araştırma yöntemleri kullanılmalıdır. Nicel yöntemler bu açıdan tek başına yetersiz olacağından bu alandaki çalışmalarda gözlem ve görüşme metotları kullanılmak üzere nitel araştırmalar da yapılmalıdır.

Sosyal Psikoloji: İnsanlar arasındaki iletişim süreçlerini ele alan bilim dalıdır. Sosyal Psikoloji bu süreçleri takip ederek insan davranışlarını anlamlandırmaya çalışır. İnsanlar arasındaki iletişim süreçlerinin anlamı ve yorumlanması bu alanın öncelikle ele aldığı konular arasındadır. Çeşitli düzeylerdeki iletişim süreçlerini inceleyerek insan

²³ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 37.

²⁴ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 81.

davranışını anlamaya çalışmaktadır. Bu çerçevede araştırmacının temel görevlerinden biri, insanların iletişim süreçlerini incelemek ve bu incelemenin insan davranışları açısından bunların insan davranışı bakımından ortaya çıkardığı sonuçları anlamaya çalışmaktır.

Çevre Psikolojisi: İnsan davranışlarının belirlenmesinde çevrenin etkisini inceleyen psikoloji dalıdır. Çevrenin insan davranışlarını nasıl şekillendirdiğini ve ne gibi etkilerde bulunduğunu araştırmaktadır. Bu disipline göre insan davranışları tek başına incelenemez. Çünkü insanın davranışlarında belirleyici olan etkenlerden birisi de çevredir. Araştırmacı çevreyi inceleyerek insan davranışlarını anlayabilir. Çevreden bağımsız yapılan araştırmalar insan davranışlarını anlamada yetersiz kalmaktadır.²⁵ Çünkü çevresel psikoloji insan deneyimini anlamak için farklı varsayımlarda bulunur.

Doğal ortamlarda gözlem yapan ekolojik psikologlar, nitel açıklamalarla işe başlayıp kodlama şemaları ve analiz işlemlerini nicel verilerle yaparak devam ederler. Davranış özellikleri sayısal verilerle kodlanır ve istatistiksel olarak analiz edilir. Ekolojik psikologlar, nitel verilerle başladıktan sonra nicel verilere geçilebilecek bir karma yöntem benimsemiştir.²⁶

Dilbilim: İnsanlar arası iletişimi konu edinen Dilbilim, kullanılan dili çeşitli boyutlarıyla inceler. Aynı zamanda farklı ortam ve kültürlerde kullanılan dilin çeşitli öğelerinin anlam ve kapsamının araştırılması işlevini de görür. Bu alan bulunulan ortama göre dil kullanımının ve kullanılan kavramların değiştiğini savunur. Bu açıdan insanların deneyimlerini ve insan algılarını tanımayı amaçladığı için nitel araştırmaya önemli etkisi olan bir alandır.²⁷

1.1.2. Nitel Araştırmanın Özellikleri

Nitel araştırmacılar, insanı dünyanın merkezinde görür; araştırmalarını doğal ortamda yapar, olguları anlar ve insanların bu olgulara nasıl anlam yüklediğiyle ilgilenirler. Merriam'a göre nitel araştırmalar oldukça karmaşıktır. Bu karmaşıklığı anlamak için nitel araştırmanın başlıca özelliklerini bilmek gerekir.²⁸ Bu konuda yazarlar

²⁵ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 37-39.

²⁶ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 118-19.

²⁷ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 39.

²⁸ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 13.

birbiriyle farklı fakat birbiriyle örtüşen özellikler ortaya atmışlardır. Bu özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Nitel araştırma, insanların deneyimlerinden ziyade deneyimlerini nasıl yorumladıklarıyla, bu deneyimlerin onlarda ne gibi etki yarattığıyla ve deneyimlere nasıl anlam yüklediğiyle ilgilenir. Nitel araştırmada amaç, insanların hayatlarını nasıl anlamlandırdıklarıyla ilgili bir anlayış geliştirmektir. Bu anlayış ile anlamlandırma sürecinin (sonuç ve ürün yerine) ana hatlarını çizmek ve insanların deneyim yaşadığı şeylerden nasıl etkilendikleri üzerine çalışılır. Nitel araştırmada analiz, anlamın derinliklerine ulaşabilmektir.

2. İnsan, veri toplama ve analizde birinci araçtır. Araştırmanın başarılı olabilmesi için araştırmacı anında tepki verebilmeli, süreci yönetebilmeli ve ortama hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmelidir. Fakat araştırmacının taraf tutması veya yanlı olması durumu yaşanırsa çalışma sekteye uğrar.

3. Nitel veri çalışmalarında araştırmacının hipotezleri test etme gibi bir özelliği yoktur. Araştırmacının hipotezleri toplamadaki amacı mevcut hipotezlerden yeni hipotezlere ulaşmak, yeni kavramlara ulaşmaktır. Araştırmacı, ulaştığı teoriyi sezgisel güçlerine ve gözlemlerine dayandırır. Elde ettiği verilerin parçalarını bir araya getirerek bütünü oluşturur. Bu sebepten ötürü nitel araştırmada veriler tümevarımsal bir biçimde toplanır. Parçalar tek başına anlamlı olmadığı gibi ayrı ayrı incelenen parçalar arasında ilişki kurmak da oldukça zor olacaktır. Elde edilen bulgular kesin olmayan teori veya hipotez şeklindedir. Sanılanın aksine bu tarz yöntem benimsenmesi çalışmayı bilimsellikten uzaklaştırmaz. Bu yöntem sayesinde araştırmacı çalışması hakkında daha fazla bilgi sahibi olur. Araştırmada kullanılan parçalar bütüncül olarak incelenmelidir.

4. Nitel araştırmalar, nicel araştırmalarda olduğu gibi sayılarla ifade edilmediği için araştırmanın sonuçlarının tam olarak anlatılabilmesi için yeteri kadar şekil ve kelime kullanılmalıdır. Ayrıca çalışmanın bulgularını desteklemek için belgelerde alıntılardan, video görüntülerinden vs. faydalanılabilir. Bunlar nitel araştırmanın açıklayıcılığına katkıda bulunur.

5. Sosyal olaylar durağan değildir. Sürekli bir değişim ve gelişim söz konusudur. Gözlemci bu durumu göz önünde bulundurmalıdır.

6. Nitel araştırmalar belli başlı sorulara cevap verme amacıyla yola çıkar. Bu yüzden nitel araştırmalar sorgulayıcı, dogmatiklikten uzak, eleştiriye de açık olmalıdır.

7. Nitel araştırma doğal bir ortamda gerçekleşir. Yani deney gibi tekrarı mümkün değildir. Bu yüzden gözlemci dikkatli olmalıdır. Zaten nitel araştırmalar doğal ortamlarda oluşan insan davranışlarını incelediği için manipüle edilmiş ortamlarda oluşan insan davranışları inceleme alanına girmemektedir.

8. Nitel araştırmanın kalitesi nitelikli sorular sormaya bağlıdır. Bu sebeple araştırmacı sorularını seçerken dikkatli davranmalı ve araştırmak istediği konuyu ölçebilecek nitelikteki soruları seçmelidir. Araştırmacının açık uçlu sorular seçmesi araştırdığı konu hakkında daha fazla argüman toplamasına yardımcı olacaktır.

9. Nitel veri araştırmalarında analiz yapılırken özgün olunmalıdır. Çalışmanın analizi kelimelerle, kavramlarla yapılacağı için çalışmadaki özgünlük çalışmanın kalitesini artıracaktır. zgnlk ise araştırmacıdaki rahatlık sayesinde olacaktır.

10. Nitel alışma deseni esnektir. Değişen koşullara hassas ve duyarlıdır. alışmalar doğal ortamlarda gerçekleştiği için durumlar zaman zaman değişebilmektedir.²⁹ Buna “yöntem çeşitlenmesi” adı verilir. Nitel araştırmada çeşitli yöntemlerin kullanılması güvenirliliği ve geçerliliği artırır. Bu sebeple nitel çalışma deseninin katı olması mümkün değildir. Ortam şartları değiştikçe nitel verinin deseni de değişebilmelidir. Aynı zamanda sosyal olayların önceden saptanmasının da zor olması sebebiyle çalışmanın en ince ayrıntısına kadar planlaması mümkün değildir. izgileri belli olan bir çalışma deseninin belirlenmesi çalışmayı ilerleyen süreçlerde sekteye uğratır. Nitel araştırma değişmeye ve yeniden düzenlenmeye açık olmalıdır.

11. İnsan davranışları değişken ve karmaşık olduğu için bu davranışları önceden tahmin etmek mümkün değildir. Araştırma sonuçları bulunduğu ortam içerisinde değer kazanır. Çünkü anlamlandırılması ancak bulunduğu ortamda mümkündür. Her olay bulunduğu ortamda değerlidir. Başka ortamlar için incelenen olayı uyarlamak mümkün değildir. Bu yüzden nitel araştırmalarda genelleme uygun değildir diyebiliriz. Bu genelleme durumu sosyal olayların doğasına da aykırıdır.

²⁹ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 13-17.

12. İlk maddede bahsettiğimiz gibi nitel çalışma deseni esneklik. Esneklik olan yerde belirsizliğin olması olasıdır. Bu belirsizlik araştırmacıyı korkutmamalı ve tedirgin etmemelidir. Araştırmacı belirsizlik karşısında rahat bir tavır sergilemelidir.

13. Tümevarımsal bir süreç olan nitel veri analizinde düşünceler de tümevarımsal olmalıdır. Gidişat somuttan soyuta, kavramdan kategoriye doğru olmalıdır. Bu bağlamda analiz yapılırken öncelikler kodları daha sonra temaları bulmak gerekmektedir.

14. Nitel araştırmada araştırmacının rolü büyüktür. Araştırmacı yalnızca analiz yapan, veri toplayan kişi değildir; araştırmacı aynı zamanda veri kaynaklarına yakın olan, ilgili dokümanları inceleyen ve gözlemi yapan kişi olarak araştırmanın doğal bir parçasıdır. Araştırmacının bakış açısı araştırmanın sonucuna etki etmektedir. Bu sebeple tam bir nesnellikten söz edilemez. Bu nedenle zaman zaman nitel araştırmalar yanlış olduğu sebebiyle eleştirilmektedir.

15. Nitel araştırmalarda araştırmaya dâhil edilen bireylerin araştırma üzerindeki etkisi büyüktür. Bireylerin davranışları, bulundukları çevre önem arz etmektedir. Araştırmaya katılan bireyler oldukça rahat olmalı ve sorulara içtenlikle cevap vermeli, herhangi bir baskı hissetmemelidirler. Bu nedenle araştırmacı bu bireylerle ne kadar yakın olursa araştırma sonuçları o denli geçerli olur. Hatta mümkünse araştırmacı, araştırma süreci boyunca bu bireylerle aynı ortamı paylaşmalıdır.

16. Nitel araştırmada elde edilen veriler bütüncül bir bakış açısıyla incelenmelidir. Çünkü olayın tamamı hakkında bilgi elde etmek isteyen birisi için parçalar tek tek bir anlam ifade etmeyecektir. İnsan davranışlarının karmaşık olması ve birbirinden ayrı düşünülüyor olması da bu durum üzerinde etkilidir.

17. Nitel araştırmalar, nicel araştırmalarda olduğu gibi verileri yalnızca sayısal ifadelere indirgemez. Araştırmaya konu olan insanların davranışlarını anlamlandırır ve konu ile ilgili olarak betimsel bir açıklama yapar. Bu noktada ayrıntılı ve derinlemesine bilgilere ulaşmak okuyucu için önemlidir.³⁰

³⁰ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 40-48.

18. Nicel araştırmalar sonuç odaklıdır. Fakat nitel araştırmalarda bu durum söz konusu değildir. Nitel araştırmacılar bir sonuca ulaşmaya çalışmaz, sürece odaklanırlar. nemli olan sonucu etkileyen süreç içerisinde gerçekleşen nedenlerdir.³¹

1.1.3. Nitel Araştırmada Veri Toplama ve Analiz Yöntemleri

Nitel çalışmalarda genel olarak üç konu ile alakalı veri toplanır: Çevreyle ilgili toplanan veriler, araştırmanın yer aldığı psikolojik, kültürel, sosyal, demografik ve fiziksel özelliklerle ilişkilidir. Süreçle ilgili toplananlar araştırma süresince neler olup bittiği ve bu olayların araştırma grubunu nasıl etkilediği ile alakalı verilerdir. Algılara ilişkin veriler ise, araştırılan bireylerin süreç hakkındaki görüşlerine ilişkindir. Bu üç tür veriyi toplamak için araştırmacının bazı nitel veri toplama yöntemlerine ihtiyaı vardır. Nitel araştırmada en çok kullanılan üç veri toplama yöntemi şunlardır: gözlem, görüşme ve yazılı dokümanların incelenmesidir.

Araştırma yöntemi; araştırmada sınırları, aşamaları belirleyen açıkça belirleyen bir süreçtir. Yöntem sayesinde araştırma soruları, verileri ve sonuçta ulaşılan bulgular mantıksal ereve ile birbirine bağlanır.³² Yöntem, nitel araştırma aşamalarını belirlemekle birlikte bu basamakların şekillenmesinde de etkilidir. Araştırmada kullanılacak olan yöntemin seçimi araştırmanın konusuyla ilgilidir. Ayrıca bilimsel olarak yapılan çalışmanın değerlendirilmesi için yöntem seçimi önem arz etmektedir. Yine yöntem seçimi sayesinde elde edilen bilgileri de organize etme işlemi kolaylaşmaktadır.³³

Nitel araştırmalarda kullanılan birçok yöntem vardır. Bu yöntemler şunlardır:

1.1.3.1. Gözlem

Gözlem, herhangi bir ortamda oluşan olayı veya davranışı ayrıntılı olarak incelemek ve tanımlamak amacıyla kullanılan yöntemdir. Gözlem yöntemi yalnızca sıkça tekrarlanan davranışları anlamlandırmak için kullanılmaz. Araştırmacı sık görülmeyen davranışları da ortaya çıkarmak, bu davranışları betimlemek istiyorsa gözlem yöntemi

³¹ Büyüköztürk vd., *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 254.

³² Yıldırım ve şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*.

³³ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 72.

kullanabilir. Araştırmacının bulunduğu her ortamda gözlem yöntemi veri toplama aracı olarak kullanılabilir.³⁴ Nitel araştırmalarda en çok kullanılan yöntemlerden birisi gözlemdir. Araştırmalarda başka yöntem kullanılsa dahi insan davranışlarının anlamlandırılabilmesi için gözlem yöntemini kullanmak şarttır. Doğal ortamda yapılan gözlemlerde daha net bilgilere ulaşılabilir.

Gözlem yönteminde veri toplamanın öncelikli amacı gözlemlenen olayı ve olaya dâhil olan insanları kendi bakış açılarıyla incelemek ve yine gözlenen kişinin bakış açısıyla resmetmektir. Bu resimler olabildiğince gerçekçi, kapsamlı ve olayla alakalı, gereksiz bilgilerden uzak olmalıdır. Yapılan gözlemin kalitesi araştırmacının gözlenen durumu anlamasına ve gözlenen kişinin bakış açısına göre durumu anlayabilme derecesine göre belirlenir.³⁵

Bilimsel olarak yapılan gözlem ile günlük hayatta yapılan gözlem birbirinden bazı noktalarda ayrılmaktadır. Bilimsel gözlemlerde ayrıntılı, sistematik ve bilinçli durumlar söz konusudur. Bilimsel araştırmada araştırmacı davranışlardan sürekli anlam çıkarma amacı gütmektedir. Bunları yaparken bireysel yargılarından arınmış olarak gözlem faaliyetini sürdürmelidir. Araştırmacı gözlemin her aşamasında gözlemi analiz ederek ilerler. Günlük hayatta yapılan gözlemlerde bilinçli olarak kaydetme ve analiz süreçleri sistemli değildir.³⁶

Gözlem yöntemi çok kullanılan yöntemlerdendir. Fakat birçok eleştiriye de maruz kalmaktadır. İnsan doğasının yanlı olması ve insanın algıda seçici olması düşünceleri sebebiyle gözlem tekniğine olan güveni sarsmaktadır.

Araştırmacı gözlem yapmadan önce amacını ve problemini açık bir şekilde belirlemelidir. Aynı zamanda araştırmacı kendi maddi imkânlarını, gözleme ayıracağı zamanı ve gözlem için harcayacağı enerjiyi de göz önünde bulundurmalı ve gözlem sürecini buna göre planlamalıdır.

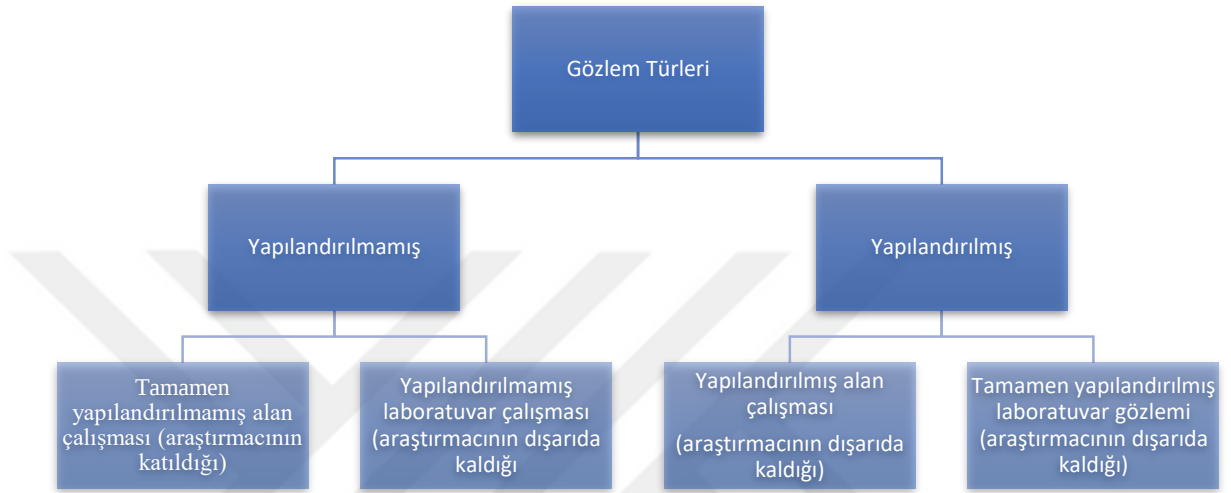
³⁴ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 173.

³⁵ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 260-62.

³⁶ Corrine Glesne, *Nitel Araştırmaya Giriş*, çev. Ali Ersoy ve Pelin Yalçınoglu, Anı Yayıncılık, Ankara 2015, 91.

Gözlem yapılırken fiziksel ortama, katılımcılara, konuşmaya dikkat edilmelidir. Gözlenecek kişilerin yaşam şartları, gelenekleri, günlük hayatları vb. kıstaslar göz önünde bulundurulmalıdır. Yoksa gözlem amaca hizmet etmez.³⁷

1.1.3.1.1. Gözlem Türleri



Şekil 2. Gözlem Türleri

Yapılandırılmamış Alan Çalışması (Araştırmacının Katıldığı)

- Standart bir ölçme aracı olmadan davranışın doğal ortamında gözlem yapılır.
- Genel olarak araştırmacı ortamda bulunur ve “katılımlı gözlem” tekniği ile yapılır.
- Araştırmacı, incelediği kültürün bir parçası olmak için uğraşır.
- Araştırmacının amacı herhangi bir şeyi denemek veya test etmek değildir. Amaç incelenen kültürü tam anlamıyla, ayrıntılı olarak gelenek- görenekleriyle tanımlamaktır.

Yapılandırılmış Alan Çalışması (Araştırmacının Katılmadığı)

- Yapılandırılmamış alan çalışmaları yoluyla elde edilen sonuçları doğal ortamlarda test etme amacına hizmet edebilir.
- Araştırmacı genellikle yapılandırılmış bir gözlem aracı kullanır.

³⁷ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 111-15.

- Gözlenen ortamı davranışlar ayrıştırılır ve gözlem formu üzerinde bunlara yer verilir.

Yapılandırılmamış Laboratuvar Çalışması (Araştırmacının Katılmadığı)

- Yapay ortamda veya laboratuvar ortamında gerçekleştirilir.
- Denekler yapay ortamda kendi hallerine bırakılırlar.
- Denekler arası ilişki ve davranışlar olduğu şekliyle kayda geçirilir.

Yapılandırılmış Laboratuvar Çalışması (Araştırmacının Katılmadığı)

- Laboratuvarda yapılan çalışmadır.
- Araştırmacı, denenceleri standart bir araç ile test eder.
- Deneklerin yaptıkları genel olarak davranış listesi ile kayda alınır.

1.1.3.1.2. Gözlemin Güçlü Yönleri

Gözlem, diğer yöntemlerle karşılaştırıldığında sıkça kullanılan yöntemdir. Bu yöntemin kullanılmasında gözlemin şu özellikleri etkilidir:

- Gözlem çalışılan konu ile ilgili araştırmacıya derinlemesine inceleme imkânı verir.
- Gözlem yöntemi araştırılan bireyleri birinci kaynaktan tanıma imkânı verir. Bu araştırmacıya büyük olanak tanır. Çünkü araştırmacı doğal ortamda incelediği bireyler hakkında daha fazla ve daha doğru veri elde eder.
- Gözlem zamana yayılmış bir süreçtir. Araştırmacı gözlem süresini istediği kadar uzun tutabilir.

1.1.3.1.3. Gözlem Yönteminin Zayıf Yönleri

Gözlem yöntemi her ne kadar sık kullanılan bir veri toplama tekniği olsa da birtakım dezavantajları da bulunmaktadır. Bu dezavantajlar şunlardır:

- Gözlem doğal ortamda yapılan bir veri toplama yöntemi olduğu için kontrolünün sağlanması da zordur.
- Gözlem yönteminde ölçme kimi zaman araştırmacının bakış açısı ile yapılmış olabilir.

- Gözlem yönteminde küçük örneklemle çalışılmaktadır. Bu durum güvenilirliğe etki etse de büyük örneklem grubuyla çalışma durumunda birden fazla gözlemci olmalıdır. Yine bu ihtimal de güvenilirlik konusunda sorunlar ortaya çıkarabilir.
- Gözlem yönteminde gözlem yapılacak ortama girmek için yetkili kurumdan onay alma sıkıntıları oluşabilmektedir.
- Hassas konularında çalışılması durumunda gizlilik ortadan kalkmaktadır. Bu durum gözlemci ve gözlenen kişi açısından çeşitli durumlar oluşturabilir.

1.1.3.1.4. Gözlemin Yapılması

Bir gözlem aşağıdaki aşamalarda yapılır:

- 1) Araştırmanın amaçlarının kararlaştırılması
- 2) Gözlenecek kaynak kişilerin-deneklerin kararlaştırılması
- 3) İstenen yapı ya da yapıların gözlenebilir ölçülerini bulunması
- 4) Gruba giriş (laboratuvar durumunda deneklerin laboratuvara girişlerinin düzenlenmesi).
- 5) Gözlenen kaynak kişilerle ilişkiye girme.
- 6) Alanın, ortamın ve gözlem biçiminin seçilmesi,
- 7) Bir örnekleme stratejisinin seçimi.
- 8) Gözlemin yapılması ve alan notlarının kaydedilmesi (hafta, ay, hatta yıl olarak).
- 9) Gözlem araştırmasından çıkış
- 10) Verilerin analizi
- 11) Bulguların raporlaştırılması ³⁸

1.1.3.1.5. Gözlemin Kaydedilmesi

Gözlemle elde edilen veriler araya zaman girmeden kaydedilmelidir. Gözlemin kaydedilmesi için aşağıdaki yöntemleri önermektedir:

- Not alma; nitel gözlemlerde en yaygın kayıt etme yöntemidir.
- Görüntü kayıt cihazları
- Ses kayıt cihazları

³⁸ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 174-84.

- Fotoğraflar³⁹

1.1.3.2. Görüşme

Görüşme nitel araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama yöntemidir. Bu yöntemin de diğer veri toplama yöntemleri gibi güçlü ve zayıf yönleri vardır. Fakat güçlü yönlerinin fazla olması bu yöntemi kullanışlı kılmıştır.⁴⁰ Görüşme yönteminin amacı diğer insanların bakış açılarına ulaşabilmektir. Görüşme yöntemi; öngörü, bireyler arası anlayış, beceri, zihinsel uyanıklık, duyarlılık ve disiplin gibi pek çok boyutu kapsar. Bu açıdan ne kadar kolay bir yöntem olarak algılansa da zor bir yöntemdir.⁴¹

Görüşme karşılıklı etkileşim sürecidir. Önceden belirlenmiş olan soruların bir amaç için sorulmasıyla devam eden bir süreçtir. Bu yönüyle günlük görüşmeden ayrılır.⁴² Fakat görüşmelerde bazen bazı sorular diyalog esnasında geliştirilebilir. Önceden hazırlanan sorulara bağlılık şartı yoktur.⁴³ Bu süreçte görüşülen kişinin iç dünyasına girmeye çalışan görüşmeci rahat bir ortam sağlamalıdır. Görüşülen kişi ancak kendini rahat hissettiği bir ortamda sorulara içtenlikle ve dürüst bir şekilde cevap verir. Bu ortamı sağlamak görüşmecinin temel görevlerindendir.⁴⁴

Görüşme gözlemlediğimiz davranışlar, duygular veya insanların dünyayı algılayış biçimlerini öğrenmek için gereklidir. Geçmişte yaşanmış ve tekrarı mümkün olmayan olayları ancak görüşme yoluyla öğrenebiliriz.⁴⁵

Görüşmeler bazen anket yöntemiyle de ilerleyebilir. Görüşmecilere açık uçlu olmayan sorular da sorulabilir. Görüşmenin sonunda görüşülen kişiyle tekrar görüşme ihtimaline karşın vedalaşılmaz. Nitel araştırmalarda görüşmenin en güçlü özelliği göremediklerimiz hakkında bilgi üretme, gördüklerimiz hakkında ise açıklamalar yapmaktır.⁴⁶

³⁹ Glesne, *Nitel Araştırmaya Giriş = Becoming Qualitative Researchers*, 106-9.

⁴⁰ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 129.

⁴¹ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 341.

⁴² Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 129.

⁴³ Glesne, *Nitel Araştırmaya Giriş = Becoming Qualitative Researchers*, 141.

⁴⁴ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 361.

⁴⁵ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 86.

⁴⁶ Glesne, *Nitel Araştırmaya Giriş = Becoming Qualitative Researchers*, 143.

1.1.3.2.1. Görüşme Çeşitleri

Görüşmeler yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler olmak üzere ikiye ayrılır. Yapılandırılmış görüşmede genel olarak açık uçlu sorular kullanılmaz. Çünkü amaç katılımcıların vermiş olduğu cevaplardaki benzerlik ve farklılığı bulmaktır. Yapılandırılmamış görüşmeler ise keşif amaçlıdır. Bu görüşmede belirlenmiş soru veya yanıtlara ilişkin beklenti yoktur. Görüşme sohbet çerçevesinde ilerler. Gözlemcinin amacı yeni alanlar, yeni sorular keşfetmektir.

Sohbet tarzı görüşmeler araştırmacının doğrudan ortama katıldığı alan araştırmalarında kullanılan yöntemdir. Sorular doğal akış içerisinde sorulur. Önceden belirlenmiş soru yoktur. Görüşmenin hangi yönde ilerleyeceği de önceden belli değildir. Bu görüşmede araştırmacı katılımcıya uyum sağlayabilir. Bireysel farklılıklara saygı fazladır. Fakat katılımcının araştırma yaptığı ortamda fazla kalması gerekebilir. Görüşme katılımcının etkisine bağlı olarak sürebilir.

Görüşme formu yaklaşımda benzer konulara yönelik değişik insanlardan aynı bilgileri toplamaya yönelik yapılır. Görüşmeci önceden hazırladığı sorulara sadık kalmalıdır. Ama görüşmenin seyrine göre yeni sorular ekleyebilme özgürlüğü de vardır. Bu yöntem görüşmeciye zaman esnekliği sağlar. Sohbet tarzı görüşmeye göre verilerin analizi daha kolaydır.

Standartlaştırılmış açık uçlu görüşmeler; dikkatlice yazılmış, belirli sıraya konmuş soruların her bireye soruların aynı tarz ve aynı sıraya göre sorulması ilkesiyle yapılan görüşmelerdir. Bu yöntem esnek değildir. Görüşmecinin yanlılığı söz konusu olamaz. Bu yöntemde bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmaz.

1.1.3.2.2. Görüşmenin Güçlü Yönleri

- Sorular ve zaman konusunda esneklik sağlar. Konuşma akışa göre ilerleyebilir.
- Araştırmacı görüşme esnasında bizzat bulunduğu için cevap oranı yüksektir.
- Görüşmeci, katılımcının jest ve mimiklerini yorumlayarak ne demek istediğini anlayabilir.
- Görüşmeci ortamdaki kontrolü kendisi sağlar.
- Soruların sırası görüşmenin seyrine göre değişebilir.

- Araştırmacı, katılımcının anlık tepkilerini gözlemleyebilir. Bu da araştırma problemi hakkında bilgi sunar.
- Araştırmacı, katılımcının soruları kendisinin cevapladığına emindir.
- Görüşme esnasında derinlemesine bilgi elde edilebilir.

1.1.3.2.3. Görüşmenin Zayıf Yönleri

- Diğer yöntemlere göre maliyetli olabilir.
- Katılımcıları belirlemek, görüşülecek yer ve zamanı belirlemek zaman alır.
- Araştırmacı görüşme esnasında katılımcıyı yanlış anlayabilir veya yanlış davranabilir.
- Katılımcı belli olduğu için sorulara samimi yanıt vermekten çekinebilir.
- Soru standardının olmaması verilerin güvenilirliğini olumsuz etkileyebilir.
- Verilerin analizi zordur.
- Katılımcı bulmak zordur.⁴⁷

1.1.3.2.4. Görüşme Formunun Hazırlanması

- İyi veri toplamanın ön şartı iyi soru hazırlayabilmektir. Değişik sorular değişik bilgiler getirir. Sorular değişik olsun diye konu kapsamının dışına da çıkılmaz. Görüşmeci katılımcıyı güdülemek için çeşitli tiplerde sorular yazmalıdır. Gözlemci katılımcının davranışlarını, düşüncelerini, algısını, bilgisini, duygularını ölçecek nitelikte sorular hazırlamalıdır. Evet-hayır cevabının alınacağı sorulardan uzak durulmalıdır.⁴⁸
- Sorular kolay anlaşılmalıdır. Bu sebeple sorular, katılımcı olacak kesim göz önünde bulundurularak yazılmalıdır.
- Sorular somut olmalıdır. Soyutluktan mümkün oldukça kaçınılmalıdır. Çünkü soyut sorular anlamayı zorlaştıracığı için zaman kaybına sebep olabilir.
- Görüşme soruları önceden kestirilebilir olmamalıdır. Sorular açıklama gerektirecek cevaplı olmalıdır.
- Araştırmacı katılımcıyı yönlendirecek sorulardan kaçınmalıdır.

⁴⁷ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 133-36.

⁴⁸ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 93.

- Bir soru bir olguyu ölçmelidir. Çok boyutlu sorulardan kaçınılmalıdır.
- Alternatif sorular hazırlanmalıdır.
- Farklı türden sorular yazılmalıdır.
- Sorular mantıklı bir biçimde sıralanmalıdır. Sorular özelden genele doğru ilerlemelidir. İlk sorular daha cevap verilebilir olmalıdır. Hassas konulara değinilecekse bu sona bırakılmalıdır. Şimdiki zamana ilişkin sorular geçmiş ve gelecek zamanla ilgili sorulardan daha önce sorulmalıdır. Bireysel bilgilere ilişkin sorular başta ve sonda sorulmalıdır.
- Sorular nitelikli olmalıdır.
- Sorular katılımcıya güven vermelidir.⁴⁹

1.1.3.2.5. Görüşmenin Yapılması

Görüşme esnasında güvenilir, samimi bir ortam oluşturmak gözlemcinin görevidir. Gözlemci duruma göre soru sormalı, soruların gerekirse sırasını değiştirmeli veya ek sorular sormalıdır. Sorular konuşma havasında sorulmalıdır. Konuşmacıyı teşvik edici geribildirimler vermelidir. Görüşmeci görüşme sürecini kontrol altında tutmalıdır. Yanıtların amaca uygun olup olmadığını denetlemelidir. Araştırmacı yansız ve empatik olmalıdır.

1.1.3.2.6. Görüşme Verilerinin Kaydedilmesi

Görüşme verilerinin kaydedilmesi daha sonra yapılacak analiz ve değerlendirmeler ve bunların sonucunda hazırlanacak raporlar için temel teşkil etmektedir. Bir görüşmeci görüşmenin ardından görüşme sırasında ya da görüşmenin tamamlanmasının hemen ardından görüşme sırasındaki cevapları, tepkileri vs. kaydetmesi önem taşımaktadır. Görüşme verileri sadece görüşülen kişilerin cevaplarından oluşmamalıdır. Sözlü olmayan bilgilerin, yani görüşülen kişinin verdiği tepkilerin, görüşme yapılan ortama ait özelliklerin de kaydedilmesi gerekir. Görüşme verilerinin görüşme anında ya da sonrasında görüşmeci tarafından kaydedilmesi gerekliliğidir. Görüşmede veriler not alma, kayıt cihazına kaydetme gibi yöntemler de kullanılabilir. Görüşmede gözlenen davranışların, cevapların unutulabilme ihtimalinden dolayı hemen kayda alınması önem

⁴⁹ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 137-45.

arz etmektedir. Aksi takdirde yanlış bir rapor ortaya çıkabilir. Bunun ortaya çıkaracağı sonuç ise eksik veya yanlış bir raporlama olacaktır.

1.1.3.2.7. Görüşme Verilerinin Raporlaştırılması

Bilimsel bir araştırmada bulgulara ulaşıldıktan sonra bu bulguların raporlaştırılması esastır. Raporlama araştırmanın özetini oluşturmaktadır. Ayrıca bu rapor araştırmacının yorumlarını da içerecek şekilde yazılı olarak hazırlanır. Araştırmada rapor yazmanın amacı; araştırmanın sonuçlarını başkaları ile paylaşmak ve bilgi paylaşımı yapmaktır. Bilimsel bir çalışmanın başarılı bir şekilde yürütülmesi kadar sonuçları faydalı olacak şekilde sunmak da önem taşımaktadır.

Görüşme verilerinin raporlanmasında izlenilecek standart bir format yoktur. Raporlama araştırma konusuna ve araştırmacıya göre şekillenebilmektedir. Görüşme verileri tek başına veya daha geniş bir değerlendirme raporu içinde sunulabilir. Görüşme verileri giriş, yöntem, sonuçlar, tartışma ve öneriler, kaynakça ve ekler bölümlerinden veya soru cevap formatından oluşabilmektedir. Yine araştırma verilerinin raporlanmasında tırnakla doğrudan alıntı (gerçekleşen etkileşimin bir izlenimini vermek için) yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

1.1.3.2.8. Görüşmecinin Özellikleri

- Görüşmeci uzak görüşlü olmalıdır. Yani ileriye görmelidir. Neyle karşılaşacağını tahmin etmelidir.
- Araştırmacı her zaman öğrenmeye açık olmalı, ön yargıdan uzak durmalıdır.
- Araştırmacı analitik düşünebilmelidir. Amacını iyi belirlemeli, süreci buna göre kontrol edebilmeli ve verileri analiz ederken neden sonuç ve amaç sonuç ilişkilerini iyi kurabilmelidir.
- Araştırmacı tedavi edici olmalıdır. Yani katılımcıyı kendi fikrini belli etmeden dinlemelidir.
- Araştırmacı sabırlı olmalıdır.
- Araştırmacı katılımcıya güven vermelidir. Asla tehditkâr olmamalıdır.
- Araştırmacı insancıl olmalıdır. Empati duygusundan asla uzaklaşmamalıdır.

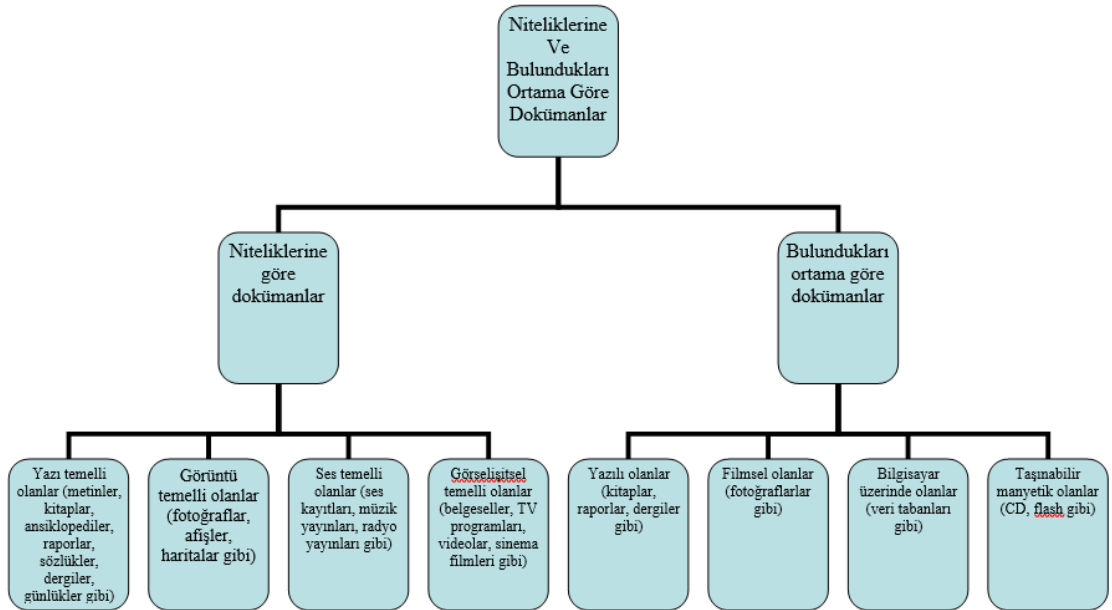
- Araştırmacı katılımcıya teşekkürünü bildirmelidir.⁵⁰

1.1.3.3. Doküman İncelemesi

Doküman incelemesi, yazılı ve elektronik belgeleri titizlikle, sistematik olarak incelemek ve analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir.

Dokümanlar bir araştırmacının müdahalesi olmadan kaydedilmiş metinleri ve resimleri içermektedir. Araştırmalarda kullanılabilecek doküman çeşitleri; reklamlar, ajandalar, katılım kayıtları, davetiyeler, toplantı tutanakları, kılavuzlar, notlar, kitap ve broşürler, günlükler, dergiler, program kayıtları, mektuplar, muhtıralar, haritalar, çizelgeler, gazeteler, sanat eserleri, program detayları, radyo TV program senaryoları, örgütsel raporlar, anket verileri, çeşitli kamu kayıtları, not defterleri, fotoğraf albümleri vb. olup; bunlar araştırmalarda kullanılmak üzere araştırmacılara veri sağlamaktadır.⁵¹

Dokümanlar; niteliklerine ve bulundukları ortama göre sınıflandırılmıştır:



Şekil 3. Niteliklerine ve Bulundukları Ortama Göre Doküman Çeşitleri

⁵⁰ Glesne, *Nitel Araştırmaya Giriş = Becoming Qualitative Researchers*, 156-76.

⁵¹ Kırıl, 4.

1.1.3.3.1. Doküman Analizinin Güçlü Yönleri

Doküman analizinin avantajları Merriam ve Patton'a göre "zaman kullanımı açısından verimli bir yöntem olması, örneklem büyüklüğü, kullanılabilirlik, düşük maliyet, tekrar kullanım, bireysellik ve özgünlük, kesinlik, geniş kapsam ve zaman, tepkiselliğin olmaması, kolay ulaşılamayacak verilere ulaşma, konunun ve verinin niteliği" başlıklarında incelenmiştir.⁵² Bu başlıklar şu şekilde açıklanmıştır:

- Zaman kullanımı açısından verimli bir yöntem olması: Doküman analizi, diğer araştırma yöntemlerinden daha az zaman alır ve dolayısıyla daha verimlidir.
- Örneklem büyüklüğü: Araştırmacı örneklem büyüklüğüne kendisi karar vermekle birlikte, bunun sayısını istediği gibi ayarlayabilir. Çeşitli dokümanları çalışmasına katabileceği gibi, kısıtlamalar da yapabilir.
- Kullanılabilirlik: Pek çok doküman, özellikle internetin yaygınlaşmasıyla birlikte kamu malı haline gelmiş ve bunlara herkesin erişme imkânı sağlamıştır. Yazarların izni olmadan edinilebilir konumdadır. Bu, doküman analizini nitel araştırmacılar için çekici bir seçenek haline getirmektedir.
- Düşük Maliyet: Doküman analizi diğer araştırma yöntemlerinden daha az maliyetlidir ve yeni verilerin toplanması mümkün olmadığında genellikle tercih edilen yöntemdir. Veriler toplandıktan sonra geriye kalan, değerlendirilecek dokümanların içeriği ve kalitesidir. Diğer araştırmalarda yer alan seyahatleri, ham verinin yazıya dökülmesini, görüşmelerin ayarlanmasını vb. gibi maliyetleri de daha aza indirebilmektedir.
- Bireysellik ve Özgünlük: Veri toplama ve analiz etme araştırmacının istediği ve belirlediği yer ve zamanda özgün olarak yapılabilir. Doküman analizi, araştırmacının kendi seçtiği ortam ve zaman diliminde, istediği şekilde, sınırlarını kendisi belirleyerek araştırmasını daha rahat koşullarda yürütmesine imkân sağlayabilmektedir.
- Kesinlik: Olayların tam adlarının, referanslarının ve detaylarının eklenmesi araştırma sürecinde dokümanları avantajlı yapmaktadır. Bu kesin bilgiler daha sonraki bilgilere ışık tutacak nitelikte olabilirler.

⁵² Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 145; Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 293.

- Tepkiselliğin Olmaması: Diğer yöntemlerle kıyaslandığında doküman analizi, görüşme ve gözlem gibi çalışmalarda katılımcıların tepkiselliği sorununa yol açmamaktadır. Çünkü dokümanlar, araştırmaya katılan kişiler gibi fiziksel, davranışsal ve duygusal tepkiler vermedikleri ve etkileşimde bulunmadıkları için avantajlı oldukları söylenebilir. Ayrıca görüşme gibi yöntemlerde katılımcıların yaptığı kapris doküman analizinde bulunmamaktadır.
- Kolay Ulaşılamayacak Verilere Ulaşma: Tarihsel olay, olgu, kültür veya geleneklere ilişkin dokümanlar, kaynağı belli olmayan anonim dokümanlar veya kaynağı belli olup hemen herkesin kolaylıkla ulaşamayacağı dokümanlar için zengin bir veri kaynağı teşkil etmektedir.
- Konunun ve Verinin Niteliği: Araştırılan konu ile ilgili dokümanlar organize edilmiş ve tasnif edilmiş ise bu araştırmacı için bir avantajdır. Araştırmacı kendi konusu kapsamında nitelikli olan veriyi rahatlıkla kullanabilir.⁵³
- Tekrar Kullanım: Dokümanlar tekrarlanan incelemeler için uygundur. Tekrar tekrar, sayısız ve süresiz olarak, isteyen araştırmacı tarafından kullanılabilir.⁵⁴

1.1.3.3.2. Doküman Analizinin Zayıf Yönleri

Doküman analizinin sınırlılıkları ve zorlukları şunlardır:

- Sosyal olaylar hakkında yazılmış bazı eserler yazılış amacı doğrultusunda yanlışlık taşıyabilir. Anlatılan olaylarda abartı, duygusallık olabilir.
- Birtakım belgeler önemli, tanınmış kişiler tarafından yazılması sebebiyle korunurken, sıradan insanların yazdığı belgeler aynı şekilde korunmadığı ve göz önünde bulunmadığı için ulaşması zor olabilir. Bu tarz seçilmişlikler bilimsel yöntem açısından sorun teşkil etmektedir.
- Araştırmacı, araştırdığı olaya bizzat tanıklık etmediği için konu üzerinde tam hâkimiyet sağlayamaz. Eserlerde yazarlarla yetinmek zorundadır.
- Bazı dokümanlarda eksik, kayıp bölümler olması veriye ulaşmayı zorlaştırır.

⁵³ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 191-92.

⁵⁴ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 147.

- Yazılı dokümanlar araştırılan kişilerin ancak yazıya dökülmüş davranışlarını ölçebilir. Doküman incelemesi ile (video hariç) araştırılan kişilerin sözel olmayan davranışları hakkında bilgiye ulaşamaz.
- Dokümanları oluşturan kişiler aynı olmadığı için dokümanlarda tek format yoktur. Dolayısıyla dokümanlar arasında önemli farklar olabilmektedir. Bu durum araştırmacının dokümanlarla ilgili kodlama yapmayı da zorlaştırır.⁵⁵

1.1.3.4. Betimsel Analiz

Betimsel analizde elde edilen veriler önceden belirlenen temalara göre yorumlanır ve aralarında neden-sonuç ilişkisi kurulur. Analizin daha çarpıcı olması için doğrudan alıntılara sıklıkla başvurulur. Bu amaçla toplanan veriler sistematik olarak betimlenir. Daha sonra bu betimlemeler yorumlanır.

Betimsel araştırmalar, durumu dikkatli ve tam olarak tanımlar. Bu sebeple eğitim alanında sıklıkla başvurulur. Betimsel analiz yapılırken öncelikle verilerin analiz edilmesi için bir çerçeve hazırlanır. Önceden bir çerçevenin olmaması araştırmayı zorlaştırır. Oluşturulan çerçeveye göre veriler anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilir. Verilerin kolay anlaşılabilir olmasına dikkat edilmelidir. Çalışmanın son aşamasında ise tanımlanan bulgular açıklanır ve anlamlandırılır.⁵⁶

1.1.3.5. İçerik Analizi

İçerik analizi yönteminde amaç toplanan verilerin açıklanması ve kavramlar arası ilişkiye ulaşmaktır. Betimsel analiz sürecinden daha ayrıntılı ve dikkatli yapılması gereken bir süreçtir. Bu sebeple toplanan veriler öncelikle kavramsallaştırılır. Daha sonra bu kavramlar mantık çerçevesinde düzenlendikten sonra temalara ulaşılır. İçerik analizi yoluyla veriler içerisinde saklı olan gerçeklere ulaşılması mümkündür.

İçerik analizinde ilk aşama verilerin kodlanmasıdır. Kodlamada bilgiler anlamlı bölümlere ayrılır. Bu bölümler bazen bir kelime bazen bir cümle bazen de bir paragraftan

⁵⁵ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 193-94.

⁵⁶ Yalçın Karagöz, *SPSS-AMOS- META Uygulamalı Nicel-Nitel-Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara t.y., 971-72.

oluşabilmektedir. Bu bölümlere kod ismini araştırmacı verir. Tüm kodlar oluşturulduktan sonra kod listesi oluşturulur.

Toplanan verilerin kodlanmasının ardından kodlar sınıflandırılır ve bu sınıflamaya göre bir isim alır. Bu sürece ise “temaların bulunması” adı verilir. Kodlar arasındaki ortak özellikler aynı tema altına konulmasına imkân tanır. Kodlama yapmadan temaların oluşturulması süreç için uygun bir işlem değildir. Temaların sayısı araştırmacıya bağlı olmakla birlikte kontrol edilebilir sayıda olmasına özen gösterilmelidir.

Temaların oluşturulmasından sonra kodlar ve temalara göre veriler düzenlenir. Bu aşamada araştırmacı okuyucunun anlayabileceği bir dile göre kodlarını ve temalarını tanımlar. Bu aşamada araştırmacı kendi görüş ve düşüncelerine yer vermez; toplanan bilgileri okuyucuya sunar.

Tanımlanan bilgilerin okuyucuya sunulmasının ardından bu bilgilerden çıkarımların yapılması son aşamada yapılır. Çıkarımların elde edilen bilgilerle tutarlı olmasına dikkat edilmelidir.⁵⁷

1.1.4. Nitel Araştırma Desenleri

1.1.4.1. Durum Çalışması Araştırması

Literatürde “vaka araştırması” veya “örnek olay incelemesi” gibi isimlerde de anılan durum çalışması hakkında kullanımı ve ne olduğuyla ilgili olarak bir fikir birliği sağlanamamıştır. Durum çalışması, “*sınırlı bir sistemin nasıl işlediği ve çalıştığı hakkında sistematik bilgi toplamak için çoklu veri toplama kullanılarak o sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşım*”⁵⁸ olarak tanımlanabilir. Durum çalışması araştırması gerçek yaşamdaki güncel olayların araştırılması amacıyla kullanılan yöntemdir.

Durum çalışması özel bir durumun belirlenmesi ile başlayan bir süreçtir. Durumdan kastımız herhangi bir grup, bir kuruluş, bir proje incelemesi olabilir. Güncel olan bu

⁵⁷ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 242-55.

⁵⁸ Münevver Subaşı ve Kübra Okumuş, “Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması”, 2017, 420.

durumlarda bir veya birden fazla durum konu edinilebilir.⁵⁹ Durum çalışmalarında birden fazla durum çalışmaya konu edilse bile yazım aşamasında bütüncül bir tarz benimsenir.⁶⁰

Durum çalışmalarında amaç büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmalarda bazen amaç yeni bir durumu ortaya koymak iken bazen de bir problemi anlamak için analiz yapmaktır. Fakat amaç ne olursa olsun derinlemesine bir anlayış sunma durum çalışmasının belirleyici özelliğidir. Bu sebeple veri toplarken birçok veri toplama yönteminden eş zamanlı olarak faydalanılır.⁶¹

Durum çalışması yapılmasının aşamalarını şöyle sıralayabiliriz:

1. Araştırma sorularının geliştirilmesi
2. Araştırmanın alt problemlerinin geliştirilmesi
3. Analiz biriminin saptanması
4. Çalışılacak durumun belirlenmesi
5. Araştırmaya katılacak bireylerin seçimi
6. Verinin toplanması ve toplanan verinin alt problemlerle ilişkilendirilmesi
7. Verinin analiz edilmesi ve yorumlanması
8. Durum çalışmasının raporlaştırılması⁶²

1.1.4.2. Anlatı Araştırması

Anlatı araştırması, yazılı metinlerin incelenmesi ile ortaya çıkmıştır. Anlatı bilim veya anlatı analizi, derinlemesine mülakat transkriptleri, yaşam hikâyesi anlatıları, tarihi anılar ve yaratıcı kurgusal olmayan düz yazıları ekleyerek metin fikrini genişletir. Yorumlama ve bağlama vurgusu ile yorumbilim bakış açısı, yorumlama gerektiren sosyal bilim çalışmaları, edebi kurgusal olmayan düz yazı incelemeleri ve edebiyat eleştirisi yapmak gibi anlatı çalışmalarını bilgilendirir. Anlatı çalışmaları aynı zamanda yaşanmış deneyime ve deneyime ilişkin görüşleri anlamaya vurgu yapan fenomenolojiden etkilenmektedir. "Sosyal bilimlerdeki biyografik dönüşüm" veya nitel araştırmadaki

⁵⁹ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 98.

⁶⁰ Glesne, *Nitel Araştırmaya Giriş = Becoming Qualitative Researchers*, 30.

⁶¹ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 99,100.

⁶² Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 292.

"anlatısal dönüşüm" deneyimin katıksız bir tanımı olarak ve deneyimin anlatısal bir biçimde belgelenmesidir.⁶³

Anlatı bir yöntem olarak ele alındığında bireylerin anlattıkları öykülerden ve deneyimlerinden başlar. Araştırmacılar yaşanan öykülerin analizi için birçok yöntem kullanmaktadır.

Anlatı araştırmalarının belli başlı özellikleri şunlardır:

- Araştırmacı ile katılımcı arasında işbirliği olmalıdır.
- Bu araştırma çeşidinde mülakat, gözlem, resim ve diğer nitel veri toplama kaynakları da kullanılmaktadır.
- Anlatıcının anlattığı olaylar kronolojik bir sırayla verilmelidir.
- Anlatı hikâyeleri çeşitli şekillerde analiz edilebilmektedirler. Analiz neler söylendiğine (tematik), söylenenlerin arkasında yatan gerçeklere ya da söylenenlerin doğasına (yapısal) ve hikâye doğrultusunda kimin yönlendirildiğine bağlı olarak (diyalojik/performans) gerçekleştirilebilir.
- Anlatı hikâyeleri araştırmacının hikâyeyi anlatırken üzerine vurgu yaptığı gerginlik ve duraklamaları içermelidir.
- Anlatı hikâyeleri belirli yer ve durumlarda ortaya çıkmaktadır. Araştırmacının bir yerdeki hikâyeyi anlatması için bağlam önem arz etmektedir.

Günümüzde, anlatı analizi aynı zamanda örgütleri incelemek için özel bir yaklaşım olarak kullanılmaktadır. Bu amaca hizmet eden en az dört türü söz konusudur:

1. Hikâye tarzında yazılmış olan örgütsel araştırmalar (alandan hikâyeler);
2. Kurumsal hikâyeleri derleyen kurumsal araştırmalar (alanın hikâyeleri);
3. Hikâye oluşturarak kurumsal yaşamı ve hikâye okuma ile kurumsal kuramı kavramsallaştıran örgütsel araştırmalar (yorumlayıcı yaklaşımlar);
4. Edebi eleştiri şeklini alan disiplin yansıması

⁶³ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 115.

1.1.4.2.1. Anlatı Araştırmasının Türleri

Biyografik Çalışma: Bir araştırmacının başka birinin yaşamındaki deneyimleri konu aldığı türdür.

Otoetnografi: Araştırmaya konu olan bireyler tarafından yazılan türdür.

Yaşam Öyküsü: Bireyin tüm yaşantısını resmeden ve kişisel deneyime dayalı olan türdür.

Sözlü Tarih: Olaylar ve bu olayların sebep-sonuçlarına ilişkin bir ya da birkaç kişiden sağlanan kişisel düşünceleri içermektedir.

Anlatı araştırması kullanılması zor bir yöntemdir. Araştırmacının katılımcı ile ilgili yoğun veri toplaması gerekmektedir. Ayrıca katılımcının yaşadığı ortam çok iyi keşfedilmelidir. Bireyin hikâyelerinden oluşan ana kaynakları oluşturmak eleştirel bir bakış açısı gerektirmektedir.⁶⁴

1.1.4.3. Etnografik Araştırma Yöntemi

Etnografi, bir insan grubunu ya da bir grubun kültürünü anlama ve betimleme için gösterilen bilimsel çabaların bütünüdür. Nitel düşünceye dayalı bu çabalar, araştırılan grup ya da kültürün bütünü, bileşenlerini, onların arasındaki ilişkileri, kültürün mensuplarının gözünden görüp onların kültür kodlarıyla açarak anlamayı içerir. Bir grubu anlamamanın anahtarı o grubun kullandığı iletişim kodlarıdır. Kültür ve iletişim arasındaki temel bağlantı da bu noktadadır. İnsan iletişiminde kullanılan kodlar kültürel kodlardır. Bu nedenle etnograf, dünyayı araştırılanın gözünden bakarak anlamlandırabilmek için onun kültürel kodlarını öğrenmek ve çözmek durumundadır. Grup ve kültürün üyelerinden ayrı ayrı ve birlikte alınan bilgi, görüş ve düşünceler, gerçekleştirilen gözlemlerden, arşivlerden ve literatürden elde edilen bilgilerle karşılaştırılarak sınanır, gerektiğinde alana dönülür, gözlemler görüşmeler tekrarlanır ve her bir bileşen diğer bileşenlerle olan ilişkileri ve gündelik yaşam pratikleri çerçevesinde değerlendirilir. Bütün, bu bulguların yorumlanması ile yeniden inşa edilerek anlaşılmaya çalışılır. Etnografi, niteliksel araştırmalarda kullanılan bütün teknikleri içeren yöntemsel bir çerçeve olarak da düşünülebilir. Etnografi araştırma nesnesini gündelik yaşam rutini

⁶⁴ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 74.

içinde anlamaya çalışır. Öznenin gündelik yaşamı hem somut hem de soyut bileşenleri içerir. Bir tarafta gündelik yaşamın akışı içinde, farklı bağlamlardaki davranışları, sözleri, görünür etkileşimleri, diğer tarafta duyguları, inançları, söylemleri vardır. Etnografik çalışma bunların her birini tek tek hem de hepsini bütün olarak anlamaya çalışma çabasıdır. Etnografik araştırmanın sonucunda nitel veriler elde edilir. Bu verilerin işlenerek operasyonel hale getirilmesi, yani bulguya çevrilmesi ve yorumlanıp değerlendirilmesi de nitel tekniklerle yapılır (Kartarı, 2017).

Etnografinin bütün şekillerini birleştiren faktör, onun insan topluluğuna ve kültürüne vurgu yapmasıdır.⁶⁵ Etnografi aynı kültürü paylaşan grubun tümüne odaklanmaktadır. Bu yüzden etnografi araştırmacının ortak kültüre sahip bir grubun değerlerinin, davranışlarının, dilinin, dininin paylaşılan ve öğrenilen modellerini yorumladığı bir araştırma yöntemidir.⁶⁶ Kültür çeşitli biçimlerde tanımlanmasına rağmen aslında inançlara, değerlere, belli bir grup insanın davranışlarını örnek alan davranış kalıplarına gönderme yapar.⁶⁷ Etnografik çalışmalarda grubun kültürünü anlamak için incelenen grup ile araştırmacı vakit geçirmelidir. Çünkü kültürle ilgili yapılan tanımlamalar dışarıdan izlenerek yapılmaz; bir samimiyet, içtenlik ve karşılıklı güven gerektirir. Etnografi çalışması yapan araştırmacılar olayları betimlemekten öteye geçip olaylara yorumlarını da katarlar.

Etnografik çalışmaların birtakım özellikleri şunlardır:

- Araştırmacı, aynı kültürü paylaşan bir grubun kültürünü eksiksiz olarak betimlemeye odaklanır.
- Araştırmacı incelediği grubun fikir ve inançlarının hem söylemlerine hem de davranışlarına olan etkisini inceler.
- Araştırmacı; geniş bir alan çalışması yapmalı, veri yelpazesini geniş tutmalıdır.
- Araştırmacı incelenen grubun görüşlerinde değişiklik yapmamalıdır.⁶⁸

Geleneksel olarak etnograflar küçük gruplardan devletlere kadar her şeyi incelerler. Bunun için katılımcı gözlem ve yoğun alan çalışması yöntemlerini kullanırken, "katılmak" ya da "alan"ın içinde olmak söylemleri ve hatta bir grup olmanın anlamı

⁶⁵ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 27.

⁶⁶ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 92-94.

⁶⁷ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 28.

⁶⁸ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 95.

"internet (Dünya Geneli İnternet - World Wide Web)" ve sanal etnografin ortaya çıkışı ile (kişilerle elektronik ortamda çalışma) değişmiştir. Buna rağmen, bir etnografi ister sanal ortamda, ister okuryazar olmayan bir toplumda, ister çok uluslu bir toplulukta isterse de şehir içi bir okulda yapılsın bu yaklaşımı farklı kılan şey bulguların uygulama ve yorumlamasında kültürel bir bakış açısının kullanılmasıdır.⁶⁹

Zaman içerisinde yapılan incelemeler çeşitlendiği için incelemenin türüne göre çeşitli etnografi türleri ortaya çıkmıştır. Bu etnografi türleri şunlardır: dini etnografi, yaşam öyküsü, otoetnografi, feminist etnografi, gerçekçi etnografi, eleştirel etnografi vb. birçok türü vardır.⁷⁰

Otoetnografi: Etnografi başkasını anlamak ve incelemek için ortaya çıkmıştır. Otoetnografi ise toplumun bir parçası olarak kişinin kendisini de araştırmanın içine katmasıdır. Otoetnografılar ilk önce etnografik geniş açılı bir mercekten kendi kişisel deneyimlerinin sosyal ve kültürel yönleri üzerinden dışarıya doğru odaklanırlar, daha sonra da kültürel yorumlamalara direnme ve karşı davranma ile hareket eden ettirilen veya savunmasız kişilikleri sergileyerek içe doğru bakarlar.⁷¹

Gerçekçi Etnografi: Geleneksel bir yöntem olan gerçekçi etnografi, olayları inceleyen üçüncü bir göz tarafından objektif bir rapor yazma sürecidir. Gerçekçi etnografılar çalışmanın içerisinde bulunmaz; çalışmaya fikirlerini, düşüncelerini katmaz. Bu çalışmada etnograf, kültürün nasıl yorumlanacağı üzerine son sözü söyler.

Eleştirel Etnografi: Toplumdan dışlanan grupların özgürleşmesini savunan bir araştırma türüdür. Bu yöntem ayrımcılık üzerine kurulu olan sistemlere tepki olarak ortaya çıkmıştır. Eleştirel etnografılar araştırmalarında kendi düşünce dünyalarından, fikirlerinden sıyrılamazlar.

Etnografik araştırmalar veriyi toplama ve araştırma içinde geçen sürenin uzun olması sebebiyle zor bir yöntemdir. Araştırmacının, araştırdığı grup içerisine girip adapte olması sonra o gruptan kopması oldukça zordur.⁷²

⁶⁹ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 81.

⁷⁰ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 94.

⁷¹ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 83.

⁷² Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 79.

1.1.4.4. Fenomenolojik Araştırma Yöntemi

Fenomenolojik çalışma, birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını keşfeder. Araştırmacının esas amacı katılımcıların ortak özelliklerini tanımlamaktır. Araştırmacı fenomenle ilgili verileri toplar ve verilerle alakalı bütüncül bir betimleme yapar. Bu betimleme, onların neyi, nasıl deneyimlediklerinden oluşur.⁷³

Fenomenoloji, insanın yaşamındaki günlük ve bilinçli, etkili, duygusal ve sıklıkla yaşanan eylemleri ile ilgilenir. Fenomenologlar modern bilimin sınıflandırma, basitleştirme ve soyut yasaların fenomenini azaltma çabasına girmez. Çünkü fenomenoloji yaşamın kendisiyle ilgilendiği için nesnelerin kendisine başvurmamız gerektiğini söyler. Fenomenologların görevi, sıklıkla yaşanan insan davranışlarının temel yapısını belirlemektir. Bu araştırmaları yapan fenomenolog, önyargılardan uzak ve olanı olduğu gibi incelemelidir. Fenomenleri yorumlama sürecinde verilerin hepsine eşit derecede ağırlık verilmez. Yani her veri parçası ilk veri analiz evresiyle eş değere sahiptir. Fenomenoloji, kendi odak noktası ve yöntemsel stratejileri olan bir nitel araştırma türüdür.⁷⁴

Fenomenologlar, insanların deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını ve bu deneyimlerini nasıl bilince dönüştürdüklerini keşfetme üzerine odaklanmalıdır. Bu odaklanma, insanların bazı fenomenleri nasıl tecrübe ettiklerinin metodolojik, özenli ve derinlemesine bir şekilde resmedilmesini ve betimlenmesini gerektirir. Bir başka deyişle, insanların fenomeni nasıl algıladıkları, nasıl betimledikleri, hakkında ne hissettikleri, nasıl yargıladıkları, nasıl anımsadıkları, nasıl anlamlandırdıkları ve diğerleri ile onun hakkında nasıl konuştuklarına odaklanılır. Bu şekilde bir veriyi toplamak için yaşanmış deneyimlere sahip olan insanlar ile derinlemesine mülakatlar yapılmalıdır. Kişinin neyi deneyimlediğini bilebilmemizin tek yolu kendimizce o deneyimi doğrudan tecrübe etmemizdir. İşte bu bizi mülakatın gerekliliğine götürür. Çünkü deneyimler en iyi dil aracılığıyla aktarılır.⁷⁵

Fenomenolojik araştırmanın karakteristik özellikleri şunlardır:

⁷³ Creswell, Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni, 81.

⁷⁴ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 25.

⁷⁵ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 107.

- Tek bir kavram veya araştırılacak düşüncenin fenomenine vurgu yapılmalıdır.
- Fenomeni doğrudan ve bütün yönleriyle deneyimlemiş olan gruplarla çalışılmalıdır. Bu durum derinlemesine inceleme için gereklidir. Bu yüzden grubun büyüklüğü 3-4 kişi ile 10-15 kişi arasında değişen heterojen bir grup olarak belirlenir.
- Fenomenolojik çalışmalar, öznellik ve nesnellik arasında ince bir çizgide bulunmaktadır. Yani deneyimler öznedir ve bu deneyimlerin diğer insanlarla ortak olan nesnel deneyimlere sahip olduklarını açıklar.
- Fenomenologlar, araştırma esnasında önyargılarından uzaktır. Fakat bu durum fenomenologun çalışmanın dışında olduğunu göstermez.
- Veri toplama süreci genellikle, fenomeni deneyimleyen bireylerle gerçekleştirilen mülakatları içerir. Aynı zamanda fenomenolojik çalışmalar şiir, gözlem ve dokümanlar gibi çeşitli veri kaynaklarını da kapsamaktadır. Çünkü bu kaynaklar da birtakım deneyimlerin sonucunda meydana gelmiştir.
- Veri analizi önce açıklamalarla başlayıp daha sonra bireylerin "neyi" "nasıl" deneyimlediklerinin detaylı betimlenmesine doğru ilerleyen sistematik bir süreç izleyebilir.

Fenomenolojik yaklaşım, diğer nitel araştırma yöntemlerine göre katıdır. Soyut kavramlara sahip olan felsefi fikirlerin bu yöntemde görülmesi kolay değildir. Ayrıca araştırmacı yaygın olan bir anlayış ortaya çıkarabilmesi için fenomeni bütün yönleriyle yaşamış olan bireyleri seçmelidir. Bireyleri seçerken ve verileri toplarken araştırmacı, önyargılarından arınmalıdır. Bu da bu yaklaşımın zorluklarındandır.⁷⁶

1.1.4.5. Kuram Oluşturma Yöntemi

Kuram oluşturma çalışmalarının amacı; verileri betimlemenin ötesine geçmek, bir süreç veya eyleme ilişkin bir kuram oluşturmak veya keşfetmektir. Bu yöntemde temel görüş, kuramın kullanıma hazır bir kaynaktan gelmemiş olması, süreci yaşamış olan katılımcılardan sağlanan verilerin içerisinde temellenmesi ve ortaya çıkarılmış olmasıdır.

⁷⁶ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 85-91.

Yani bu yöntem, katılımcıların görüşleri sayesinde genel açıklamaların ve kuramların oluşturulduğu bir yöntemdir.⁷⁷

Kuram oluşturma yöntemi; tümevarım, tümdengelim yöntemlerini kullanarak ilişki kurar; kuramsal örneklemeler yapar ve ortaya yeni kavramlar çıkarmak için uğraşır. Kuram oluşturma, araştırmacının gerçek yaşama çok yakın olmasını gerektiren ve araştırmacıyı içine alan bir yöntemdir.⁷⁸

Kuram oluşturma yönteminin karakteristik özellikleri şunlardır:

- Araştırmacı kuramı en son aşamada oluşturur.
- Araştırmacı verileri toplayıp analiz ettikçe not tutmalıdır.
- En temel veri toplama şekli mülakattır.
- Veriler sürekli karşılaştırılmalı, kuramın yerleştirildiği kategori geliştirilmelidir.
- Kuram çalışmanın sonuna doğru ifade edilir. Kuram, hikâye tarzı bir açıklama ile, resimlerle, hipotezler ve önermelerle açıklanabilir.
- Kuram oluşturma, esnek kurallara ve araştırmacının görüşlerine dayalı bir yöntemdir.
- Kuramı tam olarak geliştirmek için yeterli düzeyde bilgi toplanmalıdır. Bu 20 ile 60 arası mülakat yapmayı gerektirebilir.

Bir kuramı oluşturma çabası araştırmacı için birtakım zorluklara sebep olabilmektedir. Temel bir kuramın ortaya çıkması için araştırmacı kuramsal fikir ve düşüncelerini bir kenara bırakmalıdır. Araştırmacı bu yaklaşımın sistematik bir araştırma yaklaşımı olduğunu kabul etmelidir. Araştırmacı aynı zamanda bu yöntemde kategorileştirmeyi detaylandırdığında belirleme zorluğuyla karşılaşır.⁷⁹

1.1.4.6. Gömülü Teori Yöntemi

Gömülü teori yöntemi hem bir araştırma stratejisi hem de veri analizi yapma yoludur.⁸⁰ Bu yöntem, çalışılacak olan bir sosyal süreç için kapsamlı bir teoriye veya açıklamaya ihtiyaç duyulduğunda kullanılır. Bu yöntemde doğrudan veriler kullanılarak

⁷⁷ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 87.

⁷⁸ Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, 124.

⁷⁹ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 88.

⁸⁰ M. Zeki Ilgar ve Semra Coşgun Ilgar, “Nitel Bir Araştırma Deseni Olarak Gömülü Teori (Temellendirilmiş Kuram)”, *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 2, sy 3 (2013): 202.

yeni kavramlar, teoriler, hipotezler ve öneriler elde edilir. Tümdengelim yöntemini kullanan gömülü teori sistematik olarak ilerler.⁸¹

Gömülü teori aynı zamanda alt teori olarak da isimlendirilmektedir. Bu yaklaşımın temelleri sosyolojiye dayanmaktadır. Sosyolojide olan belirsizliği ortadan kaldırma ve bilimsel çalışmada yer alan aşamaları daha anlamlı hale getirebilme tezi ortaya çıkmıştır. Bu yöntemde amaç var olan verileri sistematik olarak sorgulamak ve buradan yeni teoriler üretmektir. Kavramlar arası ilişkilere oldukça önem veren bu yöntem için yeni kavramlar da oldukça kıymetlidir. Kavramsallaştırma sürecinde zaman, yer ve kişiler de önemlidir. Bu sayede belirli şartlar altındaki gücün ne olduğunu sorgulamaya yönlendirmektedir. Araştırmacı bu gücü sorgulayarak nerede, ne zaman, nasıl sorularına cevap arar.⁸²

1.1.4.7. Sözlü Tarih Yöntemi

Sözlü tarih yöntemi bir tür tarih araştırma metodudur. Temelde sözlü kaynakları değerlendirerek tarih yazma ve sözlü kaynakları tarih yazımında kullanma işidir. Sözlü tarih insanın hafızasını bir kaynak olarak kabul eder ve insanların anlatmış olduğu hikâyelerden tarihsel bilgi üretir. Bu yöntem belgelerin yetersiz olduğu durumlarda başvurulmuş bir araştırma metodudur. Araştırma sürecinde öncelikle bilgiler toplanır ve sistematik bir şekilde düzenlenir. Ardından görüşmeci ile mülakat yapılır ve veriler kaydedilir. Son aşamada ise mülakattan elde edilen veriler toplanır ve anlamlı bir metin haline getirilir.⁸³

1.1.4.8. Söylem Analizi

Söylem analizi kısaca konuşmaların analiz edilmesi anlamına gelmektedir. Söylem analizinde dilin nasıl kullanıldığı ve betimlemelerin, kurgulamaların nasıl yapıldığı konusu da ayrıntılı olarak ele alınır.⁸⁴ Yani sadece dilin söyledikleriyle ilgilenmekle kalmayıp aynı zamanda söylenenlerin arka planını da inceler.

⁸¹ Ilgar ve Coşgun Ilgar, 202.

⁸² Türker Baş ve Ulun Akturan, *Nitel Araştırma Yöntemleri NVivo 7.0 ile Nitel Veri Analizi*, Ankara Seçkin Yayıncılık, 2008), 63-64.

⁸³ Karagöz, *SPSS-AMOS- META Uygulamalı Nicel-Nitel-Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*, 960-61.

⁸⁴ Berkan Güngör, "Söylem Yaklaşımı Üzerine Bir Kavram Çalışması Ve Eleştirel Söylem Analizi", *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2(2), (26 Ekim 2020): 2.

Söylem analizi sözlü kaynaklarla birlikte yazılı kaynaklarla da ilgilenmektedir. Fakat incelediği kaynaklar muhakkak doğal ve değiştirilmemiş olması gerekmektedir. Her metin ve sözlü ifadeler bulunduğu ortamın bağlamına göre incelenmelidir. Söylemler arası ilişki de ele alınan konulardan birisidir.⁸⁵

Söylem analizi sürecinde ilk olarak araştırma konusu belirlenir. Daha sonra konuyla ilgili örneklem seçilerek görüşmeler ve gözlemler yapılır. Ardından veriler toplanır ve toplanan veriler analize tabiî tutulur. Analiz aşamasında kelimeler, cümleler arası ilişkiler yorumlanır.⁸⁶

1.1.4.9. Odak Grup Yöntemi

Odak grup görüşmesi önceden belirlenmiş bir konu hakkında, önceden belirlenmiş bir grup katılımcının düşüncelerini öğrenmek amacıyla bir moderatör eşliğinde yapılan görüşmelerdir. Odak grup çalışmaları genel olarak aynı düşüncelere, beklentilere ve deneyimlere sahip olan ve sayıları sekizi geçmeyen gruplarla yürütülür. Görüşmenin süresi 2 saat olarak ayarlanmalıdır.⁸⁷

Odak grup yönteminin amacı grup içerisinde yer alan katılımcıların bakış açıları, deneyimleri, tutum ve davranışları hakkında derinlemesine bilgi elde etmektir. Grup görüşmesi esnasında katılımcıların etkileşimleri de incelenir. Bu çalışmalarda gözlem ve mülakat metotları kullanılır. Görüşmede elde edilen veriler kayıt altına alınmalıdır.

Odak grup görüşmelerinde sorular önceden hazırlanmalı ve özenle seçilmelidir. Sorular kolaydan zora doğru olmalıdır. Kullanılan kelimeler katılımcılar tarafından kolaylıkla anlaşılabilir nitelikte olmalıdır. Sorular açık uçlu olarak hazırlanmalı ve genelden ayrıntıya doğru sorulmalıdır. Görüşme esnasında önemli sorular sona bırakılmamalıdır.⁸⁸

⁸⁵ Hilal Çelik ve Halil Ekşi, "Söylem Analizi", *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, sy 27 (20 Aralık 2013), 107,109.

⁸⁶ Baş ve Akturan, *Nitel Araştırma Yöntemleri NVivo 7.0 ile Nitel Veri Analizi*, 32-34.

⁸⁷ Baş ve Akturan, 103.

⁸⁸ Karagöz, *SPSS-AMOS- META Uygulamalı Nicel-Nitel-Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*, 964-65.

1.1.4.10. Eylem Araştırması Yöntemi

Eylem araştırması; araştırmacının, araştırmaya konu olan kurumun bizzat içinde bulunmasıyla gerçekleşen çalışmalardır. Araştırmacı, kendisinin de içinde bulunduğu yerdeki olaylar hakkında veri toplar; verileri analiz eder ve sorunu çözmek için sistematik bir yol izler. Bu sayede araştırmacı, araştırmasını doğal bir ortamda yapmış olur. Araştırmacı kişisel önyargılarından arınmak şartıyla kendi tecrübelerini veri olarak kullanabilir. Araştırmanın sonucunda elde edilen veriler doğrudan benzer ortamlara ve gruplara genellenemez. Bu yöntemde araştırmacı grubun bir üyesi olmasa bile gruptakilerle işbirliği yapar. Araştırmacı ile uygulayıcı arasında yoğun bir etkileşim bulunmalıdır.⁸⁹

Eylem araştırmasını diğer sosyal araştırmalardan ayıran bazı özelliklerinin bu noktada belirtilmesinde fayda vardır. Her şeyden önce eylem araştırmasının asıl amacı uygulamayı iyileştirmektir. Bu nedenle kuramsal bilgi üretmek eylem araştırmasının öncelikleri arasında gelmemektedir. İkincisi, eylem araştırması uygulaması yapan bireylerin araştırma sürecine doğrudan katılımını sağlayarak ilk elden öğrenmeyi ve böylece öğrenilenleri gönüllü bir şekilde uygulamayı sağlamaktadır. Üçüncüsü, araştırma gerçek dünya içinde yürütüldüğü için doğrudan var olan sorunları çözmeyi amaç edinmiştir. Dördüncüsü, doğrudan katılım yoluyla bireylerin güçlenmesini, işbirliğini ve sosyal değişmeyi getirmektedir. Son olarak da araştırmaya doğrudan katılım sonucunda ulaşılan çözümler uygulamaya aktarılma sürecinde direnci de ortadan kaldırmaktadır.⁹⁰

Eylem araştırması problem çözmeye yönelik süreklilik gösteren bir süreçtir. Bu süreç bir problem durumuyla başlar. Belirli değişiklikler yoluyla bu problem çözülür ve bu aşamada üzerinde düşünülecek yeni problemler belirlenir. Benzer şekilde eylem araştırması süreci, problem belirleme, veri toplama, veri analizi, eylem plânı belirleme, eylemi gerçekleştirme ve alternatif ya da yeni bir eyleme karar verme aşamalarından oluşmaktadır.

⁸⁹ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 307.

⁹⁰ Naciye Aksoy, "Eylem Araştırması: Eğitimsel Uygulamaları İyileştirme ve Değiştirmede Kullanılacak Bir Yöntem", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, sy 36 (01 Temmuz 2003), 474-89.

1.1.4.10.1. Eylem Araştırması Türleri

Teknik/Bilimsel/ İşbirlikçi Eylem Araştırması: Bu yaklaşımda amaç daha önceden belirlenmiş kuramsal bir çerçeve içinde bir uygulamayı test etmek veya değerlendirmektir.

Uygulama/ Karşılıklı İşbirliği/ Tartışma Odaklı Eylem Araştırması: Bu yaklaşımda araştırmacı ve uygulayıcı bir araya gelerek uygulamada ortaya çıkan olası sorun alanlarını, bu sorunlara neden olan etmenleri ve olası müdahale yollarını saptarlar. Araştırma problemi uygulayıcı ile araştırmacı tarafından ortaklaşa belirlenir.

Özgürleştirici/ Geliştirici/ Eleştirel Eylem Araştırması: Bu yaklaşımda amaç uygulayıcıya yeni bilgiler, beceriler ve deneyimler kazandırmak ve kendi uygulamalarına karşı eleştirel bir bakış açısı geliştirmesine yardımcı olmaktır.⁹¹

1.1.4.11. İz Sürme Çalışmaları Yöntemi

İz sürme yöntemi bazı dokümanların yardımıyla belirli bir zaman diliminde veya ele alınan gruplar üzerindeki nedensellikleri incelemek ve bunları tanımlamak üzerine yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Hem veri toplama hem de güvenilirliği sağlamaya yönelik bir yöntemdir. Bu yöntemin amacı süreç hakkında daha iyi bilgi sahibi olabilmektir. Yöntemde çok fazla olayın incelenmesi tercih edilmez. Az olay inceleyip incelenen vakadan veri elde etmek amaçtır. Ayrıca incelenen olay hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmak gerekmektedir.⁹²

İz sürme çalışmalarında süreç listesi şöyledir: Öncelikle süreçle ilgili etiketler listelenir. Spesifik örnekler için durumlar belirlenir. Daha sonra etiketler için belirli bir format oluşturulur ve kaynaklardan gerekli bilgiler elde edilir. Aynı bilgiler tekrar etmeye başladığı zaman ise araştırma sonlandırılır.⁹³

⁹¹ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 308, 309.

⁹² Nesrin Özcan, “Nitel Araştırma Yöntemlerinden İz Sürme (Tracer) ve Kan Transfüzyonu Sürecinde Bir Uygulama Örneği”, *Journal of Health Services and Education*, sy 2 (15 Eylül 2018): 60, <https://doi.org/10.26567/JOHSE.2018250151>.

⁹³ Karagöz, *SPSS-AMOS- META Uygulamalı Nicel-Nitel-Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*, 968.

1.1.4.12. Paydaşlar Analizi

Paydaşlar analizi yöntemi belirli bir problemden etkilenebilecek olan bireylerin, grupların probleme ilişkin etkilerinin belirlenmesidir. Paydaş analizi problemle ilişkisi olan tüm birey veya grupların, problemden çıkarının, beklentilerinin, katkılarının incelenmesi ve ortak bir fikre varılması amacıyla yapılır.

Paydaşlar analizinde süreç şu şekilde ilerlemektedir: Paydaşların kimler olduğu tespit edilir ve bu kişi veya gruplar değerlendirilir. Daha sonra tespit edilen paydaşlar sınıflandırılır ve ayrıntılı bilgi analizleri yapılır. Bu kişi veya gruplar arası ilişkiler incelenir, güçleri ve etkileri belirlenir. Çalışmanın sonuna doğru paydaşların görüş ve önerileri alınarak değerlendirmeye tabi tutulur. Paydaşlardan gözlem, mülakat, anket vb. yollarla veri toplanır ve analiz yapılır.⁹⁴

⁹⁴ Karagöz, 969-71.

1.2. NİTEL ARAŞTIRMADA VERİ ANALİZİ

Nitel veri analizi çeşitli yollarla toplanan verilerin parçalara ayrılmasıdır. Bu konuda belirtmek gerekir ki nitel veri analizi veriler toplandıktan sonra değil veri toplandığı esnada eş zamanlı olarak yapılır. Çünkü nitel veri analizinde veri toplama sürecinin sağlıklı ilerleyebilmesi için analiz kısmında neler yapılacağını belli olması gerekir ki veriler toplanırken sorularla doğru yönlendirme yapılabilir. Ön analiz diyebileceğimiz bu süreç araştırmacıyı işine yarayacak verileri toplamaya sevk eder. Fakat bu veriler toplanınca analiz işi bitmez. Aksine verilen toplanmasından sonra esas yapılması gereken iş başlar.⁹⁵

Analiz sürecinde ilk yapılması gereken toplanan verilerin düzenlenmesidir. Veriler uygun metin biçimlerine; kelime, cümle veya tamamını bir hikâyeye dönüştürülürler. Çünkü nitel veri analizinde elde edilen veriler oldukça büyüktür. Bu verilerle ilgili analiz yapabilmek için öncesinde bir sınıflama gerekir. Bu konuda bilgisayar programlarından yararlanmak oldukça akıllıcadır.

Veri toplama sürecinde araştırmacının küçük notlar alması işini kolaylaştıracaktır. Bu notlar araştırmacıya bir hatırlatma sağlayacağı için zamandan tasarruf etmesini de sağlayacaktır. Bu notlar genel olarak uzun olmamalı kısa ifadelerden anahtar kelimelerden oluşmalıdır. Bu notlardan faydalanan araştırmacı analiz aşamasında elde ettiği verilerden yola çıkarak kodlama işlemine başlar. Kodlama, verileri küçük kategorilere ayırdıktan sonra bu koda etiket verme işlemidir. Fakat araştırma sürecinde tüm veriler kodlanmalı şeklinde bir kural yoktur. Elde edilen bazı veriler göz ardı edilip kullanılmayabilir. Araştırmada elde edilen kodlar ne kadar büyük olursa olsun bu kodlar kategorileştirilirken mümkün olduğunca az başlığa ayrılmaz. Hatta başlarda 25-30 bilgi kategoriye ayırıp daha sonra ise bu kategorileri birleştirip mümkünse 5-6 temaya indirgenmelidir. Fazla kategori ve temanın olması demek araştırma sürecinin karışık olduğunu gösterir ve araştırmacının işini zorlaştırır.

Nitel araştırmalarda önemli yere sahip olan tema kodların bir araya gelmesiyle oluşturulan ve ortak fikirleri temsil eden kavramdır. Yani kod alt kategorisi tema ise üst kategori olarak tanımlanabilir.

⁹⁵ Merriam, *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, 161.

Araştırmalarda elde edilen kodlar ve temalardan yola çıkılarak yorumlama süreci ortaya çıkar. Yorumlama süreci elde edilen verileri somutlaştırma süreci olarak da tanımlanabilir. Bu sayede verilerimizle daha geniş anlamlara ulaşabilir ve çeşitli çıkarımlar yapabiliriz. Nitel araştırmada yorumlama sürecinin diğer süreçlere göre daha öznel olduğunu da söylememiz mümkündür. Çünkü yorumlama yapan araştırmacının araştırmasına kendi yorumunu katmaması mümkün değildir. Yorumlamanın ardından araştırmacı elde ettiği verileri metin, tablo veya görsel hale getirerek sunumunu yapar.⁹⁶

Wolcott’a göre nitel veri analiz sürecinde vurgulanan en önemli üç kavramın “betimleme”, “analiz” ve “yorumlama” olduğunu söyleyebiliriz. Betimleme aşamasında toplanan veriler ortaya konur ve ne sorusuna cevap aranır. Analiz aşamasında kavramlar arası ilişkiler incelenip uygun kodlamalar yapılır ve temalar oluşturularak ‘neden ve nasıl?’ sorularının cevabı aranır. Yorumlama sürecinde ise verilerin ne anlama geldiği üzerinde durulur. Bu süreç öznelidir. Araştırmacının bakış açısının etkin olduğu söylenebilir.

1.2.1. Raporlaştırma

Nitel veri analizi yalnızca verilerin toplanması süreci değildir. Aynı zamanda toplanan bu veriler bilimsel titizlik ile bir rapor haline getirilmelidir. Bilimin kümülatif ilerlemesi ilkesi doğrultusunda veriler raporlaştırılırken konuyla ilgili literatür taraması yapılmalıdır. Önceden yapılan çalışmalar incelenmekle birlikte yapılan çalışmanın da alana katkı sağlamasına dikkat edilmelidir. Bununla birlikte bölümde çalışmanın önemine de değinilmelidir.

Araştırmanın raporu toplanan verilerle ve varsa görüşme yapılan kişilerin deneyimleriyle de ters düşmemelidir. Toplanan veriler ve elde edilen sonucun birbiriyle çelişmesi araştırmanın güvenilirliğine gölge düşürür.

Araştırma raporunda yer alan verilerin ve yorumların gerekçeleri okuyucuya açıklanmalıdır. Her araştırmada olduğu gibi nitel araştırmalarda da inandırıcılık önem arz etmektedir.

⁹⁶ Creswell, *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, 181-91.

Raporun akıcı bir dille ve mantık çerçevesinde yazılması gerekmektedir. Anlaşılmayan ve uzun cümlelerden uzak durulmalıdır. Okuyucunun kolaylıkla anlayabileceği bir metin hazırlanmalıdır.⁹⁷

1.3. NİTEL VERİ ANALİZİNDE BİLGİSAYAR KULLANIMI

Nitel veri araştırmaları hem el ile hem de bilgisayar ile yapılabilmektedir. El ile yapılan nitel veri analizlerinde kelime işlemcileri, ofis programları, hesap çizelgeleri kullanılmaktadır. Eğer veriler az ise analizi el ile yapmak da olası bir yöntemdir. Fakat verilerin fazla olması ve son dönemde teknolojinin kullanım alanının genişlemesi ile birlikte işleri kolaylaştırması sebebiyle genel olarak nitel veri analizleri bilgisayar üzerinden yapılmaktadır.⁹⁸ Verilerin kodlanması, temaların belirlenmesi süreçlerinin karışık olması sebebiyle bilgisayar programları bu konuda bizlere yardımcı olmaktadır. Ayrıca nitel analizlerde bilgisayar kullanımı nitel çalışmaları daha nitelikli hale getirmektedir.⁹⁹ Nitel veri analizi yaparken bilgisayar kullanmak çalışmayı daha anlaşılır kılmaktadır. Bu sayede çalışmanın nasıl yapıldığını anlatma imkânı da doğmaktadır.¹⁰⁰

1.3.1. Nitel Veri Analizinde Kullanılan Bilgisayar Yazılımları

Nitel veri çalışmalarının ortaya çıkıp yaygınlaşmasıyla birlikte ortaya çeşitli nitel veri analiz programları çıkmıştır. Bunlardan ilki 1981 yılında çıkan ve hala günümüzde aktif olarak kullanılan NVivo programıdır. NVivo programının ardından MAXQDA adlı analiz programı 1989 yılında analizcilerin kullanımına sunulmuştur. Daha sonra ise 1993 yılında Atlas.ti programı yayınlanmıştır.¹⁰¹ Çalışmamızda MAXQDA ve Atlas.ti programlarına kısaca değinip NVivo programını ise temel özellikleriyle işleyeceğiz.

Aşağıdaki tabloda bu programların karşılaştırmalı olarak özellikleri verilmiştir:

Tablo 1. Nitel Veri Analizinde Kullanılan Bilgisayar Programlarının Karşılaştırılması

⁹⁷ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 238-56.

⁹⁸ Işıl Kabakçı Yurdakul, Canan Çolak ve Nihal Dulkadir Yaman, *Nitel Veri Analizinde Adım Adım NVivo Kullanımı*, Anı Yayıncılık, Ankara 2016, 22.

⁹⁹ Yıldırım ve Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 262.

¹⁰⁰ Glesne, *Nitel Araştırmaya Giriş = Becoming Qualitative Researchers*, 283.

¹⁰¹ Yurdakul, Çolak, ve Yaman, *Nitel Veri Analizinde Adım Adım NVivo Kullanımı*, 23.

	NVivo	MAXQDA	Atlas.ti
İçe metin aktarma	Rft, Txt, Doc, Pdf	Rft, Txt, Doc, Pdf	Rft, Txt, Doc, Pdf
Video& Ses	Destekliyor	Destekliyor	Destekliyor
Döküm yapma	Döküm aracı var, zaman kodları ile içe aktarılabilir	Döküm aracı var, zaman kodları ile içe aktarılabilir	Döküm aracı var, zaman kodları ile içe aktarılabilir
Görseller	Tablolar ve modeller oluşturabilir. Resimler üzerinde kodlama yapılabilir.	Tablolar ve modeller oluşturabilir. Resimler üzerinde kodlama yapılabilir.	Tablolar ve modeller oluşturabilir. Resimler üzerinde kodlama yapılabilir.
Arama yapma	Arama özelliği var. Otokodlama yapılabilir.	Arama özelliği var. Otokodlama yapılabilir.	Arama özelliği var. Otokodlama yapılabilir.
Sosyal medya verileri ile çalışma	Var	Var	Yok
Bibliyografik veriler ile çalışma	Var	Var	Yok
Mobil uygulama	Yok	Var	Var
İşletim Sistemi	Windows ve Mac	Windows ve Mac	Windows ve Mac
Arayüz Dili	İngilizce, İspanyolca, Almanca, Çince, Fransızca, Japonca, Portekizce	İngilizce, İspanyolca, Almanca, Çince, Fransızca, Japonca, Portekizce, İtalyanca, Rusça, Lehçe, Çekçe, Tai	İngilizce, İspanyolca, Almanca

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK İSLÂM EDEBİYATI BİLİM DALINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN DURUM ANALİZİ

2.1. BULGULAR

2.1.1. Çalışma Kapsamında Ulaşılan Tezlere Ait Sayısal Veriler

Araştırma kapsamında belirlenen lisansüstü tezdən 306'sı yüksek lisans ve 57'si doktora tezi olmak üzere toplam 363 tez incelenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tür	Toplam	%
<i>Yüksek Lisans</i>	306	84,30
<i>Doktora</i>	57	15,70
<i>Toplam</i>	363	100

Türk İslâm Edebiyatı alanında yayımlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı ise Tablo 3'te sunulmuştur. Tablo 3 incelendiğinde Türk İslâm Edebiyatı alanında YÖK Tez Veri Tabanında bulunan ilk tez 1984 yılında yapılmıştır. 1984 yılında yapılmış ilk yüksek lisans tezinin ardından 1992 yılına kadar herhangi bir tez çalışması yapılmamış veya tez çalışmasına ulaşamamıştır. 1992 yılında yapılan 1 doktora tezi çalışması yapılmış olup 1992 yılından 2021 yılına kadar aralıksız olarak yüksek lisans çalışmaları yapılmıştır. 1994, 1995, 1997, 1999, 2008, 2012 yıllarında doktora tez çalışması yapılmamıştır. En fazla yüksek lisans tezinin yayımlandığı yıl 2019; en fazla doktora tezinin yayımlandığı yıl ise 2021 olarak belirlenmiştir. En fazla lisansüstü çalışmanın yapıldığı yıl ise 59 çalışma ile 2019 yılıdır.

Tablo 3. İncelenen Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

	1984	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Y.Lisans	1	-	2	2	4	7	3	2	4	3	5	4	4	9	6	8	9	18	6	11	6	4	8	9	28	20	12	11	54	24	22
Doktora	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	1	5	1	1	1	1	-	1	1	2	-	2	2	4	1	4	3	5	5	13
Toplam	1	1	2	2	4	8	3	3	4	4	5	5	9	10	7	9	10	18	7	12	8	4	10	11	32	21	16	14	59	29	35

Türk İslâm Edebiyatı alanında yayımlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin yapıldığı üniversitelere ve yıllarına göre dağılımı Tablo 4’te verilmiştir. Tablo verilerine göre en fazla yüksek lisans ve doktora tezinin Ankara Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakülteleri’nde yapıldığı görülmektedir. Her iki üniversitede de toplamda 69 lisansüstü tez çalışması yapılmıştır. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde 64 yüksek lisans, 5 doktora tez çalışması yapılmıştır. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde ise 48 yüksek lisans, 21 doktora çalışması yapılmıştır. Türk İslâm Edebiyatı alanında toplamda en fazla tez yayımlanan ilk üç üniversite sırasıyla Ankara Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi’dir.

Tablo 4. Türk İslâm Edebiyatı Alanında yapılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Aksaray Üniversitesi	2		2
Ankara Üniversitesi	48	21	69
Atatürk Üniversitesi	26	5	31
Bingöl Üniversitesi	1		1
Cumhuriyet Üniversitesi	20	8	28
Çukurova Üniversitesi	7		7
Dokuz Eylül Üniversitesi	8	1	9
Düzce Üniversitesi	1		1
Erciyes Üniversitesi	5	1	6
Fırat Üniversitesi	1		1
Harran Üniversitesi	1		1
İnönü Üniversitesi	7		7
İstanbul Üniversitesi	11	3	14
Marmara Üniversitesi	64	5	69
Necmettin Erbakan Üniversitesi	20	5	25
Osmangazi Üniversitesi	1		1
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	5		5
Sakarya Üniversitesi	8		8
Selçuk Üniversitesi	10		10
Süleyman Demirel Üniversitesi	12	3	15
Uludağ Üniversitesi	44	5	49
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	4		4
Toplam	306	57	363

Türk İslâm Edebiyatı alanında yayımlanan tezlerin konulara göre tasnifi beş başlığa göre yapılmıştır. Bu başlıklar şunlardır: “Biyografik, Kavram İncelemesi, Metin İncelemesi, Tercüme- Osmanlıca Metinler- Transkripsiyon- Edisyon-Kritik ve Türk İslâm Edebiyatı Türleri”. Tablo 5’te Türk İslâm Edebiyatı alanında yapılan yüksek lisans çalışmalarının konularına göre tasnifi verilmiştir. Tezler içerdiği konulara göre birden fazla başlık altında kategorize edilmiştir. Tezlerin içerdiği konulara bakıldığında 249 ile en fazla yapılan çalışmanın “Biyografi” olduğunu görmekteyiz. İkinci en çok çalışılan konu ise “Tercüme- Osmanlıca Metinler- Transkripsiyon- Edisyon-Kritik” konusudur. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmaların sayısı 193’tür. “Metin İncelemesi” konusu ile ilgili olarak yayımlanan tezlerin sayısı 131’dir. “Türk İslâm Edebiyatı Türleri” konusunda yazılan tez sayısı 47’dir. “Kavram İncelemesi” konusuna dâhil edilen tezlerin sayısı ise 37 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 5. Türk İslâm Edebiyatı Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin Konulara Göre Tasnifi

	Yıl	Tez İsimleri	Biyografik	Kavram İncelemesi	Metin İncelemesi	Tercüme-Osmanlıca Metinler- Trnskripsiyon- Edisyon Kritik	Türk İslam Edebiyatı Türleri
1	1984	Lâmiî Çelebi Şehrengîz-i Bursa İnceleme Metin	x		x	x	
2	1993	Dini Türk Halk Hikâyelerinden Geyik, Güvercin ve Deve Hikâyeleri: Kaynakları ve Metin Tesisi		x		x	x
3	1993	Kemal Ümmî Dîvânında Münâcât ve Tevhidlerdeki Ayetlerin Tesbiti	x		x	x	
4	1994	Süleyman Nahîfî, Hayatı, Eserleri ve Hilyetü'l-Envar'ı	x			x	
5	1994	Tahrû'l Mevlevî (Olgun) Hayatı, Eserleri ve Dinî Edebiyatla İlgili Şiirleri	x			x	
6	1995	Edebiyat-ı Umûmiyye Mecmuası İndeksi ve Dönemin Edebî Hayatındaki Yeri	x		x		
7	1995	Cemâleddin-i Uşşakî'nin Hayatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Edisyon Kritiği	x		x	x	
8	1995	Dursun Fakih ve Gazavatnâmesi	x			x	
9	1995	Niyâzî-i Mısırî	x		x		
10	1996	Ahmed Murşidî'nin Pendnâmesi (Tenkitli Metin)	x			x	x
11	1996	Hattat Hulusi Efendi'nin Hayatı Sanatı ve Eserleri	x		x		
12	1996	Alvarlı Muhammed Lutfî'nin Şiirlerinin Umumi Tahlili	x		x		
13	1996	Marifetnâme'deki Şiirlerin Tahlili	x		x		
14	1996	Sûzî Divânı'nın Dinî ve Tasavvufî Tahlili	x		x		
15	1996	İbnülemin Mahmut Kemal İnal'ın Hayatı ve Eserleri	x			x	
16	1996	İbrâhim Hakkı (Erzurum'lu) Divân'ında Dinî ve Tasavvufî Unsurlar	x		x		
17	1997	Mehmed Nasuhi Efendi(Hayatı, Eserleri ve Dîvançesinin Tenkitli Metni)	x			x	
18	1997	Süleyman Nahîfî Efendi ve Mevlidi	x			x	
19	1997	Yesevilik ve Cevahirü'l- Ebrâr Min Emvaci Bihar	x			x	

Tablo 5. (Devamı)

20	1998	Lami'î Çelebi - Hüsn ü Dil (İnceleme-Metin)	x		x	x	
21	1998	Bektaşîlik ve Bektaşî Nefeslerinde Dinî Muhteva	x		x		
22	1999	Bihîştî Ramazan Efendi Cemşâh u Alemşâh Edisyon Kritik	x		x	x	
23	1999	Lâmi'î Çelebi'nin Şerh-i Muammeyat Ala Esmâ-i Hüsnâ'sı	x			x	x
24	1999	Bir Şârih Olarak İsmail Hakkî Bursevî ve Edebi Şerhleri	x			x	
25	1999	İsmâil Hakkî Bursevî Vâridât-ı Kübrâ	x			x	
26	2000	Türk-İslam Edebiyatında Manzum Hz. Ali "Sad Kelime"				x	
27	2000	Hikmet Gazatesi İncelemesi, Tahlilî Fihrist ve Seçilmiş Metinler	x			x	
28	2000	Şerhu'l Mesnevî III. Cild Transkripsiyonlu Metin	x			x	x
29	2001	Süleyman Nahîfî Enfüsü'l-Âfâk	x			x	
30	2001	İsmâil Hakkî Bursevî "Kitâb-ı Hayatü'l-Bâl"	x			x	
31	2001	Ârif Süleyman, Hayatı, Eserleri ve Mevlitleri	x			x	x
32	2001	İlk Çocuk Dergilerinden Mümeyyiz				x	x
33	2001	Hasan Sezayi-i Gülşeni ve Eserlerindeki Dinî-Edebî Muhteva	x		x		
34	2002	Ruhu'l Mesnevî, İsmail Hakkî Bursevî, (İkinci Cilt 1b-99b Arası) İnceleme- Metin	x			x	x
35	2002	Es'ad Mehmed Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Gülistân-ı Şemâil'i	x			x	
36	2002	Türk- İslâm Edebiyatında Evliyâ Hilyeleri	x			x	
37	2002	Hasan Nâdir Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Mevlitleri	x			x	
38	2003	Hüseyin Kudsi-i Edirnevî'nin Hayatı ve Pend-i Mahdumân Adlı Eseri	x		x	x	
39	2003	Dinî ve Tasavvufî Yönden Nâbî Dîvânı'nın Tahlili (Kasideler Bölümü)	x		x		
40	2003	Türk-İslâm Edebîyatında Manzum Menâsik-i Haclar ve Nâlî Mehmed Efendi'nin Menâsik-i Hacc'ı Adlı Eseri (Edisyon-Kritik)	x			x	x
41	2003	Himmetzâde Abdullah (Abdî), Hayatı, Eserleri ve Edebî Şahsiyeti	x			x	
42	2004	Dinî ve Tasavvufî Yönden Nâbî Dîvânı'nın Tahlili (Gazeller Bölümü)	x		x		
43	2004	Hâşimi Emîr Osman Dîvançesi (Metin-Muhtevâ-Tahlil)	x			x	

Tablo 5. (Devamı)

44	2004	Mustafa Ma'nevi'nin Hayatı ve Dîvânı	x			x	
45	2004	Sûzi Dîvânı (Tenkitli Metin Neşri)	x			x	
46	2004	Şeyh Galip Dîvânı'nın Dinî ve Tasavvufî Tahlili	x				
47	2004	Hâkim Seyyid Mehmed Efendi Hayatı, Eserleri ve Mamzum Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ'sı	x		x		x
48	2004	XV. Asır Mutasavvıf Şairlerinden Bahâüddin Erzincânî ve Makâmâtü'l-Ârifin ve Maârifü's-Sâlikîn Adlı Eseri	x		x	x	
49	2004	Ali Handî ve Dîvânı	x			x	
50	2004	Eğirdirli Şeyh Muhiddin Dolu "Hızırnâme" (İnceleme- Metin)	x	x		x	
51	2005	Su'ûdu'l-Mevlevî, Hayatı, Eserleri ve Dîvânı (Zâdegân)	x			x	
52	2005	Halîl Hayatı, Eserleri ve Ravzatü'l-İmân İsimli Eserlerinin Metin Tetkiki	x			x	x
53	2005	Kâmil, Hayatı-Eserleri ve Menâsik-i Hacc'ı	x			x	
54	2005	Erzurumlu İbrâhîm Hakki'nın Kenzü'l-Fütûh'u	x			x	
55	2005	Türk İslam Edebiyatında Duânâmeler ve Mevhîbetü'l-Vehhâb	x			x	
56	2005	Rahmî Pîr Muhammed Çelebi'nin "Şâh u Gedâ" Mesnevisi (Metin- Muhteva- Tahlil)	x		x	x	
57	2006	Feyzi Efendi Dîvânı'nda Din ve Tasavvuf	x				
58	2006	Muhibbî Dîvânı'nın Dinî ve Tasavvufî Açısından Tahlili (1-250) No'lu Gazeller	x		x		
59	2006	18. y.y.'da Yazıldığı Tahmin Edilen Bir El Yazması Mecmuadaki Dinî Musikî Güfteleri	x			x	
60	2006	Abdurrahman Gubârî'nin Hayatı Eserleri ve Menâsik-i Hac Adlı Eseri (Edisyon Kritik)	x			x	
61	2006	Mustafa Fevzi B. Numan'ın Hayatı Eserleri ve Dinî Edebiyatla İlgili Şiirleri	x		x		
62	2006	Süleyman Nahîfî'nin Mi'râciyyesi (Metin- Muhtevâ-Tahlil)	x		x	x	x
63	2006	Tanzimat'tan Harf Devrimi'ne Çocuk Şarkıları		x			x
64	2006	Türk Ninnilerinde İslamî Motifler		x			
65	2007	Aşkî Mustafa Efendi'nin Vahdet-nâme Mesnevîsi (Metin-Muhtevâ-Tahlili)	x		x	x	
66	2007	Bîçâre Dîvânı İnceleme-Metin	x		x		
67	2007	Kureyşî-zâde Mehmed Fevzi Efendi, Hayatı ve Eserleri	x			x	
68	2007	Tayyib-zâde Hâfız Mehmed Zühdi, Hayatı, Eserleri ve Nevbâve'si	x		x	x	

Tablo 5. (Devamı)

69	2007	Türk Halk Müziği Sözlü Eserlerinde İtikat, İbadet ve Ahlâk ile İlgili Dinî Motifler		x	x		
70	2007	Türk İslam Edebiyatında Hac ve Kurban Motifleri (Şair Sultanlar Örneği)	x	x			
71	2007	İbrahim Şânî Lârendevî'nin Gülşen-i Efkâr Mesnevîsi (Metin-Muhtevâ-Tahlîl)	x		x	x	
72	2007	Şâh Velî Ayıntâbî'nin Risâletü'l-Bedriyyesi	x		x	x	
73	2007	Tanzimat Edebiyatının Din Anlayışında Şinasi Örneği	x	x			
74	2008	Birri Mehmed Dede Dîvânı'nın Muhteva İncelemesi	x		x		
75	2008	Celâl-Zâde Sâlih Çelebi Dîvânı'ndaki Dinî Muhtevâ	x		x		
76	2008	Dinî Edebiyat Açısından Maverâ Dergisi (180. Sayılar) İncelenmesi	x		x		x
77	2008	İznikli Mustafa Selami'nin Hayatı ve Eserleri	x			x	
78	2008	On Dokuzuncu Yüzyıl Mevlevî Şairleri	x				
79	2008	Türk Edebiyatında Nasihat	x	x			
80	2008	Yahyâ Bin Bahşî'nin Menâkıbı Emîr Sultân (Menâkıb-ı Cevâhir) Adlı Eseri -İnceleme-Metin	x		x	x	
81	2008	Yusuf ile Züleyhâ Mesnevîlerinde Allah Korkusu Motifleri (Erzurumlu Darir, Hamdullah Hamdi, Yahya Bey Örnekleri)	x	x			
82	2008	Yûsuf-ı Meddâh ve Maktel-i Hüseyin (İnceleme-Metin-Sözlük)	x			x	
83	2008	Ârif Mahlaslı Miraciyelerin Şâiri Olarak Abdülbâkî Ârif ve Ârif Süleyman	x			x	x
84	2008	Bosnalı Teberdâr Mustafa Efendi ve Ona İzâfe Olunan Mecmuadaki Eserler	x			x	x
85	2008	Erzurumlu İbrahim Hakkı ve Rûhu'-ş-Şürûh	x		x	x	
86	2008	İznikli Mustafa Selami'nin Hayatı ve Eserleri	x		x	x	
87	2008	Neclâ Pekolcay Hayatı, Eserleri ve İslâmî Türk Edebiyatı Çalışmalarındaki Yeri	x		x		
88	2008	Ruşuklu Ali Fethi Efendi Hayatı Eserleri ve Hilyesi	x		x	x	
89	2008	Şemseddin Sâmî'nin Kâmusu'l-Âlâm Adlı Eserinin III. Ve IV. Cildinde Geçen Eski Türk Edebiyatıyla İlgili Biyografiler	x				

Tablo 5. (Devamı)

90	2008	Şemseddin Sâmî'nin Kâmusu'l-Âlâm Adlı Eserinin V. ve VI. Cildinde Geçen Eski Türk Edebiyatıyla İlgili Biyografiler	x				
91	2008	Şeyhülislâm Yahyâ, Cevrî, Nedîm Dîvânlarında Gönül	x	x			
92	2009	Leylâ ve Mecnûn Mesnevilerinde Allah Korkusu (Hamdullah Hamdi ve Fuzuli Örnekleri)	x	x			
93	2009	Seher Abdal'ın 'Saadet-Nâme' İsimli Mesnevisi (Metin-Muhteva-Tahlil)	x		x	x	
94	2009	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva I. Cilt S. 1-233	x			x	
95	2009	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt S.234-467	x			x	
96	2009	Türk İslam Edebiyatında Aşere-i Mübeşşere	x	x			x
97	2009	Türk İslam Edebiyatında İlahiler, Nefesler ve Devriyeler	x		x		x
98	2010	Bir Gazâvât-Nâme Türü Olarak Hüseyin Behcetî'nin Mi'râcû'z-Zafer Adlı Zafer-Nâmesi (H.1088m.1678) (1-101. Varaklar Arası)	x			x	x
99	2010	Anadolu Efsanelerinde Dindar Kadın ve Ermiş Kadın		x			
100	2010	Aziz Mahmud Hüdayî Dîvânı'nda Dinî Muhteva	x		x		
101	2010	Fâ'ik, Mu'cizâtü'n-Nebî İnceleme-Metin	x		x	x	
102	2010	Reyyî'nin 'Kitâb-ı Rûşenî' İsimli Manzum Ferâizi (İnceleme-Metin)	x		x	x	
103	2010	Şeyhülislamı Sunulan Kasideler	x		x		
104	2010	Türk İslam Edebiyatında Âşık ve Zâhid		x			
105	2010	Türk İslam Edebiyatında Dünya ve Âhiret		x			
106	2010	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi 1-15. Ciltlerde Osmanlı Şairleri Biyografileri	x				
107	2010	Yıldız Dergisinin Türk İslam Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi			x		
108	2010	Bostanzâde Yahyâ Efendi ve Gül-i Sadberg'i	x			x	
109	2011	Erzurumlu Ketencizâde Mehmed Rüşdi Efendi'nin Mevlid'i İnceleme-Metin	x			x	
110	2011	Eşref Edip Fergan'ın Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği	x				
111	2011	Ohrili Şeyh Zekeriyya Efendi ve Mecmuât-ı İlâhiyât'ı	x			x	

Tablo 5. (Devamı)

112	2011	Seyyid İbrahim Hanifin Hayatı, Eserleri ve Hâsıl-ı Hacc-ı Şerif li-Menazili'l-Hameyn Adlı Eserin İncelenmesi	x			x	
113	2011	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva II. Cilt S. 468-734	x		x		
114	2011	Türk Edebiyatında Hz. Ebû Bekir Vecizeleri ve Bedreddin B. Himmet-Yârû'l-Mevlevî'nin Tuhfetü's-Sıddîk'ı	x			x	
115	2012	Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki 6457 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)				x	x
116	2012	Abdurrahman Şevkî'nin Teşvîku'l-Müşâk ve Teşrîkun Li'l-'Uşşâk Adlı Eseri (Edisyon Kritik)	x			x	
117	2012	Alâî b. Muhibbî eş-Şirâzî'nin Düstûru'l-Vüzerâ İsimli Siyasetnâmesinin Metin ve Tahlili			x	x	x
118	2012	Türk Lügatı'nda Elif İle Başlayan Kelimelerle İlgili Şiirler (C. I, S. 371-559)	x		x		
119	2013	Muhibbî Hayatı, Eserleri ve Mevlid'i	x			x	x
120	2013	Çerkeşîzade Mehmet Tefvîk Efendi ve Kasâid-i Tefvîk'i	x		x		
121	2013	Emir Sultan Menâkıbnâmeleri ve Nimetullah'ın Menâkıb-ı Emir Sultan Adlı Eseri İnceleme-Metin	x		x		
122	2013	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva II. Cilt S. 1000-1263				x	
123	2013	Türk Edebiyatında Hz. Ömer Vecizeleri ve Bedreddin B. Himmet-Yârû'l-Mevlevî'nin Faslı'l-Hitâb Min Kelâm-ı Ömer Bin Hattâb Adlı Eseri	x			x	x
124	2013	Türk İslam Edebiyatı'nda Hz. İsa		x			
125	2013	Türk-İslam Edebiyatı Çerçevesinde XIV-XVI. Asır Anadolu Sahası Dîvânlarında Kur'an	x			x	
126	2013	Leylâ Hanım Dîvânı'nın Dinî Ve Tasavvufî Açıldan Tahlili	x		x		
127	2014	Abdullah Ferdî'nin Nazmü'l-Leâlî ve Kenzü'l-Meânî Adlı Mesnevisi	x			x	
128	2014	Büyük Türk Lügatında Elif Harfi İle Başlayan Kelimelerle İlgili Şiirler (C.I, S. 181-370)	x		x		
129	2014	Abdûlmecid Sivasi Divanı (İnceleme-Metin)	x		x	x	

Tablo 5. (Devamı)

130	2014	Ahmet Müsellem Efendi Dîvânı'nda Dinî Tasavvufî Muhteva	x		x		
131	2014	Halil Nuri Bey Divanında Dinî Edebî Muhteva	x		x		
132	2014	Hamdî Efendi'nin Manzûm Münâcât ve Arz-Hâcât-Manzûm Esmâ-i Hüsnâ Şerhi Adlı Eseri (İnceleme-Metin)	x		x	x	x
133	2014	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva (II. Cilt S.735-999)				x	
134	2014	Müellifi Bilinmeyen Bir Manzum Hadis Tercümesi (İnceleme-Metin)			x	x	x
135	2014	İzmir Millî Kütüphanesi 2027 no'lu Mecmua-i Şuğul'un İncelenmesi			x	x	
136	2015	18.yy'a Ait Dinî Muhtevalı Bir Cönk				x	x
137	2015	Âşık Ruhsatî'nin Şiirlerinde Dinî-Tasavvufî Muhtevâ	x		x		
138	2015	Balıkesirli Abdülaziz Mecdî ve Dîvânı (İnceleme-Metin)	x			x	
139	2015	Dede Mehmed Efendi, Hayatı, Eserleri ve En-Nüşatü'l-Kübrâ Fî Velâdeti Hayri'l-Verâ Adlı Eseri Edisyon – Kritik				x	x
140	2015	Eski Harfli Kadın Dergilerinin Türk İslâm Edebiyatına Katkıları			x		
141	2015	Hâkânî Mehmet Bey Dîvânı'nda Din ve Tasavvuf	x		x		
142	2015	Hocazâde Muhammed Râsim Hikmet Efendi'nin Tuhfetü'l-Aşıkîn Hediyeetü'l-Ma'sûkîn Adlı Mevlid Şerhi (1a-83a)	x			x	
143	2015	Hocazâde Muhammed Râsim Hikmet Efendi'nin Tuhfetü'l-Âşıkîn Hediyeetü'l-Ma'sûkîn Adlı Mevlid Şerhi (83a-164a)	x			x	
144	2015	İslâmî Modern Türk Edebiyatı'nda Kadın Eli 1970-2000 Yılları Arasında Yazılan İslâmî Romanlarda Öteki ve Müslüman Kadının Kadın Yazar/Anlatıcı Tarafından Kurgulanması			x		
145	2015	Kadı Burhâneddin'in Tuyuğlarının Türk İslam Edebiyatındaki Yeri ve Önemi	x		x		x
146	2015	Kemal-nâme-i Düğümlü Baba Cild-i Evvel (İnceleme-Metin)	x			x	
147	2015	Muhibbî Dîvânı'nda Kozmik Unsurlar		x			
148	2015	Nâilî Dîvânı'nda Dinî Muhtevâ	x		x		
149	2015	Nâmîk Kemâl Dîvânı'nda Din ve Tasavvuf	x		x		

Tablo 5. (Devamı)

150	2015	Nevî'nin Şiirinde İlim Netâyicü'l-Fünûn Merkezli Bir İnceleme	x		x		
151	2015	Numan Sabit Efendi Hayatı ve Şiirleri	x		x		
152	2015	Süleyman Nahîfî'nin Zuhre'l-Ahire Adlı Eseri	x			x	x
153	2015	Türk - İslâm Edebiyatında Manzûm İlmihâller ve Manzûme-i Ceceli İbrâhîm Efendi	x			x	
154	2015	Abdî'nin Fezâil-i Hulefâ-i Râşidîn ve Haşâil-i Çehâr-Yâr-i Güzîn Adlı Mesnevisi İnceleme - Metin – Tıpkıbasım	x			x	x
155	2015	Balıkesirli Abdülaziz Mecdî ve Divanı (İnceleme-Metin)	x			x	
156	2015	Ferîdüddîn-i Attâr'ın Tezkiretü'l-Evliyâ'sının Türkçe Tercüme Nüshaları Üzerinde Mukâyeseli Bir İnceleme	x			x	x
157	2015	Fuzulî Mehmet Akif ve Sezai Karakoç'ta Leylâ	x	x			
158	2015	Herat Ekolü ve XVI. Yüzyıl Şu'arâ Tezkirelerinde Bilgi Kaynakları ve Bu Kaynaklardan İstifade Ediş Yöntemleri	x		x		
159	2015	Oğuz Ergeç Koleksiyonu Mecmû'ası (İnceleme-1A-80A Transkripsiyonlu Metin-Tıpkıbasım)				x	x
160	2015	Râci Divanı (Metin ve Dini-Tasavvufi Tahlil)	x		x	x	
161	2015	Şehâdet-Nâme-i Veysî (İnceleme-Tenkitli Metin)	x			x	x
162	2015	Tâ'ib Kazakzâde İbrâhîm Malatyavî Divanı İnceleme – Metin	x		x	x	
163	2015	Türk Lügatı'nda “B” İle Başlayan Kelimelerle İlgili Şiir Örnekleri	x		x		
164	2016	Abdurrahman Sâmî Efendi'nin Kenzü'l-Ârifîn Adlı Eseri	x		x	x	
165	2016	Abdûlmecid B. Nasuh Tosyevî ve Matlab-ı A'lâ Adlı Esmâ-i Hüsnâ Şerhi	x			x	x
166	2016	Ahmet Mithat Bahârî Beytur'un Hayatı, Eserleri ve Mihrâb-ı Aşk Adlı Eseri	x		x	x	
167	2016	Hasîb'in Dürretü'l-Esmâ Adlı Mesnevîsi (İnceleme-Metin)	x		x	x	
168	2016	Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi ve Dîvân'ı (İnceleme-Metin)	x		x	x	
169	2016	Hüseyin Amâsî Hayatı ve Dürr-i Mekkûn İsimli Manzûm Tecvîdi	x		x	x	

Tablo 5. (Devamı)

170	2016	Manzume-i Haticetü'l Kübra	x		x	x	
171	2016	Mevlânâ Celâleddin Ahmed Sa'dî Havrânî Hayatı, Eserleri ve Dîvân'ı	x		x	x	
172	2016	Türk İslam Edebiyatında Sekiz Cennet		x			x
173	2016	Yunanistanlı Divan Şairleri Biyografik İnceleme	x				
174	2016	Yûsuf ile Züleyhâ Mesnevîlerinde Yâkub Peygamber		x			
175	2016	20. Yüzyıl Azerbaycan Şiirinde Hz. Fâtıma		x			
176	2016	Hanyalı Nuri Osman Divanı'nın Dinî ve Tasavvufî Açından Tahlili	x		x		
177	2016	İslâmî Türk Edebiyatında Sinezenler		x			x
178	2016	İstanbul Eşref Divanı (Metin-İnceleme)	x		x		
179	2016	Lüzûmî Ahmed Efendi Dîvânı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin-Dizin)	x		x	x	
180	2016	Manzûme-i Fî Beyân-ı Tezkiye-i İnsân İsimli Mesnevî'nin Metin ve Tahlili			x	x	
181	2016	Mehmet B. İbrahim'in Manzum Şir'atü'l-İslam Tercümesinin Metin ve Tahlili (İlk On Beş Fasil)	x		x	x	
182	2016	Tahirü'l-Mevlevî'nin Tedrisat-ı Edebiyyeden Nazm ve Eşkâl-i Nazm'ı	x			x	
183	2016	Âşık Çelebi'nin Zeylû'l-Şakâiki'n-Nu'mâniyye Adlı Eseri (İnceleme - Metin)	x			x	
184	2017	19.yy. Nakşî Halidî Şeyhi Süleyman Amasî ve Manzûm Ahlâk Kitâbı	x		x	x	x
185	2017	Gelibolulu Muslihuddîn Mustafa b. Şaban Sürûrî'nin Ravzu'r-Reyyâhîn fî-Hikâyâtî's-Sâlihîn Tercümesi Adlı Eseri (İnceleme-Metin)	x			x	
186	2017	Ömer Karîbî ve Dîvânçe'si (İnceleme - Metin)	x		x	x	
187	2017	Rîzî Divanı (İnceleme-Metin)	x		x	x	
188	2017	Sahâbe-i Kirâm'ın Hz. Peygamber İçin Yazdıkları Mersiyeler			x	x	x
189	2017	Tâhirü'l-Mevlevî'nin Kudemâ-yı Mevleviyye Adlı Eseri (İnceleme-Metin)	x		x	x	
190	2017	Türk İslam Edebiyatında Melek (XVI., XVII. ve XVIII. yy. Dîvânları)	x	x			

Tablo 5. (Devamı)

191	2017	Türk İslam Edebiyatı'nda Pend-nâmeler ve Levh-Nâme İnceleme – Metin	x			x	x
192	2017	XVIII. Yüzyıl Tezkirelerinde Bilgi Kaynakları ve Bu Kaynaklardan Yararlanma Biçimleri	x		x		
193	2017	Hacı Nûreddîn Efendi ve Hüseyin'in Makteli Adlı Eseri	x			x	x
194	2017	Kadın Divan Şairlerinde Çiçekler	x	x			
195	2017	Zazaki Dı Wexti’’*					
196	2018	16. Yüzyıl Aşk Mesnevîlerinde Ayna	x	x			x
197	2018	Bâbürnâme'de Sosyo-Kültürel ve Edebî Hayat			x		
198	2018	Müstakîm-Zâde'nin Biyografik İki Risâlesi Şuyûh-ı Ayasofya ve Meşâyih-Nâme-i İslâm	x			x	
199	2018	Süleymaniye Kütüphanesinde Bulunan Bir Maktel-i Al-i Resûl (Hacı Mahmud Efendi, Nr. 4724)				x	
200	2018	Yemezzâde Süleyman Rüşdî ve Pend-i Attâr Tercümesi	x			x	
201	2018	Bir Telif ve Ağıt Aracı Olarak Çeviri Sarı Abdullah Efendi'nin Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî'sinin İlk 18 Beyit Şerhine Bir Ağıt-Çeviri	x		x	x	
202	2018	Oğuz Ergeç Koleksiyonu Mecmûası (80b-150a İnceleme-Transkripsiyonlu Metin-Tıpkıbasım)				x	
203	2018	Seyyid Ali Sânih ve Sânih'in Sesleri Adlı Divanı				x	
204	2018	Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki 375 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)				x	
205	2018	Tâhirü'l-Mevlevî'nin Sünbülzâde Vehbî'nin Tannâne ve Tayyâre Kasîdeleri Adlı Eseri (İnceleme-Metin)	x			x	
206	2018	Türk Lügatı'nda 'P' İle Başlayan Kelimeler ve İlgili Şiir Örnekleri	x		x		
207	2019	19. Yüzyıl Türk Şiirinde Kur’ân-ı Kerîm		x			
208	2019	Cahit Öztelli Arşivindeki 46, 47, 49 Numaralı Cönklerde Yer Alan Nedîmî, Cünûnî, Nakdî'nin Şiirlerinin İncelenmesi ve Transkripsiyonlu Metinlerinin Verilmesi				x	x
209	2019	Dîvân-ı Hulûsî-i Daredevî’de Dînî Tasavvufî Muhteva	x		x		

Tablo 5. (Devamı)

210	2019	02759 nolu Çıldır Eyaleti Acara-i Ulya Sancağı Nüfus Defteri			x		
211	2019	Ahmed Kuddûsî Dîvânı'nda Tarihî ve Efsânevî Şahsiyetler	x	x			
212	2019	El-İstinâs fî Ahvâlî'l-Efrâs Adlı Yazma Eserin Çeviri Metni ve İncelemesi			x	x	
213	2019	Gümülcinevî Mehmed Efendi'nin Risâletü't-Ta'rîf fî Tercemeti'l-Mevlidi'ş-Şerîf Adlı Eseri	x			x	
214	2019	Hâkim Mehmed Efendi'nin Lemeât ve Istılâhât-ı Sûfiyye Tercümeleri	x			x	
215	2019	Hibri Ali Efendi'nin Zührü'l-Masir Adlı Eseri	x			x	
216	2019	Hoşyar Kadın ve Siyer-i Nebî Adlı Eseri	x			x	
217	2019	İsmail Hakkî Bursevî - Nakdül-Hâl (1a-75b) İnceleme-Metin	x			x	
218	2019	İsmail Hakkî Bursevî'nin Fevâid Mecmûası'na Dair Bir İnceleme (Transkripsiyonlu Metin)	x		x	x	
219	2019	İsmail Hakkî Bursevî'nin Kitâb-ı 'İzzü'l-Ademiyy Adlı Eseri (İnceleme-Metin)	x		x	x	
220	2019	Kaşıkçı Ali Rıza Efendi ve İlticâ-Nâme-i Rızâiyye'si	x		x	x	
221	2019	Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası İnceleme-Metin	x			x	
222	2019	Lâmi'î Çelebi Divanından Seçilen Gazellerin Şerhi	x			x	
223	2019	Manastırlı Sâlih Fâik ve Dîvânı	x			x	
224	2019	Mecmû'a-i Hakkî (İnceleme-Metin)	x			x	
225	2019	Muhammed'in Manzum Siyer-i Nebî'si (İnceleme-Metin)	x			x	
226	2019	Nakşî Ali Akkirmânî'nin Esrâr-nâme İsimli Eseri (Tenkitli Metin – İnceleme)	x			x	
227	2019	Necmî Ali Divançesi	x		x	x	
228	2019	Senâî Mehmed Efendi'nin Abdurrahman Câmî'ye Ait Şevâhidü'n-Nübüvve İsimli Eserinin Tercümesi	x			x	
229	2019	Sevdâyî Dîvânı'nda Din-Tasavvuf ve Cemiyet	x		x		
230	2019	Sıdkî Baba'nın Mersiye Mecmuası (Metin-İnceleme)	x		x	x	
231	2019	Şeyh Alaaddin El-Haznevî'nin Hayatı ve Tasavvufî Kişiliği	x		x	x	
232	2019	Tâibî ve Gencine-i Esrâr Adlı Mesnevisi	x			x	x

Tablo 5. (Devamı)

233	2019	Tecellî Dîvânında Dinî ve Tasavvufî Muhtevâ					
234	2019	Tuhfetü'l-Cennet Adlı Mesnevî (Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum Nr.869)	x		x		
235	2019	Türk Edebiyatında Hamseler			x		x
236	2019	Türk Edebiyatında Mecnûa ve Mecma'-ı Gevher-i Esrâr (İnceleme- Metin)	x			x	x
237	2019	Üftâde Dîvânı'nda Dinî Tasavvufî Muhtevâ	x			x	
238	2019	Ali Dede Bosnevî, Hayatı, Eserleri ve Fezâilü'l-Cihâd'ı			x		
239	2019	Ali Şîr Nevâî ve Terceme-i Hadîs-i Erbaîn Adlı Manzum Hadis Tercümesi			x		
240	2019	Aşkî Mustafa Efendi'nin Medine Tarihine Dair Eseri Metin-Muhteva (1. Cilt 94-184 Numaralı Varaklar)	x			x	
241	2019	Aşkî Mustafa Efendi'nin Medine Tarihine Dair Eseri Metin-Muhteva (1. Cilt 184-275 Numaralı Varaklar)	x			x	
242	2019	Cafer Tayyar b. Ahmed'in Rehber-i Gülistân Adlı Eserinin 1-226 Sayfalar Arası (İnceleme Metin)	x		x	x	
243	2019	Firdevsi-i Rumi, Süleyman-Nâme (39.Cilt) İnceleme-Transkripsiyonlu Metin	x		x	x	
244	2019	Fuzûlî'de Teşeyyu'	x	x			
245	2019	Giritli Hilâlî Dîvânı (İnceleme-Metin)	x		x	x	
246	2019	Hasan Şükrü Efendi'nin Terceme-i Divan-ı Ahmed-i Yesevî Adlı Eseri (İnceleme-Metin)	x		x	x	
247	2019	Kaybolan Coğrafyanın Klâsik Edebiyatımıza Yansıması Suriye Örneği		x			
248	2019	Kemâl-Nâme-i Düğümlü Baba Cild-i Sâni (İnceleme-Metin)	x			x	
249	2019	Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiresi (Tezkiretü'sşuarâ I. Cilt)'nde Hikâye Unsurları Şahıs, Mekân, Zaman			x		
250	2019	Mahmud Tâî bin Muhammed'in Şerh-i Gülistân'ının 1b-51 Varakları (İnceleme-Metin)	x		x	x	
251	2019	Mehmed Fevzî Efendi'nin Bülbülistan İsimli Eseri (İnceleme-Tercüme)	x		x	x	
252	2019	Muhibbî Divânında Osmanlı Savaş Kültürüne Dair Unsurlar		x			

Tablo 5. (Devamı)

253	2019	Müderriş Mehmed Efendi Hayatı ve Şiirleri	x			x	
254	2019	Münif Paşa'nın İlm-i Belâgat- La Rhétorique Adlı Eseri (İnceleme- Çeviri Yazılı Metin-Tıpkıbasım)	x			x	
255	2019	Ravzî Divanı'nda Sosyal Hayat	x	x			
256	2019	Sa'du'llâh Halvetî'ye Atfedilen Anonim Kasîde-i Bürde Şerhi (İnceleme-Metin)	x		x	x	x
257	2019	Seyyid Ahmed Cemâlî Dîvânı (İnceleme-Metin)	x		x	x	
258	2019	Seyyid Hamza Nigârî'nin Türkçe Dîvânı'nda Dinî Edebî Muhteva	x		x		
259	2019	Türk Lugatında C ve Ç İle Başlayan Kelimeler ve Şiir Örnekleri			x		
260	2019	Türkülerde Sevgili Tipi		x			
261	2020	Ali Nar ve İslâmî Edebiyat Düşüncesine Yönelik Çalışmaları	x		x		
262	2020	20. Yüzyılda Sivas'ta Klâsik Türk Mûsikisi	x				
263	2020	Bâyezîd-i Rûmî, Hayatı, Eserleri, Mecâlis ve Risâle-i Âdâb-ı Sülûk (İnceleme-Metin-Sözlük)	x			x	
264	2020	Bursa Şehr-engîzlerinde Mekân Tasvirleri	x		x	x	
265	2020	Çocuk Temalı Türk Atasözleri ve Deyimleri (Derleme ve Tahlil)		x			
266	2020	Dinî Edebiyat Açısından Maverâ Dergisi (80-163. Sayılar) İncelemesi			x		
267	2020	Edebiyatımızda Berceste Mısralar ve Harputlu Sadî'nin Berceste Mısralara Dair Eseri	x		x	x	
268	2020	Enderunlu Hasan Yâver Divanı'nda Dinî ve Edebî Muhteva	x		x		
269	2020	Haliloğlu'nun Mevlidi	x			x	
270	2020	İbrâhim Tennûrî Ahfâdından Mehmed Efendi'nin Enîsü'l-Huccâc Adlı Menâsiki	x			x	
271	2020	İsmail Hakkı Bursevî Nakdül-Hâl (76a-150b) İnceleme – Metin	x			x	
272	2020	İsmail Sâdık Kemâl'in Rûh-ı Kemâl Adlı Eseri (İnceleme-Metin)	x			x	
273	2020	Nâbî'nin Şiirlerinde Hz. Peygamber'in Vasıfları	x	x			
274	2020	Nahîfî'nin Ravzatü's-Safâ Adlı Eseri (İnceleme ve Metin)	x			x	
275	2020	Necmi Ali Hayatı, Eserleri ve Dîvânçesi (İnceleme-Metin)	x		x	x	

Tablo 5. (Devamı)

276	2020	Fabl Türünde Değerler Eğitimi		x			x
277	2020	Râgıb Paşa-zâde Lutfî'nin Divânı	x			x	
278	2020	Selanikli Edhem İsmail'in Çocuklara Mektup Numunelerim Adlı Eseri Üzerine Bir İnceleme	x			x	x
279	2020	Tasavvuf Şiirinde Sivâsî Gelenek Şemsî, Şeyhî ve Nûrî Divânı Müşterekleri	x		x		
280	2020	Üftâde Divanı (İnceleme – Metin)	x			x	
281	2020	Fuzûlî'nin Farsça Divanı'nın Dinî ve Tasavvufî Tahlili	x		x		
282	2020	Kemâl-Nâme-i Dügümlü Baba Cild-i Hâmis (İnceleme-Metin)	x			x	
283	2020	Süleyman Nazif Efendi'nin Eş'ar ve Münşeat'ı	x			x	
284	2020	Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi 3845 ve Yazma Bağışlar 2617 Numaralı Şiir Mecmu'aları (İnceleme, Metin ve MESTAP'a Göre Tasnifi)				x	
285	2021	15. Yüzyıl Sultan Şairlerinde Din ve Tasavvuf (Muradî, Avnî, Adlî, Harimî, Cem Sultan)	x		x		
286	2021	Hâkim Seyyid Mehmed Efendi, Hayatı, Eserleri ve 'Acâibu'l-Ahbâr'ı	x			x	
287	2021	Hüsn-i Hat Levhalarında Edebî Hikemî Muhtevâ (Türkçe Levhalar)				x	
288	2021	Kalkandelenli Mu'îdî Divanında Dini Tasavvufî Unsurlar			x		
289	2021	Malatyalı Necâti Dîvânı'nın Dinî Unsurlar Bakımından İncelenmesi	x		x		
290	2021	Mehmet Şemseddin Ulusoy Misbâr-ı Şemsî (İnceleme - Metin)	x			x	
291	2021	Mihri Hâtun, Leylâ Hanım ve Âdile Sultan Divânlarında Tasavvufî Müşterekler	x		x		
292	2021	Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 3692 Numaralı Mecnû'a-i Eş'âr (İnceleme-Metin)	x			x	
293	2021	Nurullah Genç'in Şiirlerinde Tabiat	x	x			
294	2021	Osmanlı Coğrafyasında Yapılmış Farsça Manzum Kasîde-i Bürde Tercümeleri ve Muhammed Tebâdekânî'nin Kasîde-i Bürde Tahmisi (Muhteva-İnceleme)	x			x	
295	2021	XIX. Yüzyılda Yazılmış Bir Maktel-i Hüseyin Hadîka-i Şuhedâ-yı Kerbelâ (İnceleme- Metin)	x			x	
296	2021	1153 numaralı Düzce Şer'iyeye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)				x	

Tablo 5. (Devamı)

297	2021	Aşkî Mustafa Efendi'nin Medine Tarihine Dair Eseri Metin-Muhteva (1. Cilt 1-94 Numaralı Varaklar)	x			x	
298	2021	Bahaettin Karakoç'un Şiirlerinde Dinî Unsurlar	x		x		
299	2021	Hasan Necati'nin Molla Câmî Divanı Tercümesi (1b-66a vr.)	x			x	
300	2021	Hüseyin bin Rüstem'in Kasîde-i Münferice Şerhi	x			x	
301	2021	İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY1058 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme, Metin ve MESTAP'a Göre Tasnif)				x	
302	2021	Ömer Faruk Dönmez Anlatılarında Anlam Arayışı Mizah ve Tasavvuf		x			
303	2021	Süleyman Nahîfî'nin Ravzatü's-Safâ fî Sîreti'l-Mustafâ Adlı Eseri (İnceleme-Tenkitli Metin)	x			x	
304	2021	Şeyhülislâm Hocaîzâde Es'ad Mehmed Efendi'nin Fezâ'il-i Cum'a Adlı Eseri (İnceleme- Metin)	x			x	
305	2021	Tercümân-nâme-i Gâmîzî Ali Baba (İnceleme-Metin)	x		x	x	
306	2021	Zübdetü'l-İrfân fî Tedkîki'l-İtkân'da Tasavvufun Güncel Meseleleri	x		x	x	
		Toplam	249	37	131	193	47

* “Zazaki Dı Wexti” adlı tezde dilbilimsel çalışma yapılmıştır. Bu sebeple hiçbir başlığa girmemektedir.

Türk İslâm Edebiyatı alanında yapılan doktora tezlerinin konularına göre sınıflandırılması Tablo 6’da verilmiştir. Yapılan doktora tezlerinde en fazla çalışılan konu 45 çalışma ile “Biyografi”dir. Çalışılan konulardan bir diğeri de “Tercüme- Osmanlıca Metinler- Transkripsiyon- Edisyon Kritik”tir. Bu konu ile ilgili 37 çalışma yapılmıştır. “Metin İnceleme” konusu ile ilgili olarak ise 32 çalışma yapılmıştır. “Türk İslâm Edebiyatı Türleri” başlığına ise 7 çalışma dahil edilmiştir. “Kavram İncelemesi” konusu ile ilgili olarak ise yapılan doktora çalışması sayısı 6’dır.

Tablo 6. Türk İslâm Edebiyatı Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Konulara Göre Tasnifi

	Yıl	Tez İsimleri	Biyografik	Kavram İncelemesi	Metin İncelemesi	Tercüme- Osmanlıca Metinler-Transkripsiyon- Edisyon Kritik	Türk İslâm Edebiyatı Türleri
1	1992	Divân Şiirindeki Na'tlarda Dinî ve Tasavvufî Unsurlar	x			x	
2	1996	Kâtip Çelebi ve Süllemül-Vusul'u	x			x	
3	1998	Sun'ullah'i Gaybî Divanı İnceleme-Metin	x		x	x	
4	2000	Türk Edebiyatında Türkçe Manzum Hilye-i Nebevîler ve Nesimî Mehmed'in Gülistân-ı Şemâil'i	x		x	x	x
5	2002	Fenayî Dîvânı (Metin-Muhteva-Tahlil)	x		x	x	
6	2003	Nakşi Ali Akkırmani Dîvânı (İnceleme-Metin)	x		x	x	
7	2003	XVI. Yüzyıl Halveti Şiirinde Din ve Tasavvuf	x		x	x	
8	2003	Divân Şiirinde İnsan Telâkkisi		x			
9	2003	İstanbul Süleymaniye Kütüphanesinde Bulunan Fatih Sultan Mehmet İçin Hazırlanmış Kitapların Tezhip Sanatı Açısından Değerlendirilmesi ve Diğer Özellikleri			x		
10	2003	Türk Edebiyatında Arapça- Türkçe Manzum Lügatlar ve Sünbülzâde Vehbi'nin Nuhbe'si	x		x	x	
11	2004	Türk - İslâm Edebiyatında Hz. Ali	x	x			
12	2005	Sezai Karakoç'un Düşünce ve Sanatında Temel Kavramlar	x		x		
13	2006	Za'fi-i Gülşeni Hayatı, Eserleri, Edebi Şahsiyeti ve Dîvânı'nın İncelenmesi	x		x		
14	2007	Dâvûd-ı Halvetî ve Gülşen-i Tevhîd ü Tahkîk'i (İnceleme-Metin)	x		x	x	
15	2009	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H. 1221 Nolu Siyer-i Nebî'de Metin Minyatür İlişkisi	x			x	
16	2010	Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Değişen Paradigmada Metafizik Farklılık Abdülhak Hâmid Tarhan	x		x		
17	2010	Hâce Muhammed Lutfi Efendi'nin Şiirlerinde Dinî ve Tasavvufî Unsurlar	x		x		
18	2011	Türk Edebiyatında Manzum Akâidnâmeler İnceleme Metin				x	x
19	2011	Hindî Mahmud Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Kısas-I Enbiyâ'sının Tenkidli Metni	x			x	

Tablo 6. (Devamı)

20	2013	Divan Şiirinde Lafzî Âyet ve Hadis İktibasları			x	x	
21	2014	Türkülerimizde Dinî Motifler TRT Repertuarı Kapsamında		x			
22	2014	Kefevi Tekkesi Şeyhi Ali Vasfi Efendi Hayatı, Sanatı ve Eserleri	x		x		
23	2015	Abdurrahmân Sâmî'nin Dört Eseri Dîvân, Mevlid, Mir'ât-ı Eyyâm, Nâme-i Muharrem (İnceleme-Metin)	x		x	x	x
24	2015	Ali Geylânî'nin Kitâb-ı Lü'lü'ül-Meknûn ve Leylî vü Mecnûn Adlı Eserinin Tahlili ve Tercümesi	x		x	x	
25	2015	Âşık Çelebi Terceme-i Ravzatü's-Şühedâ (İnceleme-Metin)	x			x	
26	2015	Şemseddîn Sivâsî Dîvânı (İnceleme-Metin)	x		x	x	
27	2016	Okçuzâde Mehmed Şâhî'nin Ahsenü'l-Hadis'i (İnceleme-Metin)	x		x	x	
28	2017	17. Yüzyıl Türk Şiirinde Tasavvuf Telakkisi	x		x		
29	2017	Süleyman Giryânî'nin Necmü'l-Kulûb'u (İnceleme-Metin)	x		x	x	
30	2017	Tulû'î'nin Paşa-Nâme'si (İnceleme-Metin)	x			x	
31	2017	Türk-İslam Edebiyatında Manzum Kırk Hadisler (İnceleme-Metin)			x		x
32	2018	Mehmet Şemseddin Ulusoy'un Eş'âr-ı Şemsî Adlı Dîvân'ı (İnceleme-Metin)				x	x
33	2018	XVII. Yüzyıl Dîvânlarında Nasihat	x	x			
34	2018	Uşşâkî'nin Yenbû-ı Hikmet Adlı Eseri (İnceleme-Metin)	x			x	
35	2019	Dinî Dergilerdeki Manzumelerin Muhteva İncelemesi (1908-1928)			x		
36	2019	Dîvân -ı Hikmet'te Manevî Ayet İktibasları	x		x		
37	2019	Kuyucu Murâd Paşa'nın Celâlî Seferi Üzerine Bir Mesnevi Fûrûğî'nin Siyâveş-Nâme'si (İnceleme-Metin)	x			x	
38	2019	Son Dönem Melâmîliği Şairlerinden Ali Örfî'nin Hayatı ve Eserleri (İnceleme-Tahlil-Metin)	x		x	x	
39	2019	Türk İslam Edebiyatı'nda Hz. Fatıma	x	x			
40	2020	"Kastamonulu Sofuzâde Mehmet Tevfik Efendi'nin Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dinî Edebiyatla İlgili Şiirleri"	x			x	
41	2020	Türk İslâm Edebiyatında Manzum Nasihat-Nâmeler ve Uralı Ya'kûb oğlu Hüseyin'in Miftâh-ı Cennet'i	x		x	x	x
42	2020	Sarı Abdullah Efendi'nin Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî'si, I. Cilt (İnceleme-Metin)	x			x	

Tablo 6. (Devamı)

43	2020	Sultan I. Ahmed Dönemine Ait Bir İhyâ Tercümesi Yenâbî'ül-Yakîn fî İhyâ'î 'Ulûmi'd-Dîn (İnceleme – Metin)				x	
44	2020	Vak'anüvîs Tarihlerinde Edebî Muhtevâ	x		x		
45	2021	Bursalı Murâdî Hayatı, Eserleri ve Ledûn-Nâme Adlı Mesnevîsi	x		x	x	
46	2021	Dinî Tarihî Kaynaklı Olağanüstü Anlatıların Dinî Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi ve Hz. Ali Cenknâmeleri'nin İncelenmesi		x			
47	2021	Dîvân-ı Âsî (İnceleme-Metin)	x		x	x	
48	2021	Modern Türk İslam Edebiyatında Nostalji -1980 Sonrası Roman ve Hikâye Örneği	x		x		
49	2021	Muhammed b. İbrahim'in Manzum Şir'atü'l-İslam Tercümesi (Şir'a-i Manzume) (İnceleme - Tenkitli Metin)	x			x	
50	2021	Müstakim-zâde Süleyman Sa'deddin Efendi'nin Kânûnu'l-Edeb Tercümesi (Tahkik 3. ve 4. Cilt)				x	
51	2021	Salâhî'nin Dîvân'ı ve Nuhbetü'l-Emsâl'i (İnceleme-Metin)	x		x	x	
52	2021	Sirâcî Divânı (İnceleme-Metin)	x		x	x	
53	2021	Şifâî Mehmed Dede'nin Mesnevî Şerhi (İnceleme-Metin)	x			x	
54	2021	Türk İslâm Edebiyatında Sözlük Yapım Çalışmaları ve Müstakîm-zâde'nin Kânûnü'l-Edeb Tercümesi (Tahkik 1. ve 2. Cilt)	x			x	
55	2021	Cerrâhîlik'te Türk Din Mûsikîsi Geleneği ve Tekke Mûsikîsinin Kültürel Devamlılığı	x				
56	2021	Sarı Abdullâh Efendi'nin “Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî”si, II. Cilt (İnceleme-Metin)	x		x	x	
57	2021	Türk İslam Edebiyatı'nın Kavramsal Analizi Kapsam, Sınırlar ve Tartışmalar					x
		Toplam	45	6	32	37	7

“*Lâmiî Çelebi’nin Şehrengîz-i Bursa*” adlı eserinin incelemesini yapan araştırmacı metin tahlili yapmıştır. Eseri titizlikle inceleyen yazar doküman incelemesi yaparak eseri analiz etmiştir. Nitel çalışma yapılan tez çalışmasında içerik analizi yapılmıştır. Lâmiî Çelebi’nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni, eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.2. 1993 Yılında Yapılan Çalışmalar

2.

Tez Adı:	Dinî Türk Halk Hikâyelerinden Geyik, Güvercin ve Deve Hikâyeleri: Kaynakları ve Metin Tesisi
Yazar:	Nurettin Albayrak
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Mustafa Uzun

“*Dinî Türk Halk Hikâyelerinden Geyik, Güvercin ve Deve Hikâyeleri: Kaynakları ve Metin Tesisi*” adlı tez çalışmasında metinlerde aranacak olan kavramlar önceden belirlendiği için betimsel analiz yöntemi ile analiz yapılmış olup nitel araştırma desenlerinden durum araştırması deseni kullanılmıştır.

3.

Tez Adı:	Kemal Ümmi Divanında Münacat ve Tevhidlerdeki Ayetlerin Tesbiti
Yazar:	Ahmet Yanpınar
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Hasan Aksoy

Yapılan nitel çalışmada betimsel analiz yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.3. 1994 Yılında Yapılan Çalışmalar

4.

Tez Adı:	Süleyman Nahîfî Hayatı, Eserleri ve Hilyetü'l-Envar'ı
Yazar:	Zekeriya Usluer
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada Süleyman Nahîfî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; *Hilyetü'l-Envar* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

5.

Tez Adı:	Tahirü'l-Mevlevî (Olgun) Hayatı, Eserleri ve Dinî Edebiyatla İlgili Şiirleri
Yazar:	Zülfikar Güngör
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada öncelikle *Dinî- Tasavvufî Edebiyat'ın Doğuşu* başlığı ile bir dönemin araştırması yapılmış olup iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Ardından Tahirü'l-Mevlevî'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması; çalışmanın devam eden bölümlerinde ise durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

2.1.3.1.4. 1995 Yılında Yapılan Çalışmalar

6.

Tez Adı:	Edebiyat-ı Umûmiyye Mecmuası İndeksi ve Dönemin Edebi Hayatındaki Yeri
Yazar:	Âlim Yıldız
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Mustafa Uzun

“Edebiyat-ı Umumiyye Mecmuası İndeksi ve Dönemin Edebi Hayatındaki Yeri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında eser incelemesi yapılması sebebiyle nitel araştırma

yöntemlerinden durum araştırması kullanılmış olup doküman incelemesi yöntemiyle inceleme yapılmıştır.

7.

Tez Adı:	Cemaleddin-i Uşşâkî'nin Hayatı, Eserleri ve Divanı'nın Edisyon Kritiği
Yazar:	Mehmet Ergin
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ali Yılmaz

Yapılan çalışmada öncelikle nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni kullanılarak yazarın hayatı incelenmiştir. Ardından doküman incelemesi yöntemi ile durum araştırması deseni kullanılarak edisyon kritiği yapıldığı öngörülmüştür.

8.

Tez Adı:	Dursun Fakih ve Gazavatnamesi
Yazar:	Mustafa Özyurt
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada Dursun Fakih'in hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

9.

Tez Adı:	Niyâzi-i Mısrî
Yazar:	Orhan Bağış
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Mehmet Akkuş

Niyâzi-i Mısrî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması, *Dîvân*'ın incelendiği bölümde içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.5. 1996 Yılında Yapılan Çalışmalar

10.

Tez Adı:	Ahmed Murşidi'nin Pendnamesi (Tenkitli Metin)
Yazar:	Mehmet Said Mermutlu
Üniversite:	Harran Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ömer Okumuş

Bu çalışmada öncelikle Ahmed Murşidi'nin hayatı incelenmiş olup nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından eser incelemesi yapılmasından dolayı doküman incelemesi yöntemi kullanılmış olup durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

11.

Tez Adı:	Hattat Hulusi Efendi'nin Hayatı Sanatı ve Eserleri
Yazar:	Bilal Sezer
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okcu

Çalışmada nitel araştırma yöntemiyle birlikte biyografik bir çalışma olması sebebiyle nitel araştırma desenlerinden anlatı araştırması deseni kullanılmıştır.

12.

Tez Adı:	Alvarlı Muhammed Lutfi'nin Şiirlerinin Umumi Tahlili
Yazar:	Bilal Sezer
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okcu

Araştırmacı, Alvarlı Muhammed Lutfi'nin hayatını incelediği bölümde anlatı araştırması; şiirlerin tahlillerini yaptığı bölümde ise içerik analizi yaparak durum çalışması desenini kullanmıştır.

13.

Tez Adı:	Marifetnamedeki Şiirlerin Tahlili
Yazar:	Mehmet Kazar
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okcu

Çalışmada Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması; şiirlerin tahlilinin yaptığı bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

14.

Tez Adı:	Sûzî Divânı'nın Dinî ve Tasavvufî Tahlîli
Yazar:	Mehmet Gökteş
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okcu

Sûzî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Dîvân* incelemesinin yapıldığı bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

15.

Tez Adı:	İbnülemin Mahmut Kemal İnan'ın Hayatı ve Eserleri
Yazar:	Muhittin Öztürk
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada öncelikle İbnülemin'in yaşadığı dönemin edebî özellikleri incelenmiştir. Bu sebeple öncelikle iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Akabinde İbnülemin'in hayatı incelenmiş olup anlatı araştırması; eserlerinin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

16.

Tez Adı:	İbrâhim Hakkı (Erzurum'lu) Divânı'nda Dinî ve Tasavvufî Unsurlar
Yazar:	Nevin Hakkıoğlu
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okçu

İbrâhim Hakkı'nın hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması; eserlerinin ve *Divân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.6. 1997 Yılında Yapılan Çalışmalar

17.

Tez Adı:	Mehmed Nasuhi Efendi (Hayatı, Eserleri ve Divânçesinin Tenkitli Neşri)
Yazar:	Mustafa Yılmaz
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada Mehmed Nasuhi Efendi'nin hayatı incelenirken anlatı araştırması; *Divânçe* incelenirken ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

18.

Tez Adı:	Süleyman Nahîfî Efendi ve Mevlidi
Yazar:	Yusuf Karaca
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

XVII. yüzyılın incelenmesiyle başlayan çalışmada öncelikle iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Ardından Süleyman Nahîfî Efendi'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması; eserlerinin incelendiği ve tenkitli metnin verildiği bölümde ise durum araştırması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

19.

Tez Adı:	Yesevilik ve Cevahirü'l-Ebrâr Min Emvaci Bihâr
Yazar:	Necmi Atik
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada Ahmed-i Yesevî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; eserin hakkında bilgi verilen ve transkribesinin yapıldığı bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.7. 1998 Yılında Yapılan Çalışmalar

20.

Tez Adı:	Lâmiî Çelebi-Hüsn ü Dil (İnceleme-Metin)
Yazar:	Abit Şenel
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Murat Yurtsever

Lami'i Çelebi'nin Hüsn ü Dil adlı eserini inceleyen araştırmacı Abit Şenel tarafından nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yapılmış ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

21.

Tez Adı:	Bektaşılık ve Bektaşî Nefeslerinde Dinî Muhteva
Yazar:	Mahmut Bozçalı
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada öncelikle Türklerin İslamiyet'e girme süreçleri incelenerek iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Ardından Hacı Bektaşî Veli'nin hayatı incelenmiş olup anlatı araştırması; nefeslerin incelenmesinde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanıldığı tesbit edilmiştir.

2.1.3.1.8. 1999 Yılında Yapılan Çalışmalar

22.

Tez Adı:	Bihîştî Ramazan Efendi Cemşâh u Alemşâh (Edisyon Kritik)
Yazar:	Muharrem Dindar
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Murat Yurtsever

Muharrem Dindar adlı araştırmacı yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümünde Bihîştî Ramazan Efendi'nin hayatını işlemiş olup tezde nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından araştırmacı eseri tanıtmış ve doküman incelemesi yapmıştır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ise eserin içeriğiyle ilgili temalar oluşturduğu için içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

23.

Tez Adı:	Lâmîî Çelebi'nin Şerh-i Muammeyât Ala Esmâ-i Hüsna'sı
Yazar:	Münire Kevser Baş
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

“*Lâmîî Çelebi'nin Şerh-i Muammeyât Ala Esmâ-i Hüsna'sı*” adlı çalışmada Lâmiî Çelebi'nin hayatının incelendiği bölümde nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni; nitel araştırmanın doküman incelemesi yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

24.

Tez Adı:	Bir Şarih Olarak İsmâil Hakkî Bursevî ve Edebî Şerhleri
Yazar:	Ahmet Taştan
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Yard. Doç. Dr. Murat Yurtsever

Çalışmada İsmâil Hakkî Bursevî'nin hayatının incelendiği bölümde nitel araştırma desenlerinden anlatı araştırması deseni; edebî şerhlerin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

25.

Tez Adı:	İsmâil Hakkî Bursevî Vâridât-ı Kübra
Yazar:	Taner Çetin
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Yard. Doç. Dr. Murat Yurtsever

İsmâil Hakkî Bursevî'nin hayatının incelendiği bölümde nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmada eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.9. 2000 Yılında Yapılan Çalışmalar

26.

Tez Adı:	Türk-İslam Edebiyatında Manzum Hz. Ali "Sad Kelime" Tercümeleri: Tenkitli Metin
Yazar:	Rabia Şimşek
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

27.

Tez Adı:	Hikmet Gazetesi İncelemesi, Tahlili Fihrist ve Seçilmiş Metinler
Yazar:	Ahmet Koçak
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada öncelikle *Hikmet Gazetesi*'nin yazıldığı dönemin şartlarının incelenmesi sebebiyle iz sürme araştırmaları deseni; Ahmed Hilmi ve gazete yazarlarının hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; gazetede yer alan metinlerin incelendiği bölümde ise durum araştırması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

28.

Tez Adı:	Şerhu'l Mesnevi III. Cild Transkripsiyonlu Metin
Yazar:	Sebahattin Arslan
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Murat Yurtsever

Çalışmada öncelikle Mesnevi geleneği, tarihî gelişimi incelenmiş olup iz sürme araştırması deseni; Mevlana Celaleddin Rumî'nin ve İsmail Hakkı Bursevî'nin hayatlarının incelendiği bölümde anlatı araştırması, *Şerhu'l Mesnevi*'nin incelendiği bölümde ise durum araştırması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.10. 2001 Yılında Yapılan Çalışmalar

29.

Tez Adı:	Süleyman Nahifi, Enfüsü'l-Afak
Yazar:	Arife Çomar
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmanın giriş bölümünde *XVIII. Yy'da Dinî- Tasavvufî Türk Edebiyatı*'nın incelenmesi sebebiyle iz sürme araştırmaları deseni; Süleyman Nahifi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Enfüsü'l-Afak* adlı eserin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

30.

Tez Adı:	İsmail Hakkı Bursevî "Kitab-ı Hayatü'l-Bal
Yazar:	İrfan Poyraz
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Murat Yurtsever

Çalışmada öncelikle 17. ve 18. Yüzyıllarının sosyal, siyasal ve kültürel durumu ve İsmail Hakkı Bursevî döneminde Bursa'nın durumu incelenerek iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında İsmail Hakkı Bursevî'nin hayatı incelenerek

anlatı araştırması deseni; *Kitab-ı Hayatü'l-Bal* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

31.

Tez Adı:	Arif Süleyman, Hayatı, Eserleri ve Hilye-i Nebeviyye'si
Yazar:	Emine Sarıcı
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada Türk Edebiyatı'nda Hilye türünün tarihi gelişimi incelenerek iz sürme araştırmaları deseni; Arif Süleyman'ın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserlerin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

32.

Tez Adı:	İlk Çocuk Dergilerinden Mümeyyiz
Yazar:	Şeyma Yaşar
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada çocuk edebiyatının tarihî gelişimi incelenerek iz sürme çalışmaları deseni; derginin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

33.

Tez Adı:	Hasan Sezayi-i Gülşeni ve Eserlerindeki Dinî- Edebî Muhteva
Yazar:	Necdet Şengün
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada Hasan Sezayi-i Gülşeni'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; eserlerinin incelendiği bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.11. 2002 Yılında Yapılan Çalışmalar

34.

Tez Adı:	Ruhu'l-Mesnevî, İsmail Hakkı Bursevî, (İkinci Cilt 1b-99b Arası) İnceleme-Metin
Yazar:	Mustafa Efe
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Yrd. .Doç. Dr. Murat Yurtsever

Çalışmada öncelikle Mesnevî türünün tarihi gelişimi incelenmiş olup iz sürme araştırmaları deseni; İsmail Hakkı Bursevî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

35.

Tez Adı:	Es'ad Mehmed Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Gülistan-ı Şemal'i
Yazar:	Kevser Torun
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Es'ad Mehmed Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; *Gülistan-ı Şemal* adlı eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

36.

Tez Adı:	Türk-İslam Edebiyatında Evliyâ Hilyeleri
Yazar:	Fatma Hilal Üzer
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada Abdullah Salahaddîn-i Uşşâkî (Salâhî)'nin, Lütî Muhammed Efendî'nin, Bursalı Rızâ'nın, Tâhirü'l-Mevlevî'nin, Neccarzâde Şeyh Rızâ'nın hayatları incelenmiş olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Bu kişilerin Hilyelerinin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

37.

Tez Adı:	Hasan Nâdir Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Mevlitleri
Yazar:	Şenol Doğan
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada Hasan Nâdir Efendi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması; metnin değerlendirilmesinin yapıldığı bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.12. 2003 Yılında Yapılan Çalışmalar

38.

Tez Adı:	Hüseyin Kudsi-i Edirnevi'nin Hayatı ve Pend-i Mahduman Adlı Eseri
Yazar:	Fatma Ergin
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

“*Hüseyin Kudsi-i Edirnevi'nin Hayatı ve Pend-i Mahduman Adlı Eseri*” adlı çalışmada öncelikle Hüseyin Kudsi-i Edirnevi'nin hayatını inceleyen araştırmacı nitel çalışmanın anlatı araştırması desenini; ardından eser incelemesi yapılması sebebiyle nitel araştırmanın doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Çalışmanın deseni durum çalışması deseni kullanılmıştır.

39.

Tez Adı:	Dinî ve Tasavvufî Yönden Nâbî Dîvânı'nın Tahlili (Kasideler Bölümü)
Yazar:	Ramazan Ötkün
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Murat Yurtsever

Nâbî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

40.

Tez Adı:	Türk-İslam Edebiyatında Manzum Menâsik-i Haclar ve Nâlî Mehmed Efendi'nin Menâsik-i Hacc'ı Adlı Eseri (Edisyon Kritik)
Yazar:	Ahmet Karataş
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Nâlî Mehmed Efendî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin edisyon kritiğinin yapıldığı bölümde doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

41.

Tez Adı:	Himmetzâde Abdullah (Abdî) Hayatı, Eserleri ve Dîvân-ı Nu'ût'u
Yazar:	Abdulmecit İslamoğlu
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada Himmetzâde Abdullah (Abdî)'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması, eserlerin incelendiği ve *Dîvân*'ın transkripsiyonun yapıldığı bölümde ise durum araştırması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.13. 2004 Yılında Yapılan Çalışmalar

42.

Tez Adı:	Dinî ve Tasavvufî Yönden Nâbî Divanı'nın Tahlili (Gazeller Bölümü)
Yazar:	Yusuf Yıldırım
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Yard. Doç. Dr. Murat Yurtsever

Nitel çalışma yapan araştırmacı eseri incelemiş ve ardından eseri inceleyerek çeşitli kodlamalar yapmıştır. Bu şekilde içerik analizi ile eserin tahlilini yapan Yusuf Yıldırım'ın çalışmasında durum çalışması deseni kullanılmıştır.

43.

Tez Adı:	Hâşimi Emîr Osman Dîvañesi (Metin-Muhtevâ-Tahlil)
Yazar:	Nesrin Ünlütürk
Üniversite:	Dokuz Eylül Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. H. İbrahim Şener

“*Hâşimi Emîr Osman Dîvañesi (Metin-Muhtevâ-Tahlil)*” adlı yüksek lisans çalışmasında öncelikle Hâşimi Emîr Osman’ın hayatı incelenmiş olup nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Eser incelendikten sonra tahlili yapılmış ve çeşitli kodlar, temalar belirlenmiştir. Bu sebeple çalışmanın bu bölümünde nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi; nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanıldığı öngörülmüştür.

44.

Tez Adı:	Mustafa Ma’nevi’nin Hayatı ve Divanı
Yazar:	Kenan Mermer
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Kenan Mermer adlı araştırmacının yapmış olduğu tezde öncelikle biyografik çalıştığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından araştırmacı eseri incelemiş ve çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizinden; nitel araştırma desenlerinden ise durum çalışmasından faydalandığı öngörülmüştür.

45.

Tez Adı:	Sûzi Divanı (Tenkitli Metin Neşri)
Yazar:	Ayşe Ulusoy
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

“*Sûzi Dîvân’ı (Tenkitli Metin Neşri)*” adlı çalışmada öncelikle nitel araştırma desenlerinden anlatı araştırması kullanılmıştır. Ardından doküman incelemesi yöntemi ile eser incelenmiş olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

46.

Tez Adı:	Şeyh Galip Divanı'nın Dinî ve Tasavvufî Tahlili
Yazar:	Şekere Kavaklı
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Yard. Doç. Dr. Murat Yurtsever

Şekere Kavaklı adlı araştırmacı çalışmasında öncelikle Şeyh Galip'in hayatını incelemiş nitel araştırmanın anlatı araştırması desenini kullanmıştır. Ardından Galip'in Dîvânı'nı incelemiş olup içerik analizi ile eserin tahlilini yapmıştır. Bu bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

47.

Tez Adı:	Hâkim Seyyid Mehmed Efendi Hayatı, Eserleri ve Manzum Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ'sı
Yazar:	Şahin Kızılabdullah
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada Hâkim Seyyid Mehmed Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde nitel araştırma desenlerinden anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

48.

Tez Adı:	XV. Asır Mutasavvıf Şairlerinden Bahâüddin Erzincânî ve Makâmâtü'l-Ârifin ve Maârifü's-Sâlikîn Adlı Eseri
Yazar:	Zaur Şükürov
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Yapılan çalışmada Bahâüddin Erzincânî'nin hayatı incelenerek nitel araştırma desenlerinden anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. “*Makâmâtü'l-Ârifin ve Maârifü's-Sâlikîn*” adlı eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

49.

Tez Adı:	Ali Handî ve Dîvânı
Yazar:	Ayten Şenyurt
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Ali Handî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; Dîvân'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

50.

Tez Adı:	Eğirdirli Şeyh Muhiddin Dolu “Hızırnâme” (İnceleme-Metin)
Yazar:	Ruken Karaduman
Üniversite:	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Bilal Kemikli

XV. yüzyılda siyasî, sosyal ve edebî hayatın incelenmesi sebebiyle öncelikle iz sürme araştırmaları deseni; Eğirdirli Şeyh Muhiddin Dolu'nun hayatının incelenmesi sebebiyle anlatı araştırması deseni; Hızırnâme adlı eserin nüshalarının incelenmesi sebebiyle ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.14. 2005 Yılında Yapılan Çalışmalar

51.

Tez Adı:	Su'ûdu'l-Mevlevî, Hayatı, Eserleri ve Dîvânı (Zâdegân)
Yazar:	Necati İşler
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Yapılan çalışmada Su'ûdu'l-Mevlevî'nin hayatının anlatıldığı bölümde nitel çalışmanın anlatı araştırması; Dîvânın incelenip konularının tahlil edildiği bölümde ise içerik analizi yapılmış ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

52.

Tez Adı:	Halîl Hayatı, Eserleri ve Ravzatü'l-Îmân İsimli Eserlerinin Metin Tetkîki
Yazar:	Harun Kırkıl
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmanın giriş bölümünde “*Türk Edebiyatında Manzum İlmihaller*” konusu işlenmiş olup betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır. Halîl’in hayatının incelendiği bölümde nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni; *Ravzatü'l-Îmân* adlı eserin metin tetkikinin yapıldığı bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

53.

Tez Adı:	Kâmil, Hayatı-Eserleri ve Menâsik-i Hacc'ı
Yazar:	Adnan Elgün
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada Kâmil’in hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; Menâsik-i Hacc adlı eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

54.

Tez Adı:	Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Kenzü'l-Fütûh'u
Yazar:	Esmâ Çelik
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

55.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatında Duânâmeler ve Mevhibetü'l-Vehhâb
Yazar:	Yeter Yüksel
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Mehmed Fevzî Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin kritiğinin yapıldığı bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

56.

Tez Adı:	Rahmî Pir Muhammed Çelebi'nin “Şâh u Gedâ” Mesnevisi (Metin- Muhteva- Tahlil)
Yazar:	Tuba Polat
Üniversite:	Dokuz Eylül Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. İbrahim Şener

Çalışmada 16. Yüzyılın ilim ve kültür hayatı incelenmiş olup iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Bursalı Rahmî Çelebi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; Şâh u Gedâ'nın edebî tahlilinin yapıldığı bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.15. 2006 Yılında Yapılan Çalışmalar

57.

Tez Adı:	Feyzi Efendi Dîvânı'nda Din ve Tasavvuf
Yazar:	Rahime Kaya
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Bilal Kemikli

“Feyzi Efendi Divanında Din ve Tasavvuf” adlı yüksek lisans çalışmasında öncelikle Feyzi Efendi'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından eser incelenmiş ve tahlili yapılmıştır. Tahlil sonucunda çeşitli kod ve temalara ulaşılmıştır. Bu sebeple yapılan nitel çalışmada içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmanın

eser incelemesi bölümünde kullanılan desenin ise durum çalışması olduğu öngörülmüştür.

58.

Tez Adı:	Muhibbî Dîvânı'nın Dinî ve Tasavvufî Açından Tahlili (1-250) no'lu Gazeller
Yazar:	Nagehan Düzcan
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Bilal Kemikli

Nagehan Düzcan, yapmış olduğu tez çalışmasında öncelikle Muhibbi mahlasını kullanan Kanuni Sultan Süleyman'ın hayatı hakkında bilgi vermiştir. Bu bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından Düzcan, Muhibbi'nin Dîvânı'nı tahlil etmiş çeşitli kodlama ve temalandırma çalışmaları yapmıştır. Bu sebeple nitel araştırmanın içerik analizi yöntemini kullanmış olan araştırmacının durum araştırması desenini kullandığı öngörülmüştür.

59.

Tez Adı:	18.yy.'da Yazıldığı Tahmin Edilen Bir El Yazması Mecmuadaki Dini Mûsiki Güfteleri
Yazar:	Hatice Tokdemir
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmanın giriş bölümünde 18. yy. 'da Osmanlı Mûsikisi konusu işlenmiş olup nitel araştırma desenlerinden iz sürme araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

6.

Tez Adı:	Abdurrahman Gubârî'nin Hayatı Eserleri ve Menâsik-i Hac Adlı Eseri (Edisyon Kritik)
Yazar:	Âmine Gül
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

61.

Tez Adı:	Mustafa Fevzi B. Numan'ın Hayatı Eserleri ve Dinî Edebiyatla İlgili Şiirleri
Yazar:	Mehmet Şahin
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada öncelikle Mustafa Fevzi B. Numan'ın yaşadığı dönemin özellikleri incelenerek nitel araştırmanın iz sürme çalışmaları deseni; daha sonra Mustafa Fevzi B. Numan'ın hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni kullanıldığı tahmin edilmektedir. Yazarın dinî edebiyatla ilgili şiirlerinin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

62.

Tez Adı:	Süleyman Nahîfî'nin Mi'râciyyesi (Metin-Muhtevâ-Tahlil)
Yazar:	Sıddıka Akbaş
Üniversite:	Dokuz Eylül Üniversitesi
Danışman:	Dr. Ali Öztürk

Süleyman Nahîfî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; Mi'râciyye'nin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

63.

Tez Adı:	Tanzimat'tan Harf Devrimi'ne Çocuk Şarkıları
Yazar:	Selma Çergel
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada durum çalışması deseni kullanılmıştır.

64.

Tez Adı:	Türk Ninnilerinde İslami Motifler
Yazar:	Ayşe Farsakoğlu
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okçu

Çalışmada ninni kavramının gelişimi, kültürlerdeki yeri araştırılarak iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Ardından betimsel analiz yöntemiyle durum çalışması deseni kullanılarak çalışmanın ikinci bölümü tamamlanmıştır.

2.1.3.1.16. 2007 Yılında Yapılan Çalışmalar

65.

Tez Adı:	Aşkî Mustafa Efendi'nin Vahdet-nâme Mesnevîsi (Metin-Muhtevâ-Tahlîl)
Yazar:	Mehmet Şamil Baş
Üniversite:	Dokuz Eylül Üniversitesi
Danışman:	Dr. Ali Öztürk

Araştırmacı çalışmasında öncelikle Aşkî Mustafa Efendi'nin hayatını inceleyerek nitel araştırma desenlerinden anlatı araştırması desenini kullanmıştır. Ardından *Vahdet-nâme Mesnevîsi*'ni incelemiş ve çeşitli kavramlara ulaşmıştır. İçerik analizi yöntemini kullanan araştırmacının bu bölümde ise durum araştırması desenini kullandığı öngörülmüştür.

66.

Tez Adı:	Bîçâre Dîvânı İnceleme-Metin
Yazar:	Mehtap Aydın
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Bilal Kemikli

Yapılan çalışmada öncelikle Bîçâre'nin hayatı incelenerek nitel araştırma desenlerinden anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından *Bîçâre Dîvânı*'nı inceleyen Mehtap Aydın, çalışmasında eserin tahlilini yapmış, çeşitli kod ve temalara

ulaşmıştır. İçerik analizi yöntemini kullanan araştırmacının bu bölümde ise durum araştırması desenini kullandığı öngörülmüştür.

67.

Tez Adı:	Kureyşî-zâde Mehmed Fevzi Efendi, Hayatı ve Eserleri
Yazar:	Neriman Baybara
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

“*Kureyşî-zâde Mehmed Fevzi Efendi, Hayatı ve Eserleri*” adlı tez çalışmasının ilk bölümünde Kureyşî-zâde Mehmed Fevzi Efendi’nin hayatı incelenmiş ve anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Diğer bölümde ise eserleri doküman incelemesi veri toplama yöntemi ile incelenmiştir. Bu sebeple nitel araştırmanın durum araştırması deseni kullanılmıştır.

68.

Tez Adı:	Tayyib-zâde Hâfız Mehmed Zühdî, Hayatı, Eserleri ve Nevbâve'si
Yazar:	Yasemin Baybara
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Yapılan çalışmadan iki desen kullanılmıştır. İlk bölümde Tayyib-zâde Hâfız Mehmed Zühdî’nin hayatı incelendiği için anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Eserlerinin incelendiği bölümde doküman incelemesi yapılmıştır. *Nevbâve*’nin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

69.

Tez Adı:	Türk Halk Müziği Sözlü Eserlerinde İtikat, İbadet ve Ahlak ile İlgili Dini Motifler
Yazar:	Dilek Kirlenmez
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Yılmaz

Yapılan tez çalışmasında araştırmacı öncelikle araştıracağı kavramları belirlemiş ardından kaynaklarda taramasını yapmıştır. Bu sebeple betimsel analiz yöntemi ile analiz yapılmış ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

70.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatında Hac ve Kurban Motifleri (Şair Sultanlar Örneği)
Yazar:	Şerife Uzun
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Yılmaz

“*Türk İslam Edebiyatında Hac ve Kurban Motifleri (Şair Sultanlar Örneği)*” adlı tez çalışmasında önce çalışılacak kavramlar belirlenmiş ardından kaynaklarda bu kavramların taraması yapılmıştır. Bu sebeple betimsel analiz yöntemi ile analiz yapılmış ve durum çalışması deseni kullanılmıştır denilebilir.

71.

Tez Adı:	İbrahim Şânî Lârendevî’nin Gülşen-i Efkâr Mesnevîsi (Metin-Muhtevâ-Tahlîl)
Yazar:	Mevlûde Alparslan
Üniversite:	Dokuz Eylül Üniversitesi
Danışman:	Dr. Ali Öztürk

İbrahim Şânî Lârendevî’nin yaşadığı dönemin incelenmiş olduğu giriş bölümünde iz sürme çalışmaları yöntemi kullanılmış olup yine aynı bölümde şairin hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni; *Gülşen-i Efkâr* adlı mesnevînin tahlil edildiği bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

72.

Tez Adı:	Şâh Velî Ayıntâbî’nin Risâletü’l- Bedriyye’si (Metin-Muhtevâ-Tahlîl)
Yazar:	Raşit Çavuşoğlu
Üniversite:	Dokuz Eylül Üniversitesi
Danışman:	Dr. Ali Öztürk

Çalışmada Şâh Velî Ayıntâbî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Risâletü'l- Bedriyye* adlı eserin tahlilinin yapıldığı bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

73.

Tez Adı:	Tanzimat Edebiyatının Din Anlayışında Şinasi Örneği
Yazar:	Selman Bayer
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmanın birinci bölümünde Şinasi'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni; Şinasi'nin din anlayışının araştırıldığı ikinci bölümde ise betimsel analiz yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.17. 2008 Yılında Yapılan Çalışmalar

74.

Tez Adı:	Birrî Mehmed Dede Dîvânı'nın Muhteva İncelemesi
Yazar:	Mine Karaca
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Yard. Doç. Dr. Zülfikar Güngör

Yapılan tez çalışmasında Birrî Mehmed Dede'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından *Dîvânı* inceleyen araştırmacı, çalışmasının sonucunda çeşitli kod ve temalara ulaşmıştır. Bu sebeple içerik analizi yöntemi ile durum araştırması desenini kullanılmıştır.

75.

Tez Adı:	Celâl-Zâde Sâlih Çelebi Dîvânındaki Dinî Muhtevâ
Yazar:	Güliden Özay
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

“*Celâl-Zâde Sâlih Çelebi Dîvânındaki Dinî Muhtevâ*” adlı tez çalışmasının ilk bölümünde Celâl-Zâde Sâlih Çelebi'nin hayatı incelenmiş olup anlatı araştırması deseni

kullanılmıştır. Ardından *Dîvân* incelenmiş olup içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

76.

Tez Adı:	Dinî Edebiyat Açısından Maverâ Dergisi (180. Sayılar) İncelenmesi
Yazar:	Şerife Nihal Zeybek
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Yapılan çalışmada *Maverâ Dergisi* incelenmiş olup içerik analizi yapılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

77.

Tez Adı:	İznikli Mustafa Selami'nin Hayatı ve Eserleri
Yazar:	Yasin Güngör
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Araştırmacı, çalışmasında öncelikle İznikli Mustafa Selami'nin hayatını anlatması sebebiyle anlatı araştırması deseni, İznikli Mustafa Selami'nin eserlerini incelemiş olması sebebiyle de doküman analizi yöntemini kullanarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

78.

Tez Adı:	On Dokuzuncu Yüzyıl Mevlevî Şairleri
Yazar:	Ayşe Nur Mermer
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Araştırmacı Mevlevî şairlerin hayatını incelediği için anlatı araştırması deseni kullanılmıştır.

79.

Tez Adı:	Türk Edebiyatında Nasihat
Yazar:	Mustafa Durdu
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Araştırmacı, araştırması gereken kavramı çalışmadan önce belirlemesi sebebiyle betimsel analiz yöntemini kullanmıştır. Bu nitel araştırmanın deseni ise durum çalışmasıdır.

80.

Tez Adı:	Yahyâ bin Bahşî'nin Menâkıb-ı Emîr Sultân (Menâkıb-ı Cevâhir) Adlı Eseri -İnceleme-Metin
Yazar:	Hatice Liman
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilâl Kemikli

Yapılan çalışmada Yahyâ bin Bahşî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından eser doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiş olup eserin analizi yapılmıştır. Bu sebeple nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır.

81.

Tez Adı:	Yusuf ile Züleyha Mesnevilerinde Allah Korkusu Motifleri (Erzurumlu Darir, Hamdullah Hamdi, Yahya Bey Örnekleri)
Yazar:	Emine Dinçtürk
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Yılmaz

Araştırmacı araştırması gereken kavramı çalışmadan önce belirlemesi sebebiyle betimsel analiz yöntemi ile analiz yapılmıştır. Eserde kullanılan desen ise durum çalışmasıdır.

82.

Tez Adı:	Yûsuf-ı Meddâh ve Maktel-i Hüseyin (İnceleme-Metin-Sözlük)
Yazar:	Kenan Özçelik
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Zülfikar Güngör

Yapılan yüksek lisans tezinde Yûsuf-ı Meddâh'ın hayatının anlatıldığı bölümde anlatı analizi deseni; eseri incelediği bölümde ise doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

83.

Tez Adı:	Ârif Mahlaslı Miraciyelerin Şâiri Olarak Abdülbâkî Arif ve Arif Süleyman
Yazar:	Esra Okudan
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada Abdülbâkî Arif ve Arif Süleyman'ın hayatının konu edildiği bölümde anlatı araştırması; Mi'raciyyelerin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

84.

Tez Adı:	Bosnalı Teberdâr Mustafa Efendi ve Ona İzâfe Olunan Mecmuadaki Eserler
Yazar:	Sahibe Şıra
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Bosnalı Teberdâr Mustafa Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserlerin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

85.

Tez Adı:	Erzurumlu İbrahim Hakkı ve Rûhu'ş Şürûh
Yazar:	Esen Doğanay
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Rûhu'ş Şürûh* adlı eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

86.

Tez Adı:	İznikli Mustafa Selâmî'nin Hayatı ve Eserleri
Yazar:	Yasin Güngör
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Araştırmacı İznikli Mustafa Selâmî'nin hayatını kaleme alırken anlatı araştırması desenini; *Risâletü'r-Reşâd fî Tahkîkî Sebîli's-Sedâd* adlı eseri incelediği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması desenini kullanmıştır.

87.

Tez Adı:	Neclâ Pekolcay Hayatı, Eserleri ve İslâmî Türk Edebiyatı Çalışmalarındaki Yeri
Yazar:	Fatma Er
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada Neclâ Pekolcay'ın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserlerinin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

88.

Tez Adı:	Ruşuklu Ali Fethi Efendi, Hayatı, Eserleri ve Hilyesi
Yazar:	Hüseyin Şıra
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmanın giriş bölümünde kaleme alınan “XIX. Asır Türk Edebiyatına Umûmî Bir Bakış” adlı bölümde nitel araştırmanın iz sürme çalışmaları deseni; Rusçuklu Ali Fethi Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Hilye-i Sultânî* adlı eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

89.

Tez Adı:	Şemseddin Sâmî'nin Kâmûsu'l-Â'lâm Adlı Eserinin III. ve IV. Cildinde Geçen Eski Türk Edebiyatıyla İlgili Biyografiler
Yazar:	Dilek Kahraman
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okçu

Çalışmada Şemsettin Sami'nin ve eserde geçen yazarların biyografileri incelenmiş olup doküman incelemesi yöntemi ile anlatı araştırması deseni kullanılmıştır.

90.

Tez Adı:	Şemseddin Sâmî'nin Kâmûsu'l-A'lâm Adlı Eserinin V. ve VI. Cildinde Geçen Osmanlı Şâirlerinin Biyografileri
Yazar:	Sıtkı Nazık
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okçu

Çalışmada Şemsettin Sami'nin ve eserde geçen yazarların biyografileri incelenmiş olup doküman incelemesi yöntemi ile anlatı araştırması deseni kullanılmıştır.

91.

Tez Adı:	Şeyhülislâm Yahyâ, Cevrî, Nedîm Dîvânlarında Gönül
Yazar:	Reyhan Keleş
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okçu

Çalışmada Şeyhülislam Yahyâ, Cevrî ve Nedîm'in hayatları incelenerek anlatı araştırması deseni; eserlerin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.18. 2009 Yılında Yapılan Çalışmalar

92.

Tez Adı:	Leyla ve Mecnun Mesnevilerinde Allah Korkusu (Hamdullah Hamdi ve Fuzuli Örnekleri)
Yazar:	Hatice Taştan
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Araştırmacı mesnevileri analiz ederken çalışacağı kavramı önceden belirlemiş bu sebeple betimsel analiz yapmıştır. Çalışmada durum çalışması deseni kullanılmıştır.

93.

Tez Adı:	Seher Abdal'ın Saadet-Nâme' İsimli Mesnevisi (Metin-Muhteva-Tahlil)
Yazar:	Mustafa Özağaç
Üniversite:	Dokuz Eylül Üniversitesi
Danışman:	Dr. Ali Öztürk

Yapılan çalışmada Seher Abdal'ın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Araştırmacı çalışmasının devamında açık kodlama yapmıştır. Bu sebeple içerik analizi yaptığını söyleyebiliriz. Çalışmada durum çalışması desenin de kullanıldığını söylemek mümkündür.

94.

Tez Adı:	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva I. cilt s. 1-233
Yazar:	Hava Kocaaslan
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Âlim Yıldız

Yapılan çalışmada öncelikle şairlerin hayatları incelendiği için anlatı araştırması deseni; ardından *Tuhfe-i Nâilî* adlı eser incelendiği için doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

95.

Tez Adı:	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt S.234-467
Yazar:	Mihrican Odabaşı
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Âlim Yıldız

Yapılan çalışmada öncelikle şairlerin hayatları incelendiği için anlatı araştırması deseni; ardından *Tuhfe-i Nâilî* adlı eser incelendiği için doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

96.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatında Aşere-i Mübeşşere
Yazar:	Kadir Analay
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada “*Türk İslâm Edebiyatında Aşere-i Mübeşşere*” kavramının incelenmesi sebebiyle nitel araştırmanın betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

97.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatında İlahiler, Nefesler ve Devriyeler
Yazar:	Murat Özgökmen
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada Türk İslâm Edebiyatında ilahiler, nefesler ve devriyelerin araştırılması sebebiyle nitel araştırmanın betimsel analiz yöntemiyle analiz yapılmış ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.19. 2010 Yılında Yapılan Çalışmalar

98.

Tez Adı:	Bir Gazâvât-nâme Türü Olarak Hüseyin Behcetî'nin Mi'râcü'z-zafer Adlı Zafer-nâmesi (h.1088m.1678) (1-101. Varaklar Arası)
Yazar:	Filiz Duman
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Muammer Göçmen

Araştırmacının Hüseyin Behcetî'nin hayatını incelerken anlatı araştırması deseni; *Mi'râcü'z-zafer* adlı eserini incelerken doküman incelemesi yöntemiyle durum çalışması deseni kullanılmıştır.

99.

Tez Adı:	Anadolu Efsanelerinde Dindar Kadın ve Ermiş Kadın
Yazar:	Gülenay Pınarbaşı
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Yapılan çalışmada betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

100.

Tez Adı:	Aziz Mahmud Hüdâyi Dîvânı'nda Dinî Muhteva
Yazar:	İklima Gençdoğan
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmanın giriş bölümünde Aziz Mahmud Hüdâyî'nin yaşadığı devrin özellikleri incelenerek nitel araştırmanın iz sürme çalışmaları yöntemi; Aziz Mahmut Hüdâyi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

101.

Tez Adı:	Fâ'ik, Mu'cizâtü'n-nebî İnceleme-Metin
Yazar:	Zeynep Esra Bilgin
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilâl Kemikli

Çalışmada söz konusu eser incelenmiş ve kodlama yapılmamıştır. Bu sebeple bu tezde doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırmanın durum çalışması deseni kullanılmıştır.

102.

Tez Adı:	Reyyî'nin 'Kitâb-ı Rûşenî' İsimli Manzum Ferâizi (İnceleme-Metin)
Yazar:	Süleyman Mecek
Üniversite:	Dokuz Eylül Üniversitesi
Danışman:	Dr. Ali Öztürk

Araştırmacının çalışmasında Reyyî'nin hayatını anlattığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından birinci bölümde açık kodlama yapılarak eserde olan kavramlar ortaya çıkarılarak içerik analizi deseni kullanılmıştır. İkinci bölümde ise eser incelenmiş ve hakkında bilgi verilmiştir. Bu sebeple durum araştırması deseni kullanılmıştır.

103.

Tez Adı:	Şeyhülislamlara Sunulan Kasideler
Yazar:	Sebahat Özenmiş Tuzalan
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Araştırmacı eserleri inceleyerek Şeyhülislamlara sunulan kasideleri tespit etmiştir. Bir çalışmada birden fazla durum incelemesi sebebiyle araştırmacının durum çalışması kullanılmıştır.

104.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatında Âşık ve Zâhid
Yazar:	Hüsrev Derviş Uğur
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Araştırmacı çalışmasında âşık ve zâhid kavramlarını tarayarak betimsel analiz yapmıştır. Doküman incelemesi yapan araştırmacının durum çalışması kullanılmıştır.

105.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatında Dünya ve Ahiret
Yazar:	Saliha Görük Botsalı
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Araştırmacı çalışmasında kapalı kodlama yöntemini kullanarak Türk İslâm Edebiyatında Dünya ve Ahiret kavramlarını işlemiştir. Bu sebeple araştırmacı, betimsel analiz yapmıştır. Çalışmasında ise nitel araştırmanın durum çalışması deseni kullanılmıştır.

106.

Tez Adı:	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi 1-15. Ciltlerde Osmanlı Şairleri Biyografileri
Yazar:	Mehmet Öztaş
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okcu

Çalışmada Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nin 1-15. ciltleri kullanılarak şairlerin hayatları incelenmesi sebebiyle anlatı araştırması deseni kullanılmıştır.

107.

Tez Adı:	Yıldız Dergisinin Türk İslam Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi
Yazar:	Zymer Ramadani
Üniversite:	Selçuk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada *Yıldız Dergileri* incelenerek doküman incelemesi yöntemi ile dergilerin analizi yapılmıştır. Bu sebeple durum çalışması deseni kullanılmıştır.

108.

Tez Adı:	Bostanzâde Yahyâ Efendi ve Gül-i Sadberg'i
Yazar:	Özlem Demir
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada Bostanzâde Yahyâ Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Gül-i Sadberg*'in incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.20. 2011 Yılında Yapılan Çalışmalar

109.

Tez Adı:	Erzurumlu Ketencizâde Mehmed Rüşdi Efendi'nin Mevlid'i İnceleme-Metin
Yazar:	Ali Bektaş
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada Mehmed Rüşdi Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından *Mevlid*'i inceleyen araştırmacı kodlama çalışması yapmamıştır. Araştırmacının nitel araştırma desenlerinden durum çalışması desenini kullandığı öngörülmüştür.

110.

Tez Adı:	Eşref Edip Fergan'ın Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği
Yazar:	Esmâ Polat
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada Eşref Edip Fergan'ın hayatı, eserleri ve edebî kişiliği incelenmiş olup nitel araştırma desenlerinden anlatı araştırması kullanılmıştır.

111.

Tez Adı:	Ohrili Şeyh Zekeriyya Efendi ve Mecmuât-ı İlâhiyât'ı
Yazar:	Nehri Aydınç
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada Ohrili Şeyh Zekeriyya Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından araştırmacı, *Mecmuât-ı*

İlâhiyât adlı eseri doküman incelemesi yöntemi ile incelemiştir. Çalışmanın bu bölümünde ise nitel araştırmanın durum çalışması deseni kullanılmıştır.

112.

Tez Adı:	Seyyid İbrahim Hanif'in Hayatı, Eserleri ve Hâsıl-ı Hacc-ı Şerif li-Menazili'l-Harameyn Adlı Eserin İncelenmesi
Yazar:	Nurhan Ramazanoğlu Özcan
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmanın birinci bölümünde Seyyid İbrahim Hanif'in hayatının incelenmesi sebebiyle anlatı araştırması deseni, ikinci bölümde ise *Hâsıl-ı Hacc-ı Şerif li-Menazili'l-Harameyn* adlı eserinin incelenmesi sebebiyle durum çalışması deseni kullanılmıştır.

113.

Tez Adı:	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva II. Cilt s. 468-734
Yazar:	Fatma Özdemir
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada, *Tuhfe-i Nâilî* adlı eser doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiştir. Çalışmada şairlerin hayatlarının incelenmesi sebebiyle anlatı araştırması deseni kullanılmıştır.

114.

Tez Adı:	Türk Edebiyatında Hz. Ebû Bekir Vecizeleri ve Bedreddin b. Himmet-Yârü'l Mevlevî'nin Tuhfetü's-Sıddık'ı
Yazar:	Fatih Mehmet Yılmaz
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Âlim Yıldız

Araştırmacı çalışmasında öncelikle kapalı kodlama ile Türk İslâm Edebiyatında Hz. Ebubekir vecizelerini araştırdığı için betimsel analiz yöntemi ile analiz yapmıştır. Ardından Bedreddin b. Himmet-Yârü'l Mevlevî'nin *Tuhfetü's-Sıddık* adlı eserini incelemiş olup açık kodlama yapmış ve içerik analizi yapmıştır. Araştırmacının çalışmasında nitel araştırmanın durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.21. 2012 Yılında Yapılan Çalışmalar

115.

Tez Adı:	Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki 6457 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)
Yazar:	Fatih Ramazan Süer
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmanın birinci bölümünde mecmua tanıtılmış olup ikinci bölümünde ise mecmua metni verilmiştir. Bu sebeple çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmış olup nitel çalışmanın durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

116.

Tez Adı:	Abdurrahman Şevkî'nin Teşvîku'l-Müştâk ve Teşrîkun li'l-'Uşşâk Adlı Eseri (Edisyon Kritik)
Yazar:	Kübra Polat
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada Abdurrahman Şevkî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Teşvîku'l-Müştâk ve Teşrîkun li'l-'Uşşâk* adlı eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

117.

Tez Adı:	Alâî b. Muhibbî Eş-Şirâzî'nin "Düstûru'l-Vüzerâ" İsimli Siyasetnâmesinin Metin ve Tahlili
Yazar:	Emrah Dokuzlu
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Ali Öztürk

Alâî b. Muhibbî Eş-Şirâzî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; *Düstûru'l-Vüzerâ* isimli eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

118.

Tez Adı:	Türk Lügati'nda Elif İle Başlayan Kelimelerle İlgili Şiirler (C. I, S. 371–559)
Yazar:	Ahmet Yıldıztaş
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Orhan Başaran

Çalışmada Hüseyin Kâzım Kadri'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni, şiirlerin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile durum araştırması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.22. 2013 Yılında Yapılan Çalışmalar

119.

Tez Adı:	Muhibbî Hayatı, Eserleri ve Mevlid'i
Yazar:	Nefise Şaliş
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada anlatı araştırması ve durum çalışması desenleri kullanıldığı öngörülmüştür.

120.

Tez Adı:	Çerkeşizade Mehmet Tevfik Efendi ve Kasâid-i Tevfik'i
Yazar:	Şeyma Yeşil
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Abdülmecit İslamoğlu

Çalışmada doküman incelemesi ile *Kasâid-i Tevfik* adlı eserin incelemesi yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır.

121.

Tez Adı:	Emir Sultan Menâkıbnâmeleri ve Nimetullah'ın Menâkıb-ı Emir Sultan Adlı Eseri İnceleme-Metin
Yazar:	Abdullah Uğur
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Çalışmanın birinci bölümünde Emir Sultan ve Nimetullah'ın hayatına yer verilmesi sebebiyle anlatı araştırması deseni, ikinci bölümde yapılan metin incelemesi sebebiyle ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

122.

Tez Adı:	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva II. Cilt S. 1000-1263
Yazar:	Osman Zahit Şener
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada nitel araştırmanın doküman incelemesi yöntemi ile *Tuhfe-i Nâilî* adlı eserin incelemesi yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırmanın durum çalışması deseni kullanılmıştır.

123.

Tez Adı:	Türk Edebiyatında Hz. Ömer Vecizelerive Bedreddin b. Himmet-Yârü'l-Mevlevî' nin Faslü'l-Hitâb min Kelâm-ı Ömer bin Hattâb Adlı Eseri
Yazar:	Işın Yüksel
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Âlim Yıldız

Araştırmacı çalışmasında öncelikle kapalı kodlama ile Türk İslâm Edebiyatında Hz. Ömer vecizelerini araştırdığı için betimsel analiz yöntemini, ardından Bedreddin b. Himmet-Yârü'l-Mevlevî'nin *Faslü'l-Hitâb min Kelâm-ı Ömer bin Hattâb* adlı eserini incelemiş olup açık kodlama yapmış ve içerik analizi yöntemini kullanmıştır. Bu sebeple durum çalışması deseni kullanılmıştır.

124.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatı'nda Hz. İsa
Yazar:	Seydi Kiraz
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada kapalı kodlama yapılarak nitel araştırmanın betimsel analiz yöntemi ile analiz yapılmıştır. Bu sebeple durum çalışması deseni kullanılmıştır.

125.

Tez Adı:	Türk-İslam Edebiyatı Çerçevesinde XIV-XVI. Asır Anadolu Sahası Divânlarında Kur'an
Yazar:	Müberra Coşar
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Çalışmada kapalı kodlama yapılmış olup betimsel analiz yapılmıştır. Çalışmada durum çalışması deseni kullanılmıştır.

126.

Tez Adı:	Leylâ Hanım Dîvânı'nın Dinî ve Tasavvufî Açısından Tahlili
Yazar:	Gülcan Abbasoğulları
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Orhan Başaran

Leylâ Hanım'ın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması, eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.23. 2014 Yılında Yapılan Çalışmalar

127.

Tez Adı:	Abdullah Ferdî'nin Nazmü'l-Leâli ve Kenzü'l-Meânî Adlı Mesnevisi
Yazar:	Ayşenur Bul
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Ahmet Karataş

Çalışmada *Nazmü'l-Leâli ve Kenzü'l-Meânî* adlı eserin incelemesi doküman incelemesi yöntemi ile yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

128.

Tez Adı:	Büyük Türk Lügatı'nda Elif Harfi İle Başlayan Kelimelerle İlgili Şiirler (C.I, S. 181-370)
Yazar:	Arif Gürgen
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Göktaş

Çalışmanın giriş bölümünde Büyük Türk Lügatı'nın yazarı olan Hüseyin Kâzım Kadri'nin hayatına yer verilmiş olup bu bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışma, yalnızca Elif harfi ile başlayan şiirlere yer verilmesi sebebiyle betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Şiirlerin incelendiği bölümde durum çalışması deseni kullanılmıştır.

129.

Tez Adı:	Abdülmecid Sivasî Divanı (İnceleme-Metin)
Yazar:	Alper Ay
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmanın birinci bölümünde Abdülmecid Sivasî'nin hayatı anlatılmış anlatı araştırması deseni; diğer bölümde ise *Dîvân*'ın incelenip açık kodlama yapılmış olup açık içerik analizi yapılmış ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

130.

Tez Adı:	Ahmet Müsellem Efendi Dîvânı'nda Dinî Tasavvufî Muhteva
Yazar:	Humeyra Mermer
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Abdülmecit İslamoğlu

Çalışmanın giriş bölümünde Ahmet Müsellem Efendi'nin hayatı anlatılmış anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Diğer bölümde ise *Dîvân* incelenip açık kodlama yapılmış olup açık içerik analizi yapılmıştır. Çalışmada durum çalışması deseni kullanılmıştır.

131.

Tez Adı:	Halil Nuri Bey Dîvânı'nda Dini Edebi Muhteva
Yazar:	Halim Yar
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmanın giriş bölümünde Halil Nuri Bey'in hayatı anlatılmış anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Diğer bölümde ise *Dîvân* incelenip açık kodlama yapılmış olup açık içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

132.

Tez Adı:	Hamdî Efendi'nin "Manzûm Münâcât ve Arz-ı Hâcât-Manzûm Esmâ-i Hüsnâ Şerhi" Adlı Eseri (İnceleme-Metin)
Yazar:	Oğuz Yılmaz
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Melek Dikmen

Çalışmada Hamdî Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

133.

Tez Adı:	Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva (II. Cilt s.735-999)
Yazar:	Bünyamin Yuvacı
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada, *Tuhfe-i Nâilî* adlı eser incelenmiş olup nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır.

134.

Tez Adı:	Müellifi Bilinmeyen Bir Manzum Hadis Tercümesi (İnceleme-Metin)
Yazar:	Atila Gökdemir
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Melek Dikmen

Çalışmada içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

135.

Tez Adı:	İzmir Millî Kütüphanesi 2027 No'lu Mecmua-i Şuğul'ün İncelenmesi
Yazar:	Betül Güneş
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Zülfikâr Güngör Yrd. Doç. Dr. Recep Uslu

Çalışmada nitel araştırmanın içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.24. 2015 Yılında Yapılan Çalışmalar

136.

Tez Adı:	18.yy.'a Ait Dinî Muhtevalı Bir Cönk
Yazar:	Duygu Kayalık Şahin
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Çalışmanın giriş bölümünde yapılan bibliyografya çalışması sebebiyle öncelikle nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır.

137.

Tez Adı:	Âşık Ruhsatî'nin Şiirlerinde Dinî-Tasavvufî Muhtevâ
Yazar:	Bilge İlhan
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada öncelikle Âşık Ruhsatî'nin hayatı anlatılmış olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından Âşık Ruhsatî'nin şiirleri incelenerek açık kodlama yapılmıştır. Bu sebeple içerik analizi yapılmıştır. Bu sebeple durum çalışması deseni kullanılmıştır.

138.

Tez Adı:	Balıkesirli Abdülaziz Mecdî ve Dîvânı (İnceleme-Metin)
Yazar:	İbrahim Karataş
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada anlatı araştırması ve durum çalışması desenleri kullanılmıştır.

139.

Tez Adı:	Dede Mehmed Efendi, Hayatı, Eserleri ve En-Nüshatü'l-Kübrâ Fî Velâdeti Hayri'l-Verâ Adlı Eseri Edisyon- Kritik
Yazar:	Uğur Boran
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada iki desen kullanılmış olup Dede Mehmed Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *En-Nüshatü'l-Kübrâ Fî Velâdeti Hayri'l-Verâ* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür

140.

Tez Adı:	Eski Harfli Kadın Dergilerinin Türk İslâm Edebiyatına Katkıları
Yazar:	Tuba Aydın
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Yapılan çalışmada birden fazla dergi incelenmiş ve bir durum ortaya koyulmuştur. Bu sebeple durum araştırması deseni kullanılmıştır.

141.

Tez Adı:	Hâkânî Mehmet Bey Dîvânı'nda Din ve Tasavvuf
Yazar:	Dilek Yılmaz
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Abdülmecit İslamoğlu

Yapılan çalışmada Hâkânî Mehmet Bey'in hayatının tanıtıldığı bölümde anlatı araştırması deseni, *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise açık kodlama yapılmış olup içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

142.

Tez Adı:	Hocazâde Muhammed Râsim Hikmet Efendi'nin Tuhfetü'l-Aşıkîn Hediyyetü'l-Ma'sûkîn Adlı Mevlid Şerhi (1a-83a)
Yazar:	Şule Bayraktar
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Ahmet Karataş

Çalışmada öncelikle Hocazâde Muhammed Râsim Hikmet Efendi'nin hayatına değinilmiş olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından *Tuhfetü'l-Aşıkîn Hediyyetü'l-Ma'sûkîn* adlı eseri incelenmiş olup doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde araştırmacının durum çalışması deseni kullanılmıştır.

143.

Tez Adı:	Hocazâde Muhammed Râsim Hikmet Efendi'nin Tuhfetü'l-Aşıkîn Hediyyetü'l-Ma'sûkîn Adlı Mevlid Şerhi (83a-164a)
Yazar:	Kübra Ceylan
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Ahmet Karataş

Çalışmada öncelikle Hocazâde Muhammed Râsim Hikmet Efendi'nin hayatına değinilmiş olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından *Tuhfetü'l-Aşıkîn Hediyyetü'l-Ma'sûkîn* adlı eseri incelenmiş olup doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

144.

Tez Adı:	İslami Modern Türk Edebiyatı'nda Kadın Eli: 1970-2000 Yılları Arasında Yazılan İslami Romanlarda Öteki ve Müslüman Kadının Kadın Yazar Anlatıcı Tarafından Kurgulanması
Yazar:	Nesrin Aydın Satar
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Yapılan çalışmada birden fazla durum incelenmesi sebebiyle durum araştırması deseni kullanılmıştır.

145.

Tez Adı:	Kadı Burhâneddin'in Tuyuğlarının Türk İslam Edebiyatındaki Yeri ve Önemi
Yazar:	Anakız Aysel Çoban
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada öncelikle Kadı Burhâneddin'in hayatı kaleme alınarak anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Türk İslâm Edebiyatı'nda tuyuğların incelendiği bölümde betimsel analiz; Kadı Burhâneddin'in tuyuğlarının incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde kullanılan desenin ise durum çalışması kullanılmıştır.

146.

Tez Adı:	Kemal-nâme-i Düğümlü Baba Cild-i Evvel (İnceleme-Metin)
Yazar:	Nazım Taşan
Üniversite:	Sakarya Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Kenan Mermer

İsmail Sâdık Kemâl Paşa'nın hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni, *Kemal-nâme-i Düğümlü Baba Cild-i Evvel* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

147.

Tez Adı:	Muhibbî Dîvânı'nda Kozmik Unsurlar
Yazar:	Özlem Değirmenci
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada açık kodlama yapılmış olup içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın deseninde ise durum çalışması kullanılmıştır.

148.

Tez Adı:	Nâilî Dîvânı'nda Dinî Muhtevâ
Yazar:	Mustafa Elik
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada açık kodlama yapılmış olup içerik analizi ile *Dîvân* analiz edilmiştir. Çalışmanın deseninde ise durum çalışması kullanılmıştır.

149.

Tez Adı:	Nâmîk Kemâl Dîvânı'nda Din ve Tasavvuf
Yazar:	Zeliha Göçmen
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Nâmîk Kemâl'in hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni, *Dîvân* incelemesi yapılan bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

150.

Tez Adı:	Nevî'nin Şiirinde İlim Netâyicü'l-Fünûn Merkezli Bir İnceleme
Yazar:	Olca Kocatürk
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada Nevî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. İlim ekseninde yapılan eser incelemesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Son bölümde ise eser hakkında genel bilgi verilmiş olup doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışmanın deseni durum çalışmasıdır.

151.

Tez Adı:	Numan Sabit Efendi Hayatı ve Şiirleri
Yazar:	Erhan Salih Fidan
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Yusuf Yıldırım

Numan Sabit Efendi'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni, şiirlerinin incelendiği bölümde ise açık kodlama yapılmış olup içerik analizi yöntemi ile durum çalışması kullanılmıştır.

152.

Tez Adı:	Süleyman Nahîfî'nin Zuhrü'l-Âhire Adlı Eseri
Yazar:	Gıyasettin Ateş
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Ahmet Karataş

Süleyman Nahîfî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması, *Zuhrü'l-Âhire* adlı eserinin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile analiz yapılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde durum çalışması deseni kullanılmıştır.

153.

Tez Adı:	Türk-İslâm Edebiyatında Manzûm İlmihâller ve Manzûme-i Cecelî İbrâhîm Efendi
Yazar:	Erdal Seyis
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa İ. Uzun

Çalışmanın Türk İslâm Edebiyatında Manzûm İlmihâller'in araştırıldığı bölümde durum çalışması deseni, Cecelî İbrâhîm Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni, *Manzûme-i Cecelî İbrâhîm Efendi* adlı eserin incelendiği bölümde ise yine durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

154.

Tez Adı:	Abdî'nin Fezâil-i Hulefâ-i Râşidîn ve Hâşâil-i Çehâr-Yâr-i Güzîn Adlı Mesnevisi
Yazar:	Aynur Kurt
Üniversite:	Osmangazi Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz Yrd. Doç. Dr. Adil Şen

Çalışmada Hacı Abdî Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; *Mesnevi*'nin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

155.

Tez Adı:	Balıkesirli Abdülaziz Mecdî ve Divanı (İnceleme-Metin)
Yazar:	İbrahim Karataş
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada anlatı araştırması ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

156.

Tez Adı:	Ferîdüddîn-i Attâr'ın Tezkiretü'l-Evliyâ'sının Türkçe Tercüme Nüshaları Üzerinde Mukâyeseli Bir İnceleme
Yazar:	Nesibe Kablander
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ali Öztürk

Çalışmada Ferîdüddîn-i Attâr'ın hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması; *Tezkiretü'l-Evliyâ'sının* Türkçe tercüme nüshalarının incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

157.

Tez Adı:	Fuzûlî, Mehmet Âkif ve Sezai Karakoç'da Leylâ
Yazar:	Bekir Ocak
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Göktaş

Yapılan tez çalışmasında Fuzûlî, Mehmet Âkif ve Sezai Karakoç'un hayatlarına değinilmiş olup çalışmanın bu bölümünde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmada incelenen metinlerde "Leylâ" kavramının aranması sebebiyle betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür

158.

Tez Adı:	Herat Ekolü ve XVI. Yüzyıl Şu'arâ Tezkirelerinde Bilgi Kaynakları ve Bu Kaynaklardan İstifade Ediş Yönleri
Yazar:	Faruk Sönmez
Üniversite:	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Halil Erzen

Yapılan çalışmada doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

159.

Tez Adı:	Oğuz Ergeç Koleksiyonu Mecnû'ası (İnceleme-1A-80A Transkripsiyonlu Metin-Tıpkıbasım)
Yazar:	Aygül Düzenli
Üniversite:	Çukurova Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Nuran Öztürk

Çalışmada durum çalışması deseni kullanılmıştır.

160.

Tez Adı:	Râci Divanı (Metin ve Dinî-Tasavvufî Tahlil)
Yazar:	Sait Avcı
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Göktaş

Tez çalışmasında öncelikle müellifin hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Divân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

161.

Tez Adı:	Şehâdet-Nâme-i Veysî (İnceleme – Tenkitli Metin)
Yazar:	Sevinj Musayeva
Üniversite:	Çukurova Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Nuran Öztürk

Çalışmada Veysî Üveys B. Mehmed-i Alaşehirî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

162.

Tez Adı:	Tâ'ib Kazakzâde İbrâhîm Malatyavî Divanı (İnceleme – Metin)
Yazar:	İbrahim Akça
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Aliye Yılmaz

Tez çalışmasında Tâ'ib Kazakzâde İbrâhîm Malatyavî nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

163.

Tez Adı:	Türk Lügatı'nda “B” İle Başlayan Kelimelerle İlgili Şiir Örnekleri
Yazar:	Züleyha İnce
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Orhan Başaran

Çalışmada Hüseyin Kâzım Kadri'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni, şiirlerin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile durum araştırması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.25. 2016 Yılında Yapılan Çalışmalar

164.

Tez Adı:	Abdurrahman Sâmi Efendi'nin Kenzü'l-Ârifin Adlı Eseri
Yazar:	Aslınur Özcan
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Abdurrahman Sâmi Efendi'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni, *Kenzü'l-Ârifin* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum araştırması deseni kullanılmıştır.

165.

Tez Adı:	Abdülmeccid b. Nasuh Tosyevî ve Matlab-ı A'lâ Adlı Esma-i Hüsna Şerhi
Yazar:	Ekrem Sakar
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Çalışmada öncelikle Türk İslâm Edebiyatında Esma-i Hüsna şerhleri incelenmiş olup bu incelemede durum çalışması deseni, ardından Abdülmeccid b. Nasuh Tosyevî'nin

hayatı incelenmiş ve anlatı araştırması deseni, *Matlab-ı A'lâ* adlı eserin incelenmesinde ise yine durum çalışması deseni kullanılmıştır.

166.

Tez Adı:	Ahmet Mithat Bahârî Beytur'un Hayatı, Eserleri ve Mihrâb-ı Aşk Adlı Eseri
Yazar:	Harun Dikkaya
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Hikmet Atik

Ahmet Mithat Bahârî Beytur'un hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni, *Mihrâb-ı Aşk* adlı eserinin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

167.

Tez Adı:	Hasîb'in Dürretü'l-Esmâ Adlı Mesnevîsi (İnceleme-Metin)
Yazar:	Selçuk Öztürk
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Abdülmecit İslamoğlu

Çalışmanın giriş bölümünde Türk İslâm Edebiyatı'nda Esmâ-i Nebî türünde yazılmış mensur ve manzum eserler incelendiği için ve *Dürretü'l-Esmâ* adlı eserin incelendiği bölümde ise açık kodlama yapılmış olup içerik analizi yapılması sebebiyle çalışmada durum araştırması deseni kullanılmıştır.

168.

Tez Adı:	Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi ve Dîvân'ı (İnceleme-Metin)
Yazar:	Ömer Suat İnan
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Abdülmecit İslamoğlu

Çalışmada Hoca-zâde Ahmed Kâmil Efendi'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni, *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise açık kodlama yapıldığı için içerik analiz yöntemi kullanılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

169.

Tez Adı:	Hüseyin Amâsî Hayatı ve Dürr-i Mekkûn İsimli Manzûm Tecvîdi
Yazar:	Emine Özbek Aktaş
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

İslâmî Türk Edebiyatında Tecvîdler adlı giriş bölümünde durum çalışması deseni, Hüseyin Amâsî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni, *Dürr-i Mekkûn* isimli eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

170.

Tez Adı:	Manzume-i Hatice'tü'l Kübra
Yazar:	Rahim Erarslan
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmanın giriş bölümünde Hz. Hatice'nin hayatı kaleme alınmıştır. Bu bölümde desen olarak anlatı araştırması kullanılmıştır. Birinci bölümde Türk İslâm Edebiyatı'nda Hz. Hatice ile ilgili çalışmalar incelenmiş olup betimsel analiz yapılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise *Manzume-i Hatice'tü'l Kübra* adlı eser incelenmiş ve açık kodlama yapılmıştır. Bu bölümde ise içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın bu bölümlerinde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

171.

Tez Adı:	Mevlânâ Celâleddin Ahmed Sa'dî Havrânî Hayatı, Eserleri ve Divân'ı
Yazar:	Muhammet Akif Tiyek
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Zülfikar Güngör

Mevlânâ Celâleddin Ahmed Sa'dî Havrânî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni, *Divân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

172.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatında Sekiz Cennet
Yazar:	Muhammet Arı
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada kapalı kodlama yapılmış olup betimsel analiz yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

173.

Tez Adı:	Yunanistanlı Dîvân Şairleri Biyografik İnceleme
Yazar:	Amet Molla Memet
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Biyografik çalışmalarda kullanılan desen anlatı araştırması deseni olması sebebiyle bu çalışmada da nitel araştırmanın anlatı araştırması deseni kullanılmıştır.

174.

Tez Adı:	Yûsuf ile Züleyhâ Mesnevîlerinde Yâkub Peygamber
Yazar:	Merve Kasırga
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Meliha Y. Sarıkaya

Yapılan çalışmada incelenecek konu belirlenmiş olup kapalı kodlama yapılmıştır. Bu sebeple nitel araştırmanın betimsel analiz yöntemi ile analiz edilerek durum çalışması deseni kullanılmıştır.

175.

Tez Adı:	20. Yüzyıl Azerbaycan Şiirinde Hz. Fâtıma
Yazar:	Emre Şahin
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada Hz. Fâtıma'nın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

176.

Tez Adı:	Hanyalı Nûrî Osman Dîvânı'nın Dinî ve Tasavvufî Açından Tahlili
Yazar:	Edibali Karabıyık
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Aliye Yılmaz

Çalışmada Hanyalı Nûrî Osman'ın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise içerik analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

177.

Tez Adı:	İslâmî Türk Edebiyatında Sînezenler
Yazar:	Rüya Abla
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Reyhan Keleş

Yapılan tez çalışmasında nitel araştırmanın durum çalışması deseni kullanıldığı tahmin edilmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde içerik analizi; üçüncü yönteminde ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

178.

Tez Adı:	İstanbul Eşref Divanı (Metin-İnceleme)
Yazar:	Betül Elmacı
Üniversite:	Sakarya Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Kenan Mermer

Çalışmada İstanbul Eşref'in hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; Dîvân'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

179.

Tez Adı:	Lüzûmî Ahmed Efendi Dîvânı (İnceleme-Transkripsiyonlu Metin-Dizin)
Yazar:	Davut Ertem
Üniversite:	Çukurova Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Nuran Öztürk

Çalışmanın birinci bölümünde XIX. yy.'ın siyasi, edebî ve kültürel durumu; Diyarbakır şehrinin XIX. yy.'daki genel durumu incelenmesi sebebiyle iz sürme çalışması deseni kullanıldığı tahmin edilmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde Lüzûmî Ahmed Efendi'nin hayatı kaleme alınmış olup anlatı araştırması deseni; üçüncü bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

180.

Tez Adı:	Manzûme-i Fî Beyân-ı Tezkiye-i İnsân İsimli Mesnevî'nin Metin ve Tahlili
Yazar:	Ezrail Karakurt
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ali Öztürk

Çalışmada içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

181.

Tez Adı:	Mehmet b. İbrahim'in Manzûm Şir'atü'lislâm Tercümesinin Metin ve Tahlili (İlk On Beş Fasl)
Yazar:	Ahmet Aydın
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği

Çalışmada içerik analizi ve doküman incelemesi yöntemleri ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

182.

Tez Adı:	Tâhirü'l-Mevlevî'nin Tedrîsât-ı Edebiyyeden Nazm ve Eşkâl-i Nazm'ı
Yazar:	Yılmaz Baran
Üniversite:	Aksaray Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Korkut Çeçen

El-Hâc Mehmed Tâhirü'l-Mevlevî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

183.

Tez Adı:	Âşık Çelebi'nin Zeylû'ş-Şakâiki'n-Nu'mâniyye Adlı Eseri (İnceleme - Metin)
Yazar:	Mehmet Öztürk
Üniversite:	Aksaray Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Orhan Başaran

Çalışmada öncelikle “*İslam Kültüründe Tabakât Yazma Geleneği*” başlığı işlenerek iz sürme araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından Âşık Çelebi'nin hayatı incelenmiş olup anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.26. 2017 Yılında Yapılan Çalışmalar

184.

Tez Adı:	19.yy. Nakşî Halidî Şeyhi Süleyman Amasî ve Manzûm Ahlâk Kitâbı
Yazar:	Abdurrahman Şensöz
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Çalışmanın birinci bölümünde Süleyman Amasî'nin hayatı incelenmiş olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. İkinci bölümde ise içerik analizi ile eserin analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

185.

Tez Adı:	Gelibolulu Muslihuddîn Mustafa b. Şaban Sürûrî'nin Ravzu'r-Reyyâhîn fi-Hikâyâtî's-Sâlihîn Tercümesi Adlı Eseri (İnceleme-Metin)
Yazar:	Rıdvan Kabak
Üniversite:	Erciyes Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Çavuşoğlu

Gelibolulu Muslihuddîn Mustafa b. Şaban Sürûrî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Ravzu'r-Reyyâhîn fî-Hikâyâtî's-Sâlihîn* Tercümesi adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

186.

Tez Adı:	Ömer Karîbî ve Dîvânçe'si (İnceleme - Metin)
Yazar:	Süleyman Nuri Yağcı
Üniversite:	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şamil Baş

Çalışmada Ömer Karîbî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni, *Dîvânçe*'nin incelendiği bölümde ise açık kodlama yapılmış olup içerik analizi ile eser analiz edilmiş ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

187.

Tez Adı:	Rîzî Divanı (İnceleme-Metin)
Yazar:	Maruf Çakır
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada Rîzî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni, *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise açık kodlama yapılmış olup içerik analizi veri toplama yöntemi ile durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

188.

Tez Adı:	Sahâbe-i Kirâm'ın Hz. Peygamber İçin Yazdıkları Mersiyeler
Yazar:	Abdullah Muaz Güven
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada kapalı kodlama yapılmış olup betimsel analiz ile analiz yapılmış ve durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

189.

Tez Adı:	Tâhirü'l-Mevlevî'nin Kudemâ-yı Mevleviyye Adlı Eseri (İnceleme-Metin)
Yazar:	Nimet İpek
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Çalışmada Tâhirü'l-Mevlevî'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni, *Kudemâ-yı Mevleviyye* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

190.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatında Melek (XVI., XVII. ve XVIII. yy. Dîvânları)
Yazar:	Ali Cahit Selvi
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Hikmet Atik

Çalışmada kapalı kodlama yapılmış olup betimsel analiz ile analiz yapılmış ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

191.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatı'nda Pend-nâmeler ve Levh-nâme İnceleme – Metin
Yazar:	Ömer Faruk Yiğiterol
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada betimsel analiz ile analiz yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

192.

Tez Adı:	XVIII. Yüzyıl Tezkirelerinde Bilgi Kaynakları ve Bu Kaynaklardan Yararlanma Biçimleri
Yazar:	Halim Gideroğlu
Üniversite:	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Halil Erzen

Çalışmada anlatı araştırması ile durum çalışması desenleri kullanılmıştır.

193.

Tez Adı:	Hacı Nûreddîn Efendi ve Hüseyin'in Makteli Adlı Eseri
Yazar:	Eyüp Akdoğan
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmanın giriş bölümünde Hacı Nûreddîn Efendi'nin yaşadığı dönem incelenmiş olup iz sürme çalışması deseni kullanılmıştır. Tezin birinci bölümünde Hacı Nûreddîn Efendi'nin hayatı incelenmiş olup anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

194.

Tez Adı:	Kadın Divan Şairlerinde Çiçekler
Yazar:	Merve Güven
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Reyhan Keleş

Çalışmada şairlerin hayatlarının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; Dîvânların incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

195.

Tez Adı:	Zazaki Dı Wexti
Yazar:	Ayetullah Karabeyeser
Üniversite:	Bingöl Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Orhan Başaran

Çalışmada doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır. Ayrıca bir kültüre ait dil incelendiği için kültür analizi yani etnografya deseni de kullanılmıştır.

2.1.3.1.27. 2018 Yılında Yapılan Çalışmalar

196.

Tez Adı:	16. Yüzyıl Aşk Mesnevîlerinde Ayna
Yazar:	Merve Yıldızlar
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Murat Ak

Çalışmada kapalı kodlama yapılması sebebiyle betimsel analiz yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

197.

Tez Adı:	Bâbürnâme’de Sosyo–Kültürel ve Edebi Hayat
Yazar:	Dastanbek Rustambek Uulu
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Aliye Yılmaz

Çalışmanın giriş bölümünde Babürşah’ın hayatına yer verilmiş olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmada dönemin şartları incelenerek iz sürme çalışması ve eserin incelenmesinde içerik analizi yöntemi, durum çalışması deseni kullanılmıştır.

198.

Tez Adı:	Müstakîm-zâde'nin Biyografik İki Risâlesi Şuyûh-ı Ayasofya ve Meşâyih-nâme-i İslâm
Yazar:	Zeliha Dilek Keçeciler
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Müstakîm-zâde'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni, eserlerin incelemesinin yapıldığı bölümlerde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

199.

Tez Adı:	Süleymaniye Kütüphanesinde Bulunan Bir Maktel-i Al-i Resûl (Hacı Mahmud Efendi, nr. 4724)
Yazar:	Sibe Özil
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Söz konusu çalışmada eser incelenmiş olup kodlama yapılmamıştır. Tez çalışmasında durum çalışması deseni kullanılmıştır.

200.

Tez Adı:	Yemezzâde Süleyman Rüşdî ve Pend-i Attâr Tercümesi
Yazar:	Pınar Çalık
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Yemezzâde Süleyman Rüşdî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni, eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

201.

Tez Adı:	Bir Telafi ve Ağıt Aracı Olarak Çeviri Sarı Abdullah Efendi'nin Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevi'sinin İlk 18 Beyit Şerhine Bir Ağıt-Çeviri
Yazar:	Aslınur Akdeniz Brehmer
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin Ayçiçeği

Çalışmada Sarı Abdullah Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

202.

Tez Adı:	Oğuz Ergeç Koleksiyonu Mecmûası (80B-150A İnceleme-Transkripsiyonlu Metin-Tıpkıbasım)
Yazar:	Ülkü Sucu
Üniversite:	Çukurova Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Nuran Öztürk

Tez çalışmasında araştırmacının durum çalışması deseni kullandığı öngörülmüştür.

203.

Tez Adı:	Seyyid Ali Sânihi ve Sânihi'nin Sesleri Adlı Divanı
Yazar:	Fatma Zehra Kurt
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Göktaş

Tez çalışmasının birinci bölümünde araştırmacı Seyyid Ali Sânih'in hayatını kaleme almış olup anlatı araştırması desenini kullanmıştır. Çalışmanın devamında ise doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

204.

Tez Adı:	Sivas Ziya Bey Yazma Eserler Kütüphanesindeki 375 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)
Yazar:	Mesut Karakaş
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada 375 Numaralı Şiir Mecmuasında yer alan şairlerin biyografilerine yer verilmiş olup anlatı araştırması deseni; Mecmuanın incelendiği ikinci bölümde ise doküman analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

205.

Tez Adı:	Tâhirü'l-Mevlevî'nin "Sünbülzâde Vehbî'nin Tannâne ve Tayyâre Kasîdeleri" Adlı Eseri (İnceleme-Metin)
Yazar:	Cüneyt Taşan
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Dr.Öğr. Üyesi Bünyamin Ayçiçeği

Tâhirü'l-Mevlevî'nin ve Sünbülzâde Vehbî'nin biyografilerinin incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum araştırması deseninin kullanıldığı öngörülmüştür.

206.

Tez Adı:	Türk Lügatı'nda "P" İle Başlayan Kelimeler ve İlgili Şiir Örnekleri
Yazar:	Nur Topaloğlu
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Hilal Kalkandelen

Tez çalışmasında betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.28. 2019 Yılında Yapılan Çalışmalar

207.

Tez Adı:	19. Yüzyıl Türk Şiirinde Kur'ân-ı Kerîm
Yazar:	Metin Burak
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Çalışmada kapalı kodlama yapılmış olup betimsel analiz yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

208.

Tez Adı:	Cahit Öztelli Arşivindeki 46, 47, 49 Numaralı Cönklerde Yer Alan Nedîmî, Cünûnî, Nakdî'nin Şiirlerinin İncelenmesi ve Transkripsiyonlu Metinlerinin Verilmesi
Yazar:	Ayşe Noyan
Üniversite:	Erciyes Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Çavuşoğlu

“Cahit Öztelli Arşivindeki 46, 47, 49 Numaralı Cönklerde Yer Alan Nedîmî, Cünûnî, Nakdî'nin Şiirlerinin İncelenmesi ve Transkripsiyonlu Metinlerinin Verilmesi” adlı çalışmada durum çalışması deseni kullanılmıştır.

209.

Tez Adı:	Divan-ı Hulûsî-i Darende'î'de Dînî Tasavvufî Muhteva
Yazar:	Recep Ayık
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Murat Ak

Osman Hulûsî Ateş'in hayatının kaleme alındığı birinci bölümde anlatı araştırması, *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise açık kodlama yapılmış olup içerik analizi ile eser incelemesi yapılmış durum çalışması deseni kullanılmıştır.

210.

Tez Adı:	02759 Nolu Çıldır Eyaleti Acara-i Ulya Sancağı Nüfus Defteri
Yazar:	Habil Başoğlu
Üniversite:	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şamil Baş

Çalışmada doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

211.

Tez Adı:	Ahmed Kuddûsî Dîvânı'nda Tarihî ve Efsânevî Şahsiyetler
Yazar:	Kevser Can
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Melek Dikmen

Çalışmanın birinci bölümünde Ahmed Kuddûsî'nin hayatı kaleme alınmış olup anlatı araştırması deseni; *Dîvân* incelemesi yapılan bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

212.

Tez Adı:	El-İstinâs fî Ahvâlî'l-Efrâs Adlı Yazma Eserin Çeviri Metni ve İncelemesi
Yazar:	Ayşe Ermiş Türkmen
Üniversite:	Erciyes Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Çavuşoğlu

Çalışmada doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

213.

Tez Adı:	Gümülcinevî Mehmed Efendi'nin Risâletü't-ta'rîf fî tercemeti'l-Mevlidi's-şerîf Adlı Eseri
Yazar:	Müberra Pektaş
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Çalışmada doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

214.

Tez Adı:	Hâkim Mehmed Efendi'nin Lemeât ve Istılâhât-ı Sûfiyye Tercümeleri
Yazar:	Tuğba Tan
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Hâkim Mehmed Efendi'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni; *Lemeât ve Istilâhât-ı Sûfiyye Tercümeleri*'nin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

215.

Tez Adı:	Hibri Ali Efendi'nin Zührü'l-Masir Adlı Eseri
Yazar:	Esra Ateş
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Hibri Ali Efendi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; *Zührü'l-Masir* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

216.

Tez Adı:	Hoşyar Kadın ve Siyer-i Nebî Adlı Eseri
Yazar:	Hüsna Kırımlı
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Hoşyar Kadın'ın hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; *Siyer-i Nebî* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

217.

Tez Adı:	İsmail Hakkî Bursevî - Nakdül-Hâl (1a-75b) İnceleme-Metin
Yazar:	Nurefşan Gündüz
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi M. Murat Yurtsever

İsmail Hakkî Bursevî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; *Nakdül-Hâl* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

218.

Tez Adı:	İsmail Hakkî Bursevî'nin Fevâid Mecnûası'na Dair Bir İnceleme (Transkripsiyonlu Metin)
Yazar:	Tubanur Kaya
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

İsmail Hakkî Bursevî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

219.

Tez Adı:	İsmail Hakkî Bursevî'nin Kitâb-ı 'İzzü'l-Ademiyy Adlı Eseri (İnceleme-Metin)
Yazar:	Faruk Duran
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi M. Murat Yurtsever

İsmail Hakkî Bursevî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

220.

Tez Adı:	Kaşıkçı Ali Rıza Efendi ve İlticâ-nâme-i Rızâiyye'si
Yazar:	Rale Zehra Cengiz
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Murat Ak

Kaşıkçı Ali Rıza Efendi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

221.

Tez Adı:	Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası İnceleme-Metin
Yazar:	Ömer Faruk Kaygısız
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

222.

Tez Adı:	Lâmi'î Çelebi Divanından Seçilen Gazellerin Şerhi
Yazar:	Cihat Ekiz
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi M. Murat Yurtsever

Lâmi'î Çelebi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

223.

Tez Adı:	Manastırlı Sâlih Fâik ve Dîvânı
Yazar:	Şebnem Çambel Kalço
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Manastırlı Sâlih Fâik'in hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

224.

Tez Adı:	Mecmû'a-i Hakkî (İnceleme-Metin)
Yazar:	Mustafa Çonoğlu
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Murat Yurtsever

İsmail Hakkî Bursevî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

225.

Tez Adı:	Muhammed'in Manzum Siyer-i Nebî'si (İnceleme-Metin)
Yazar:	Ahmet Ermurat
Üniversite:	Erciyes Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Çavuşoğlu

Muhammed Efendi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

226.

Tez Adı:	Nakşî Ali Akkirmânî'nin Esrâr-Nâme isimli eseri (Tenkitli Metin – İnceleme)
Yazar:	Hüveyda Çoban
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hikmet Atik

Nakşî Ali Akkirmânî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

227.

Tez Adı:	Necmî Alî Dîvañesi
Yazar:	İsmail Hakkı Uzunca
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Çalışmada öncelikle doküman incelemesi yapılmıştır. Ardından Bektaşilikle ilgili birtakım kavramların taraması yapılarak betimsel analiz yapılmıştır. Yapılan tezin deseninde durum çalışması kullanılmıştır.

228.

Tez Adı:	Senâî Mehmed Efendi'nin Abdurrahman Câmî'ye Ait Şevâhidü'n-Nübüvve İsimli Eserinin Tercümesi
Yazar:	Sevgi Gündoğdu
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Araştırmacı çalışmasında Senâî Mehmed Efendi'nin ve Abdurrahman Câmî'nin hayatını kaleme aldığı bölümde anlatı araştırması desenini, eseri incelediği bölümde ise durum çalışması desenini kullanmıştır.

229.

Tez Adı:	Sevdâyî Dîvânı'nda Din-Tasavvuf ve Cemiyet
Yazar:	Emine Yalçın
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hikmet Atik

Çalışmada Sevdâyî'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni; *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

230.

Tez Adı:	Sıdkî Baba'nın Mersiye Mecmuası (Metin-İnceleme)
Yazar:	Belgin Sevil
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Melek Dikmen

Sıdkî Baba ve Şeyhi Cemâleddin Efendi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum araştırması deseni kullanılmıştır.

231.

Tez Adı:	Şeyh Alaaddin el-Haznevî'nin Hayatı ve Tasavvufi Kişiliği
Yazar:	Mustafa Aktan
Üniversite:	Erciyes Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Çavuşoğlu

Şeyh Alaaddin el-Haznevî'nin hayatının işlendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Suhap Şeyh Alaeddin el-Haznevi* adlı eserin tercümesinin yapıldığı bölümde ise durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

232.

Tez Adı:	Tâibî ve Gencîne-i Esrâr Adlı Mesnevisi
Yazar:	Serap Denizmen
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Tâibî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; *Gencîne-i Esrâr*'ın incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

233.

Tez Adı:	Tecellî Dîvânında Dinî ve Tasavvufî Muhtevâ
Yazar:	Mahmut Öksüzöğlu
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hikmet Atik

Çalışmada Tecellî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

234.

Tez Adı:	Tuhfetü'l-Cennet Adlı Mesnevî (Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum nr.869)
Yazar:	Ayşe Fener
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Yapılan çalışmada doküman incelemesi yöntemi ile eser incelenmiş olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

235.

Tez Adı:	Türk Edebiyatında Hamseler
Yazar:	Büşra Özaslan
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Yapılan çalışmada bir durum için birden fazla doküman incelenmiş olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

236.

Tez Adı:	Türk Edebiyatında Mecmûa ve Mecma'-ı Gevher-i Esrâr (İnceleme- Metin)
Yazar:	Şevket Enes Samancıoğlu
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hikmet Atık

Tez çalışmasında Türk Edebiyatında mecmuâlar incelenmiş özel olarak ise *Mecma'-ı Gevher-i Esrâr* adlı eser doküman incelemesi yöntemiyle incelenmiş olup durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

237.

Tez Adı:	Üftâde Dîvânı'nda Dinî Tasavvufî Muhtevâ
Yazar:	Adem Kıyıcı
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hikmet Atık

Çalışmanın Mehmed Muhyiddin Üftâde'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

238.

Tez Adı:	Ali Dede Bosnevî, Hayatı, Eserleri ve Fezâilü'l-Cihâd'ı
Yazar:	Nihal Çağman Türkmen
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Çalışmada Ali Dede Bosnevî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması; eserlerinin ve *Fezâilü'l-Cihâd*'ın incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

239.

Tez Adı:	Ali Şir Nevâî ve Terceme-i Hadîs-i Erbaîn Adlı Manzum Hadis Tercümesi
Yazar:	Yasemin Özsoy
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ayşe Hilal Kalkandelen

Çalışmada Ali Şir Nevâî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması; eserlerinin ve *Terceme-i Hadîs-i Erbaîn* adlı eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

240.

Tez Adı:	Aşkî Mustafa Efendi'nin Medine Tarihine Dair Eseri Metin-Muhteva (1. Cilt 94-184 Numaralı Varaklar)
Yazar:	Nesibe Gülsüm Zengin
Üniversite:	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şamil Baş

Çalışmada Aşkî Mustafa Efendi ve Nûruddîn Ebu'l Hasen Alî es-Semhûdî'nin biyografilerine yer verilen bölümde anlatı araştırması; metin incelemesi yapılan bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum araştırması deseninin kullanıldığı öngörülmüştür.

241.

Tez Adı:	Aşkî Mustafa Efendi'nin Medine Tarihine Dair Eseri Metin-Muhteva (1. Cilt 184-275 Numaralı Varaklar)
Yazar:	Nisanur Arıkan
Üniversite:	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şamil Baş

Çalışmada Aşkî Mustafa Efendi ve Nûruddîn Ebu'l Hasen Alî es-Semhûdî'nin biyografilerine yer verilen bölümde anlatı araştırması; metin incelemesi yapılan bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum araştırması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

242.

Tez Adı:	Cafer Tayyar Efendi'nin Rehber-i Gülistân İsimli Eseri (İnceleme-Metin) (1-226 Sayfalar Arası)
Yazar:	Eda Aydoğan
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada Sâ'di Şirâzî'nin ve Cafer Tayyar Efendi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; ayrıca Cafer Tayyar Efendi'nin yaşadığı dönemin şartlarının incelendiği başlıkta iz sürme çalışmaları deseni; *Rehber-i Gülistân* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

243.

Tez Adı:	Firdevsî-i Rumî, Süleyman-Nâme (39. Cilt) İnceleme- Transkripsiyonlu Metin
Yazar:	Aytan Şan
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Aliye Yılmaz

Çalışmada Firdevsî-i Rumî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; eserin incelendiği bölümde ise doküman analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

244.

Tez Adı:	Fuzûlî'de Teşeyyu'
Yazar:	Meryem Şeyma Karaca
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Akçay

Çalışmada Fuzûlî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Teşeyyu'* kavramının incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

245.

Tez Adı:	Giritli Hilâlî Dîvânı (İnceleme-Metin)
Yazar:	Betül Kevser Bilgi
Üniversite:	İnönü Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. M. Korkut Çeçen

Çalışmada Giritli Hilâlî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

246.

Tez Adı:	Hasan Şükrü Efendi'nin "Terceme-i Dîvân-ı Ahmed-i Yesevî" Adlı Eseri (İnceleme-Metin)
Yazar:	Sena Tekin Bağcı
Üniversite:	İnönü Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. M. Korkut Çeçen

Çalışmanın birinci bölümünde Ahmet Yesevî'nin ikinci bölümünde ise Hasan Şükrü Efendi'nin hayatları incelenmiş olup bu bölümlerde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Eserin incelenmesinde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

247.

Tez Adı:	Kaybolan Coğrafyanın Klâsik Edebiyatımıza Yansıması: Suriye Örneği
Yazar:	Kübra Balcı
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Melek Dikmen

Çalışmada betimsel analiz yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Aynı zamanda Suriye kültürü de incelendiği için etnografik araştırma yöntemi olan kültür analizi yönteminin de kullanıldığı öngörülmüştür.

248.

Tez Adı:	Kemâl-Nâme-i Düğümlü Baba Cild-i Sâni (İnceleme-Metin)
Yazar:	Nergiz Önce
Üniversite:	Sakarya Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Kenan Mermer

İsmâil Sâdık Kemâl Paşa'nın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; metin incelemesi yapılan bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

249.

Tez Adı:	Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiresi (Tezkiretü's-Şuarâ I. Cilt)'nde Hikâye Unsurları: Şahıs, Mekân, Zaman
Yazar:	Atike Kaya
Üniversite:	Çukurova Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Nuran Öztürk

Araştırmacı çalışmasında kullandığı yöntemi şu cümle ile ifade etmiştir: “Nitel bir çalışma olan bu tezde tarihî yöntem, karşılaştırma ve filolojik çözümleme ile doküman inceleme yöntemi (dil içi çeviri) izlendi.” Bu çalışmada anlatı ve durum çalışması desenleri kullanılmıştır.

250.

Tez Adı:	Mahmud Tâ'î Bin Muhammed'in Şerh-i Gülistân'ının 1b-51a Varakları (İnceleme-Metin)
Yazar:	Sümeyye Güldenoğlu
Üniversite:	Sakarya Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Kenan Mermer

Mahmud Tâ'î Bin Muhammed'in hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; metin incelemesi yapılan bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

251.

Tez Adı:	Mehmed Fevzî Efendi'nin Bülbulistan İsimli Eseri (İnceleme-Tercüme)
Yazar:	Akif Karataş
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Yusuf Yıldırım

Mehmed Fevzî Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; metin incelemesi yapılan bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

252.

Tez Adı:	Muhibbî Divânı'nda Osmanlı Savaş Kültürüne Dair Unsurlar
Yazar:	Betül Şirin
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Melek Dikmen

Kanunî Sultan Süleyman'ın hayatına kısaca değinilen bölümde anlatı araştırması deseni; metin incelemesi yapılan bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

253.

Tez Adı:	Müderris Mehmed Efendi Hayatı ve Görüşleri
Yazar:	Ayşe Morgül
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Müderris Yılcıoğlu Mehmed Efendi'nin hayatına kısaca değinilen bölümde anlatı araştırması deseni; şiirlerinin incelemesi yapılan bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

254.

Tez Adı:	Münif Paşa'nın İlm-i Belâgat- La Rhétorique Adlı Eseri (İnceleme- Çeviri Yazılı Metin- Tıpkıbasım)
Yazar:	Merve Özseri
Üniversite:	Çukurova Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Nuran Öztürk

Araştırmacı kullanmış olduğu yöntemi şu cümlelerle ifade etmiştir: “Bu çalışma nitel bir çalışma olup doküman analizi yöntemi ile yapılmıştır.” Çalışmada Münif Paşa'nın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; eserin incelemesinin yapıldığı bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

255.

Tez Adı:	Ravzî Divanı'nda Sosyal Hayat
Yazar:	Damla Deniz
Üniversite:	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Halil Erzen

Çalışmada nitel araştırmanın birden fazla deseni kullanılmıştır. *Öncelikle “XVI. Yüzyıl Osmanlı İmparatorluğunun Siyâsi İctimâi Durumu”* başlığında iz sürme araştırmaları deseni; Ravzî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde durum çalışması deseni; Osmanlı Devleti'nde olan kültürün incelenmesinden dolayı ise etnografik araştırma yani kültür analizi deseni kullanılmıştır.

256.

Tez Adı:	Sa'du'llâh Halvetî'ye Atfedilen Anonim Kasîde-i Bürde Şerhi (İnceleme-Metin)
Yazar:	Mine Taşdemir
Üniversite:	Sakarya Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Kenan Mermer

Çalışmada içerik analizi yöntemi ile durum araştırması deseni kullanılmıştır.

257.

Tez Adı:	Seyyid Ahmed Cemâlî Dîvânı (İnceleme-Metin)
Yazar:	Esra Karakuş
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Yusuf Yıldırım

Çalışmada Seyyid Ahmed Cemâlî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; *Divân* incelemesi yapılan bölümde ise içerik analizi yöntemi ve durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

258.

Tez Adı:	Seyyid Hamza Nigârî'nin Türkçe Dîvânı'nda Dinî Edebî Muhteva
Yazar:	Mehmet Ekinci
Üniversite:	Necmetin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Murat Ak

Çalışmada Seyyid Hamza Nigârî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; *Dîvân* incelemesi yapılan bölümde ise içerik analizi yöntemi ve durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

259.

Tez Adı:	Türk Lügati'nde C ve Ç ile Başlayan Kelimeler ve İlgili Şiir Örnekleri (C. II, S. 261-382)
Yazar:	Funda Çakır
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Reyhan Keleş

Çalışmada Hüseyin Kazım Kadri'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; şiir örneklerinin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

260.

Tez Adı:	Türkülerde Sevgili Tipi
Yazar:	Hatice Ertekin
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Reyhan Keleş

Çalışmada nitel araştırmanın betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.29. 2020 Yılında Yapılan Çalışmalar

261.

Tez Adı:	Ali Nar ve İslâmî Edebiyat Düşüncesine Yönelik Çalışmaları
Yazar:	Hatice Bekaroğlu
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Akçay

Çalışmada Ali Nar'ın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise betimsel analiz yapılarak *Ali Nar'ın İslâmî Edebiyat Düşüncesine Yönelik Çalışmaları* incelenerek durum çalışması deseni kullanılmıştır.

262.

Tez Adı:	20.Yüzyılda Sivas'ta Klâsik Türk Mûsikîsi
Yazar:	Anıl Mert
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Yusuf Yıldırım

Araştırmacı kullanmış olduğu yöntemi şu cümlelerle ifade etmiştir: “Ortaya koyduğumuz bu tez çalışmasında, nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bilgiler toplanırken röportajlar yapılmış, yazılı kaynaklar taranmış ve tarihsel metotlar kullanılmıştır. Elde edilen bilgi ve belgeler objektif bir bakış açısıyla incelenmiştir. Ortaya çıkan veriler aktarılmış ve açıklama metodu ile ele alınmıştır.”

Araştırmacının söylediklerine ek olarak çalışmada Sivas'ın XX. yy.'da durumunun incelenmesi sebebiyle iz sürme çalışması deseni; XX. yy.'da Sivas'ta yetişen müzisyenlerin biyografilerinin kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni, yapılan röportajlar sonucu kaleme alınan bölümde ise söylem analizi deseni kullanılmıştır.

263.

Tez Adı:	Bâyezîd-i Rûmî, Hayatı, Eserleri, Mecâlis ve Risâle-i Âdâb-ı Sülûk (İnceleme-Metin-Sözlük)
Yazar:	Fatih Güleç
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada öncelikle Bâyezîd-i Rûmî'nin yaşadığı dönemin şartlarının incelenmesi sebebiyle öncelikle iz sürme çalışmaları deseni kullanılmıştır. Ardından Bâyezîd-i Rûmî'nin hayatı incelenmiş olup anlatı araştırması deseninin kullanıldığı ve eser incelemesi bölümünde ise durum çalışması deseninin kullanıldığı görülmüştür.

264.

Tez Adı:	Bursa Şehr-engîzlerinde Mekân Tasvirleri
Yazar:	Zeynep Yapar
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada şehr-engîz yazarlarının hayatlarının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni ve eserlerin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

265.

Tez Adı:	Çocuk Temalı Türk Atasözleri ve Deyimleri (Derleme ve Tahlil)
Yazar:	Şule Hamşioğlu
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada betimsel analiz yöntemi ile tahlil yapılmış olup durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

266.

Tez Adı:	Dinî Edebiyat Açısından Maverâ Dergisi (80-163. sayılar) İncelemesi
Yazar:	Püren Erdem
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada doküman incelemesi yapılmıştır. Analiz yöntemi olarak ise içerik analizi yapıldığı ve durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

267.

Tez Adı:	Edebiyatımızda Berceste Mısralar ve Harputlu Sa'dî'nin Berceste Mısralara Dair Eseri
Yazar:	Oğuzhan Gümüş
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Akçay

Muallim Sa'dî'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ise betimsel analiz yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

268.

Tez Adı:	Enderunlu Hasan Yâver Dîvânı'nda Dinî ve Edebî Muhteva
Yazar:	Elif Zeycan Koç
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Murat Ak

Çalışmada içerik analizi yapılarak durum analizi deseni kullanılmıştır. Çalışmanın deseni ise durum çalışmasıdır.

269.

Tez Adı:	Haliloğlu'nun Mevlidi
Yazar:	Merve Karatoprak
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya

Çalışmada doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

270.

Tez Adı:	İbrâhim Tennûrî Ahfâdından Mehmed Efendi'nin Enîsü'l-Huccâc Adlı Menâsiki
Yazar:	Rukiye Kaymakçı
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Seyyid Mehmed Efendi'nin hayatının ve ilmî şahsiyetinin anlatıldığı giriş bölümünde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

271.

Tez Adı:	İsmail Hakkı Bursevî Nakdül-Hâl (76a-150b) İnceleme – Metin
Yazar:	Hilal Nur Kılıç
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi M. Murat Yurtsever

Çalışmanın birinci bölümünde 17. ve 18. yüzyıllar hakkında bilgi verilmiş olup iz sürme araştırması deseni kullanılmıştır. İkinci bölümde İsmail Hakkı Bursevî'nin hayatına yer verilmiş olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

272.

Tez Adı:	İsmail Sâdık Kemâl'in Rûh-ı Kemâl Adlı Eseri (İnceleme-Metin)
Yazar:	Furkan Terzioğlu
Üniversite:	Sakarya Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Kenan Mermer

Çalışmanın İsmail Sâdık Kemâl'in hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

273.

Tez Adı:	Nâbî'nin Şiirlerinde Hz. Peygamber'in Vasıfları
Yazar:	Kevser Gökçeli
Üniversite:	Çukurova Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Nuran Öztürk

Araştırmacı çalışmasının nitel bir çalışma olduğunu belirtmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde Türk İslâm Edebiyatında peygamber konusu araştırılmış olup betimsel analiz yapılmıştır. Bu bölümde durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise Nâbî'nin hayatı kaleme alınarak anlatı araştırması deseni kullanılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise içerik analizi yapılmış olup yine durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

274.

Tez Adı:	Nahifi'nin Ravzatü's-Safâ adlı eseri (İnceleme ve Metin)
Yazar:	Sümeyya Selimoğlu
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Süleyman Nahîfi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni, eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

275.

Tez Adı:	Necmi Ali Hayatı, Eserleri ve Divançesi (İnceleme-Metin)
Yazar:	Mustafa Tızlak
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada Necmi Ali hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın eserlerin incelendiği bölümde doküman incelemesi yapılmış olup *Dîvânçe*'nin incelendiği bölümde ise içerik analiziyle eser analiz edilerek durum çalışması deseni kullanılmıştır.

27.

Tez Adı:	Fabl Türünde Değerler Eğitimi
Yazar:	Aslıhan Çomaklı
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Reyhan Keleş

Çalışmada öncelikle Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında fabl türünün gelişimi incelenmiş olup bu bölümde iz sürme çalışması deseni; yine aynı bölümde fabl yazarlarının hayatları incelenerek anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. İkinci bölümde fabllarda değerler eğitimi ile ilgili kavramların araştırılması sebebiyle ve betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

277.

Tez Adı:	Râgıb Paşa-zâde Lutfî'nin Divânı
Yazar:	Mustafa Tanrıkulu
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Râgıb Paşa-zâde Lutfî'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

278.

Tez Adı:	Selanikli Edhem İsmail'in Çocuklara Mektup Numunelerim Adlı Eseri Üzerine Bir İnceleme
Yazar:	Esmâ Türkmen
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Akçay

Selanikli Edhem İsmail'in hayatı'nın anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. “*Selanikli Edhem İsmail ve Mektuplardaki Ahlaki Mesajlar*” adlı bölümde içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır. “19. yy. Türk Edebiyatı'ndaki Dil ve Üslûp” adlı başlıkta iz sürme deseni kullanılmıştır. Çalışmada mektupların incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

279.

Tez Adı:	Tasavvuf Şiirinde Sivâsî Gelenek Şemsî, Şeyhî ve Nûrî Dîvânı Müsterekleri
Yazar:	Hafize Karataş
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Araştırmacı çalışmasının birinci bölümünde Sivâsî gelenekte olan şairlerin hayatını incelemiş ve araştırmacının bu bölümde anlatı araştırması desenini kullanılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise Şemsî, Şeyhî ve Nûrî *Dîvânları*nda din ve tasavvuf kavramları çalışılarak içerik analizi yapılmıştır. Bu bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

280.

Tez Adı:	Üftâde Dîvânı (İnceleme – Metin)
Yazar:	Derda İlhan
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada Üftâde'nin hayatının anlatıldığı bölümde anlatı araştırması deseni; *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

281.

Tez Adı:	Fuzûlî'nin Farsça Divanı'nın Dinî ve Tasavvufî Tahlili
Yazar:	Beyza Varışlı
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada Fuzûlî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Dîvân* tahlilinde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

282.

Tez Adı:	Kemâl-Nâme-i Düğümlü Baba Cild-i Hâmis (İnceleme-Metin)
Yazar:	Dilara Can
Üniversite:	Sakarya Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Kenan Mermer

Çalışmanın birinci bölümünde İsmâil Sâdık Kemâl Paşa'nın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

283.

Tez Adı:	Süleyman Nazif Efendi'nin Eş'âr ve Münşeât'ı
Yazar:	İdris Araz
Üniversite:	İnönü Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Mehmet Korkut Çeçen

Çalışmanın birinci bölümünde Süleyman Nazif Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Eş'âr ve Münşeât'ın* incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

284.

Tez Adı:	Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi 3845 ve Yazma Bağışlar 2617 Numaralı Şiir Mecmu'aları (İnceleme, Metin ve Mestap'a Göre Tasnifi)
Yazar:	M.Sümeyra Tuzcu Canavar
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin Ayçiçeği

Çalışmada doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.1.30. 2021 Yılında Yapılan Çalışmalar

285.

Tez Adı:	15. Yüzyıl Sultan Şairlerinde Din ve Tasavvuf (Muradî, Avnî, Adlî, Harimî, Cem Sultan)
Yazar:	Fatih Kılıçkaya
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada öncelikle 15. yüzyıl genel olarak incelenmiş olup iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Yine çalışmanın birinci bölümünde 15. yüzyıl sultan şairlerinin hayatları incelenmiş olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise sultan şairlerin Dîvânlarındaki dini muhteva incelenmiş olup içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

286.

Tez Adı:	Hâkim Seyyid Mehmed Efendi, Hayatı, Eserleri ve 'Acâibu'l-Ahbâr'ı
Yazar:	Mehmet Akbaş
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmanın birinci bölümünde Hâkim Seyyid Mehmed Efendi'nin hayatının incelenmesi sebebiyle anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Acâibu'l-Ahbâr* adlı eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi kullanılmış olup çalışmanın durum çalışması deseni kullanılmıştır.

287.

Tez Adı:	Hüsn-i Hat Levhalarında Edebî Hikemî Muhtevâ (Türkçe Levhalar)
Yazar:	Halime Arlı
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Murat Ak

Çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

288.

Tez Adı:	Kalkandelenli Mu'îdî Divanında Dini Tasavvufî Unsurlar
Yazar:	Kudret Arslan
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Aliye Yılmaz

Çalışmada içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

289.

Tez Adı:	Malatyalı Necâti Dîvânı'nın Dinî Unsurlar Bakımından İncelenmesi
Yazar:	Sümeyra Çoban
Üniversite:	İnönü Üniversitesi
Danışman:	M. Korkut Çeçen

Çalışmada Malatyalı Necâti'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

290.

Tez Adı:	Mehmet Şemseddin Ulusoy Misbâr-ı Şemsî (İnceleme - Metin)
Yazar:	Büşra Kartal
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. M. Murat Yurtsever

Çalışmada müellifin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni, eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

291.

Tez Adı:	Mihri Hâtun, Leylâ Hanım ve Âdile Suldan Dîvânlarında Tasavvufî Müsterekler
Yazar:	Sevil Dağcı
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Akçay

Çalışmada Mihri Hâtun, Leylâ Hanım ve Âdile Suldan'ın hayatlarının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Dîvân*ların incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

292.

Tez Adı:	Millî Kütüphane 06 Mil Yz A 3692 Numaralı Mecmû'a-i Eş'âr (İnceleme-Metin)
Yazar:	Naciye Elif Uzun
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır. Mecmûa'da yer alan şairlerin hayatlarının incelendiği bölümde ise anlatı araştırması deseni kullanılmıştır.

293.

Tez Adı:	Nurullah Genç'in Şiirlerinde Tabiat
Yazar:	Fatma Merve Kurtaran
Üniversite:	Fırat Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Sıtkı Nazik

Çalışmada Nurullah Genç'in hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Şiirlerin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile analiz yapılmış olup durum araştırması deseni kullanılmıştır.

294.

Tez Adı:	Osmanlı Coğrafyasında Yapılmış Farsça Manzum Kasîde-i Bürde Tercümeleri ve Muhammed Tebâdekânî'nin Kasîde-i Bürde Tahmisi (Muhteva-İnceleme)
Yazar:	Hayide Işıl
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği

Çalışmada Muhammed Tebâdekânî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eser incelemesi yapılan bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

295.

Tez Adı:	XIX. Yüzyılda Yazılmış Bir Maktel-i Hüseyin Hadîka-i Şuhedâ-yı Kerbelâ (İnceleme- Metin)
Yazar:	Feyza Altun
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Öztürk

Çalışmada öncelikle “İslam Tarihinde ve İslami Edebiyatta Kerbela” konusu betimsel analiz yöntemiyle çalışılmıştır. Ardından eser incelemesi yapılmıştır. Çalışmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

296.

Tez Adı:	1153 Numaralı Düzce Şer‘iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)
Yazar:	Murat Kızılçaoğlu
Üniversite:	Düzce Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ali Ertuğrul

Çalışmada doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

297.

Tez Adı:	Aşkî Mustafa Efendi'nin Medine Tarihine Dair Eseri Metin-Muhteva (1. Cilt 1-94 Numaralı Varaklar)
Yazar:	Ayşenur Muslu
Üniversite:	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şamil Baş

Çalışmada Aşkî Mustafa Efendi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

298.

Tez Adı:	Bahaettin Karakoç'un Şiirlerinde Dinî Unsurlar
Yazar:	Fadime Karabıyık Kotan
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Reyhan Keleş

Çalışmada Bahaettin Karakoç'un hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; şiirlerin incelendiği bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

299.

Tez Adı:	Hasan Necati'nin Molla Câmî Dîvânı Tercümesi (1b-66a Vr.)
Yazar:	Regaib Albayrak
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Yusuf Yıldırım

Çalışmada Molla Abdurrahman Câmî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması; *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

300.

Tez Adı:	Hüseyin bin Rüstem'in Kasîde-i Münferice Şerhi
Yazar:	Zeliha Kaya
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada anlatı araştırması ve durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

301.

Tez Adı:	İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Ty1058 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme, Metin ve Mestap'a Göre Tasnif)
Yazar:	Enes Aptoula
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği

Çalışmada doküman analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

302.

Tez Adı:	Ömer Faruk Dönmez Anlatılarında Anlam Arayışı: Mizah ve Tasavvuf
Yazar:	Sıddık Yurtsever
Üniversite:	İnönü Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Mehmet Korkut Çeçen

Çalışmada Ömer Faruk Dönmez'in hayatının ele alındığı başlıkta anlatı araştırması deseni; hikâye incelemesinde ise betimsel analiz yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

303.

Tez Adı:	Süleyman Nahîfî'nin Ravzatü's-Safâ Fî Sîreti'l Mustafâ Adlı Eseri (İnceleme-Tenkitli Metin)
Yazar:	Hasan Fahri Tan
Üniversite:	İnönü Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Mehmet Korkut Çeçen

Çalışmada el-Cevvânî ve Süleyman Nahîfî'nin hayatlarının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ve durum çalışması deseni kullanılmıştır.

304.

Tez Adı:	Şeyhülislâm Hocaşâde Es'Ad Mehmed Efendi'nin Fezâ'il-i Cum'a Adlı Eseri (İnceleme- Metin)
Yazar:	Kübra Yeşilkaya
Üniversite:	İstanbul Üniveritesi
Danışman:	Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği

Çalışmada anlatı araştırması deseni ve doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

305.

Tez Adı:	Tercüman-Nâme-i Gâmızî Ali Baba (İnceleme-Metin)
Yazar:	Esra Erden
Üniversite:	Sakarya Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Kenan Mermer

Çalışmada Gâmızî Ali Baba'nın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Tercüman-Nâme-i Gâmızî Ali Baba* adlı eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

306.

Tez Adı:	Zübdetü'l-İrfân Fî Tedkîki'l-İtkân'da Tasavvufun Güncel Meseleleri
Yazar:	Hacı Hamdi Hamit Polat
Üniversite:	İnönü Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Mehmet Korkut Çeçen

Araştırmacı çalışmasında yöntem olarak şu cümleleri kullanmıştır: “Araştırma nesnel, olgusal, mantıksal, genellenebilir, güvenilir yöntemle yapılmıştır.” Çalışmada Hamdi-i Vâni el-Malatî'nin hayatının incelendiği bölümde nitel araştırmanın anlatı araştırması; eserin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2. Doktora Tezleri

2.1.3.2.1. 1992 Yılında Yapılan Çalışmalar

1.

Tez Adı:	Divân Şiirindeki Na'tlarda Dinî ve Tasavvufî Unsurlar
Yazar:	Osman Kavalcı
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okçu

Çalışmada içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.2. 1996 Yılında Yapılan Çalışmalar

2.

Tez Adı:	Kâtip Çelebi ve Süllemül-Vusul'u
Yazar:	Houria Yekhlef
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada anlatı araştırması ve durum çalışması desenleri kullanılmıştır.

2.1.3.2.3. 1998 Yılında Yapılan Çalışmalar

3.

Tez Adı:	Sun'ullah'i Gaybî Divanı İnceleme-Metin
Yazar:	Bilal Kemikli
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada öncelikle Gaybî'nin yaşadığı dönem siyasal, sosyal, kültürel ve edebî açılardan incelenmiş ve bu bölümde iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Ardından Gaybî'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması; eser incelemesinin yapıldığı bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

2.1.3.2.4. 2000 Yılında Yapılan Çalışmalar

4.

Tez Adı:	Türk Edebiyatında Türkçe Manzum Hilye-i Nebeviler ve Nesimi Mehmed'in Gülistan-ı Şemâil'i
Yazar:	Zülfikar Güngör
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Yapılan çalışmada Hilye yazarlarının hayatları incelenmiş olup anlatı araştırması deseni; eser incelemesinde ise içerik analizi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.5. 2002 Yılında Yapılan Çalışmalar

5.

Tez Adı:	Fenayi Divanı (Metin-Muhteva-Tahlil)
Yazar:	Âlim Yıldız
Üniversite:	Dokuz Eylül Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. H. İbrahim Şener

Çalışmada Fenayi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında yapılan Dîvân tahlilinde ise içerik analizinden yararlanılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.6. 2003 Yılında Yapılan Çalışmalar

6.

Tez Adı:	Nakşi Ali Akkirmani Dîvânı (İnceleme-Metin)
Yazar:	Hikmet Atik
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada Nakşi Ali Akkirmani'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında yapılan Dîvân tahlilinde ise içerik analizinden yararlanılmış olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

7.

Tez Adı:	XVI. Yüzyıl Halveti Şiirinde Din ve Tasavvuf
Yazar:	Ali Öztürk
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Araştırmacı çalışmasında öncelikle Halveti şairlerinin hayatlarına yer verdiği için anlatı araştırması desenini kullanılmıştır. Ardında şiirlerin içerik analizini yapmış ve durum çalışması desenini kullandığı öngörülmüştür.

8.

Tez Adı:	Divân Şiirinde İnsan Telâkkisi
Yazar:	Mehmet Göktaş
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okçu

Çalışmada betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

9.

Tez Adı:	İstanbul Süleymaniye Kütüphanesinde Bulunan Fatih Sultan Mehmet İçin Hazırlanmış Kitapların Tezhip Sanatı Açısından Değerlendirilmesi ve Diğer Özellikleri
Yazar:	Mustafa Nasuhi Çelebi
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okçu

Çalışmada iz sürme araştırmaları deseni ile durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

10.

Tez Adı:	Türk Edebiyatında Arapça-Türkçe Manzum Lügatlar ve Sünbülzâde Vehbî'nin Nuhbe'si
Yazar:	Necmettin Yurtseven
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada Sünbülzâde Vehbî'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması; *Nuhbe-i Vehbî* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.7. 2004 Yılında Yapılan Çalışmalar

11.

Tez Adı:	Türk - İslâm Edebiyatında Hz. Ali
Yazar:	Meliha Yıldırım Sarıkaya
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmanın giriş bölümünde Hz. Ali'nin hayatı incelenmiş olup anlatı araştırması deseni; eserlerin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.8. 2005 Yılında Yapılan Çalışmalar

12.

Tez Adı:	Sezai Karakoç'un Düşünce ve Sanatında Temel Kavramlar
Yazar:	Münire Kevser Baş
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada bir konu için birden fazla durum incelenmiş olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.9. 2006 Yılında Yapılan Çalışmalar

13.

Tez Adı:	Za'fi-i Gülşeni Hayatı, Eserleri, Edebi Şahsiyeti ve Divanının İncelenmesi
Yazar:	Abdurrahman Adak
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada öncelikle XVI. yüzyıla genel olarak bakılmış olup iz sürme araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde Za'fi-i Gülşeni'nin hayatı kaleme

alınarak anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Tezin devamında ise *Dîvân* içerik analizi yöntemiyle incelenmiş olup durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

2.1.3.2.10. 2007 Yılında Yapılan Çalışmalar

14.

Tez Adı:	Dâvûd-ı Halvetî ve Gülşen-i Tevhîd ü Tahkîk'i (İnceleme-Metin)
Yazar:	Abdulmecit İslamoğlu
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmanın birinci bölümünde Dâvûd-ı Halvetî'nin hayatı kalem alınmış olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ise eserin içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

2.1.3.2.11. 2009 Yılında Yapılan Çalışmalar

15.

Tez Adı:	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H. 1221 nolu Siyer-i Nebî'de Metin Minyatür İlişkisi
Yazar:	Melek Dikmen
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmanın birinci bölümünde Mustafa Darîr'in hayatı incelenmiş olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ise doküman incelemesi yöntemi kullanılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.12. 2010 Yılında Yapılan Çalışmalar

16.

Tez Adı:	Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Değişen Paradigmada Metafizik Farklılık Abdülhak Hâmid Tarhan
Yazar:	Kenan Mermer
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Zülfikar Güngör

Yapılan tez çalışmasının birinci bölümünde Abdülhak Hâmid Tarhan'ın hayatı kaleme alınarak anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

17.

Tez Adı:	Hâce Muhammed Lutfî Efendi'nin Şiirlerinde Dinî ve Tasavvufî Unsurlar
Yazar:	Ayşe Farsakoğlu
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Turgut Karabey

Çalışmada Hâce Muhammed Lutfî'nin yaşadığı dönemin şartları incelenerek iz sürme araştırmaları deseni; hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ayrıca eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi veri toplama yöntemiyle durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.13. 2011 Yılında Yapılan Çalışmalar

18.

Tez Adı:	Türk Edebiyatında Manzum Akâidnâmeler İnceleme Metin
Yazar:	Ali İhsan Akçay
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada betimsel analiz yöntemi kullanılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

19.

Tez Adı:	Hindî Mahmud Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Kısas-ı Enbiyâ'sının Tenkidli Metni
Yazar:	Ahmet Karataş
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hasan Aksoy

Çalışmada Hindî Mahmud'un hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; *Kıyas-ı Enbiyâ* adlı eserinin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.14. 2013 Yılında Yapılan Çalışmalar

20.

Tez Adı:	Divan Şiirinde Lafzî Âyet ve Hadis İktibasları
Yazar:	Reyhan Keleş
Üniversite:	Atatürk Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Naci Okçu

Çalışmada betimsel analiz veri toplama yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.15. 2014 Yılında Yapılan Çalışmalar

21.

Tez Adı:	Türkülerimizde Dinî Motifler TRT Repertuarı Kapsamında
Yazar:	Şerife Nihal Zeybek
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Yılmaz

Çalışmada içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

22.

Tez Adı:	Kefevî Tekkesi Şeyhi Ali Vasfî Efendi Hayatı Sanatı ve Eserler
Yazar:	Hasan Gökçe
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mustafa Uzun

Çalışmada Ali Vafî Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; eserlerin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.16. 2015 Yılında Yapılan Çalışmalar

23.

Tez Adı:	Abdurrahmân Sâmî'nin Dört Eseri Dîvân, Mevlîd, Mir'ât-ı Eyyâm, Nâme-i Muharrem (İnceleme-Metin)
Yazar:	Naciye Kaya
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmanın birinci bölümünde Abdurrahmân Sâmî'nin hayatı kaleme alınmış olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise doküman incelemesi ile içerik analizi yapılmıştır. Kullanılan desen ise durum çalışmasıdır.

24.

Tez Adı:	Ali Geylânî'nin Kitâb-ı Lü'lü'ül-Meknûn ve Leylî vü Mecnûn Adlı Eserinin Tahlili ve Tercümesi
Yazar:	Mehmet Ünal
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Aliye Yılmaz

Çalışmada iki nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Bunlar; anlatı araştırması ve durum çalışması desenleridir.

25.

Tez Adı:	Âşık Çelebi Terceme-i Ravzatü's-Şühedâ (İnceleme-Metin)
Yazar:	Kenan Özçelik
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada Âşık Çelebi'nin hayatının kaleme alındığı bölümde anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

26.

Tez Adı:	Şemseddîn Sivâsî Dîvânı (İnceleme-Metin)
Yazar:	Fatih Ramazan Süer
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada Şemseddîn Sivâsî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmada *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılmış olup durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

2.1.3.2.17. 2016 Yılında Yapılan Çalışmalar

27.

Tez Adı:	Okçuzâde Mehmed Şâhî'nin Ahsenü'l-Hadîs'i (İnceleme-Metin)
Yazar:	Yılmaz Öksüz
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmanın birinci bölümünde müellifin hayatı kaleme alınmış olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.18. 2017 Yılında Yapılan Çalışmalar

28.

Tez Adı:	17. Yüzyıl Türk Şiirinde Tasavvuf Telakkisi
Yazar:	Murat Vanlı
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Zülfikar Güngör

Çalışmada Tasavvuf tarihi seyrinin incelendiği bölümde iz sürme araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise 17. yüzyıl şairlerinin hayatları kaleme alınarak anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

29.

Tez Adı:	Süleyman Giryânî'nin Necmü'l-Kulûb'u (İnceleme-Metin)
Yazar:	Seydi Kiraz
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada “*Kültürümüzde ve Edebiyatımızda Hz. Ali*” başlıklı bölümde betimsel analiz yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır. Ardından birinci bölümde Süleyman Giryânî'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Necmü'l-Kulûb* adlı eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

30.

Tez Adı:	Tulû'î'nin Paşa-nâme'si (İnceleme-Metin)
Yazar:	Ozaj Suliman
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Yard. Doç. Dr. M. Murat Yurtsever

Çalışmada “*XVII. Yüzyılın Siyasî ve Kültürel Tarihine Genel Bir Bakış*” adlı başlıkta iz sürme araştırması deseni; “*Tulû'î'nin Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği*” adlı başlıkta anlatı araştırması deseni, “*Tulû'î'nin Paşa-nâme'sinin İncelemesi*” adlı başlıkta ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

31.

Tez Adı:	Türk-İslam Edebiyatında Manzum Kırk Hadisler (İnceleme-Metin)
Yazar:	İdris Söylemez
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Araştırmacının çalışmasında betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.19. 2018 Yılında Yapılan Çalışmalar

32.

Tez Adı:	Mehmet Şemseddin Ulusoy'un Eş'âr-ı Şemsî Adlı Dîvân'ı (İnceleme-Metin)
Yazar:	Mustafa Efe
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmanın giriş bölümünde Mehmet Şemseddin Ulusoy'un yaşadığı dönem incelenmiş olup iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Ardından çalışmada müellifin hayatı kaleme alınarak anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Eş'âr-ı Şemsî* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

33.

Tez Adı:	XVII. Yüzyıl Dîvânlarında Nasihat
Yazar:	Esmâ Polat
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Abdülmecit İslamoğlu

Çalışmada öncelikle XVII. yüzyıl genel olarak incelenmiş olup durum çalışması deseni kullanılmıştır. Ardından XVII. yüzyıl şairlerinin hayatları incelenerek anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

34.

Tez Adı:	Uşşâkî'nin Yenbû-ı Hikmet Adlı Eseri (İnceleme-Metin)
Yazar:	Kübra Yılmaz
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Çalışmada Uşşâkî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; *Yenbû-ı Hikmet* adlı eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi ve doküman incelemesi yöntemi bir arada kullanılmış olup aynı zamanda durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.20. 2019 Yılında Yapılan Çalışmalar

35.

Tez Adı:	Dinî Dergilerdeki Manzumelerin Muhteva İncelemesi (1908-1928)
Yazar:	Tuğba Özen
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada doküman incelemesi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

36.

Tez Adı:	Dîvân-ı Hikmet'te Manevî Ayet İktibasları
Yazar:	Alper Ay
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmanın giriş bölümünde Hoca Ahmet Yesevî'nin hayatı kaleme alınmış olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

37.

Tez Adı:	Kuyucu Murâd Paşa'nın Celâlî Seferi Üzerine Bir Mesnevi Fûrûğî'nin Siyâveş-Nâme'si (İnceleme-Metin)
Yazar:	Olca Kocatürk
Üniversite:	Uludağ Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Bilal Kemikli

Çalışmada öncelikle müellifin hayatı kaleme alınarak anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

38.

Tez Adı:	Son Dönem Melâmîliği Şairlerinden Ali Örfî'nin Hayatı ve Eserleri (İnceleme-Tahlil-Metin)
Yazar:	Oğuz Yılmaz
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Murat Sarıcık Prof. Dr. Bilal Kemikli

Yapılan tez çalışmasında öncelikle son dönem Melâmî şairlerinin ve Ali Örfî'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından *Şerh-i Dîvân-ı Sâlih Lütîfî ve Dîvân-ı Ali Örfî* adlı eserlerin içerik analizleri yapılarak durum çalışması desenlerinin kullanılmıştır.

39.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatı'nda Hz. Fatıma
Yazar:	Atila Gökdemir
Üniversite:	Süleyman Demirel Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Melek Dikmen

Çalışmada Hz. Fatıma'nın hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması; eserlerin incelendiği bölümde ise betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.21. 2020 Yılında Yapılan Çalışmalar

40.

Tez Adı:	Kastamonulu Sofuzâde Mehmet Tevfik Efendi'nin Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dinî Edebiyatla İlgili Şiirleri
Yazar:	Dilek Yılmaz
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada öncelikle Sofuzâde Mehmet Tevfik Efendi'nin hayatı kaleme alınarak anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Ardından şiirleri incelenerek durum çalışması deseni kullanılmıştır.

41.

Tez Adı:	Türk İslâm Edebiyatında Manzum Nasihat-nâmeler ve Uralı Ya'kûb Oğlu Hüseyin'in Miftâh-ı Cennet'i
Yazar:	Ayşe Parlakkılıç Mucan
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada öncelikle Urlalı Ya'kûb Oğlu Hüseyin'in hayatı kaleme alınarak anlatı araştırması deseni kullanıldığı tahmin edilmektedir. *Miftâh-ı Cennet* adlı eser içerik analizi ile incelenmiş olup durum çalışması deseni kullanılmıştır.

42.

Tez Adı:	Sarı Abdullah Efendi'nin Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî'si, I. Cilt (İnceleme-Metin)
Yazar:	Milad Salmani
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin Ayçiçeği

Çalışmada öncelikle Sarı Abdullah Efendi'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni; ardından eser incelenerek doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

43.

Tez Adı:	Sultan I. Ahmed Dönemine Ait Bir İhyâ Tercümesi: Yenâbî'ü'l-Yakîn Fî İhyâ'i 'Ulûmi'd-Dîn (İnceleme – Metin)
Yazar:	Yasin Karakuş
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin Ayçiçeği

Çalışmada eserin müellifi olan Şeyhülislâm Bostanzâde Mehmed Efendi'nin hayatı incelenerek anlatı araştırması deseni; eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

44.

Tez Adı:	Vak'anüvîs Tarihlerinde Edebî Muhtevâ
Yazar:	Duygu Kayalık Şahin
Üniversite:	Marmara Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Ahmet Karataş

Tez çalışmasında Na'imâ'nın, Hâkim Efendi'nin, Âsım Efendi'nin ve Es'ad Efendi'nin hayatları incelenmiş olup anlatı araştırması deseni; eserlerin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

2.1.3.2.22. 2021 Yılında Yapılan Çalışmalar

45.

Tez Adı:	Bursalı Murâdî Hayatı, Eserleri ve Ledün-nâme Adlı Mesnevîsi
Yazar:	Harun Dikkaya
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hikmet Atik

Çalışmada öncelikle Türk Edebiyatı'nda Hızır kavramı araştırılarak betimsel analiz yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır. Ardından Bursalı Murâdî'nin hayatı kaleme alınarak anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında ise *Ledün-nâme* adlı eserin içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

46.

Tez Adı:	Dini Tarihi Kaynaklı Olağanüstü Anlatıların Dini Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi ve Hz. Ali Cenknemeleri'nin İncelenmesi
Yazar:	Osman Zahit Şener
Üniversite:	Erciyes Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Çavuşoğlu

Araştırmacı çalışmasında betimsel analiz yöntemini ile durum çalışması desenini kullanılmıştır.

47.

Tez Adı:	Dîvân-ı Âsî (İnceleme-Metin)
Yazar:	Aynur Kurt
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada Âsî'nin yaşamış olduğu dönemin şartlarının incelendiği bölümde iz sürme araştırması deseni; hayatının incelendiği bölümde ise anlatı araştırması deseni kullanıldığı tahmin edilmektedir. *Dîvân*'ın incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

48.

Tez Adı:	Modern Türk İslam Edebiyatında Nostalji -1980 Sonrası Roman ve Hikâye Örneği
Yazar:	Tanyu Yağmur Çil
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada örneklem grubu olarak alınan yazarların hayatlarının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; roman ve hikâyelerin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

49.

Tez Adı:	Muhammed b. İbrahim'in Manzum Şir'atü'l-İslam Tercümesi (Şir'a-i Manzume) (İnceleme - Tenkitli Metin)
Yazar:	Necati İşler
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Zülfikar Güngör

Çalışmada Muhammed b. İbrahim'in hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması, eserinin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

50.

Tez Adı:	Müstakim-zâde Süleyman Sa'deddin Efendi'nin Kânûnu'l-Edeb Tercümesi (Tahkik 3. ve 4. Cilt)
Yazar:	Abdullah Muaz Güven
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada yalnızca durum çalışması deseni kullanılmıştır.

51.

Tez Adı:	Salâhî'nin Dîvân'ı ve Nuhbetü'l-Emsâl'i (İnceleme-Metin)
Yazar:	Davut Ertem
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Hikmet Atik

XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında siyasî ve edebî durumun incelendiği bölümde iz sürme araştırması deseni, Salâhî'nin hayatının incelendiği bölümde ise anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Nuhbetü'l-Emsâl* adlı eserin incelendiği bölümde ise içerik analizi yapılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

52.

Tez Adı:	Sirâcî Divânı (İnceleme-Metin)
Yazar:	Maruf Çakır
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Doç. Dr. Yusuf Yıldırım

Çalışmada Sirâcî'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Dîvân* incelemesinin yapıldığı bölümde ise içerik analizi deseni kullanılarak durum çalışması deseni kullanılmıştır.

53.

Tez Adı:	Şifâî Mehmed Dede'nin Mesnevî Şerhi (İnceleme-Metin)
Yazar:	Halim Yar
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Akkuş

Çalışmada Şifâî Mehmed Dede'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Mesnevî Şerhi*'nin incelemesinin yapıldığı bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

54.

Tez Adı:	Türk İslâm Edebiyatında Sözlük Yapım Çalışmaları ve Müstakîm-Zâde'nin Kânûnû'l-Edeb Tercümesi (Tahkik 1. ve 2. Cilt)
Yazar:	Mehmet Öztürk
Üniversite:	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Yılmaz

Çalışmada “*Türk- İslâm Edebiyatı Kültüründe Sözlük Geleneği*”nin incelendiği bölümde etnografik araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmanın devamında Müstakîm-Zâde'nin hayatı kaleme alınmış olup anlatı araştırması deseni kullanılmıştır. *Kânûnû'l-Edeb Tercümesi* adlı eserin incelendiği bölümde ise durum çalışması deseni kullanılmıştır.

55.

Tez Adı:	Cerrâhîlik'te Türk Din Mûsikîsi Geleneği ve Tekke Mûsikîsinin Kültürel Devamlılığı
Yazar:	Mustafa Asım Akkuş
Üniversite:	Cumhuriyet Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Âlim Yıldız

Çalışmada Cerrâhîlik'in tarihsel süreci incelenerek iz sürme çalışması deseni; Cerrâhî bestekârların hayatlarının incelendiği bölümde ise anlatı araştırması deseni kullanıldığı öngörülmüştür.

56.

Tez Adı:	Sarı Abdullah Efendi'nin “Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî'si, II. Cilt (İnceleme-Metin)
Yazar:	Nesibe Kablander
Üniversite:	İstanbul Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Ali Öztürk

Çalışmada Sarı Abdullah Efendi'nin hayatının incelendiği bölümde anlatı araştırması deseni; eserlerinin incelendiği bölümde ise doküman incelemesi yöntemi ile durum çalışması deseni kullanılmıştır.

57.

Tez Adı:	Türk İslam Edebiyatı'nın Kavramsal Analizi: Kapsam, Sınırlar ve Tartışmalar
Yazar:	Nesrin Aydın Satar
Üniversite:	Ankara Üniversitesi
Danışman:	Prof. Dr. Zülfikar Güngör

Yapılan çalışmada durum çalışması ve fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır.

2.1.4. Türk İslâm Edebiyatı Alanında Yapılan Tez Çalışmalarının Desenlerine Göre Sınıflandırılması

Tablo 7'de alanda yapılmış olan lisansüstü tez çalışmalarında kullanılan desenlerin istatistikî sonuçları verilmiştir. Tablo 7'ye göre çalışmalarda 195 yüksek lisans 34 doktora olmak üzere en fazla anlatı ve durum deseninin birlikte kullanıldığı tespit edilmiştir. Durum çalışması deseni tek başına 74 yüksek lisans 10 doktora olmak üzere 85 çalışmada; anlatı araştırması deseni ise 8 yüksek lisans tezinde kullanılmıştır. Anlatı araştırması, durum çalışması ve iz sürme araştırmaları desenleri ise 20 yüksek lisans 8 doktora tezinde birlikte kullanılmıştır.

Tablo 7. Türk İslâm Edebiyatı Alanında Yapılan Tez Çalışmalarının Desenleri

	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Anlatı	8	0	8
Durum	74	11	85
Anlatı+ Durum	195	34	229
Anlatı+ Durum+ İz sürme	20	8	28
Durum+ İz sürme	5	1	6
Durum+ Etnografi	2	0	2
Anlatı+ İz sürme	0	1	1
Anlatı+ Durum+ İz sürme+ Etnografi	1	0	1
Anlatı+ İz sürme+Söylem	1	0	1
Anlatı+ Durum+ Etnografi	0	1	1
Durum+ Fenomenoloji	0	1	1

SONUÇ

Yaptığımız bu çalışmada nitel araştırma yönteminin sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Bir bilimsel çalışmada izlenen metodun çalışmanın yöntem bölümünde ortaya koyulması esastır. Araştırma kapsamında öncelikle Türk İslam Edebiyatı bilim dalının İlahiyat Fakültesi'ndeki geçmişi incelenmiştir. Araştırmanın ilk bölümünde Türk İslâm Edebiyatı alanında kullanılan yöntemlere yer verilmiştir. Bu araştırma kapsamında 306 yüksek lisans ve 57 doktora olmak üzere toplam 363 tez incelenmiştir. Tezler 1984 ve 2021 yılları arasında yapılmış olan çalışmalardır. Hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinin sayısı her geçen yıl artmıştır. Bunun sebebi olarak alanda çalışan akademisyen ve öğrenci sayısının artması söylenebilir. En az tezin yapıldığı yıllar 1984 ve 1992 yıllarıdır. En çok tez çalışması ise 2019 yılıdır. Ülkemizde bu alanda en çok lisansüstü tez çalışması bulunan kurumlar Marmara ve Ankara Üniversiteleri İlahiyat Fakülteleri'dir.

Türk İslâm Edebiyatı alanında yapılmış olan lisansüstü tezler konularına göre biyografik, kavram incelemesi, metin incelemesi, tercüme- Osmanlıca metinler- transkripsiyon- edisyon kritik ve Türk İslâm Edebiyatı türleri olmak üzere beş başlık altında ele alınmıştır:

- a) Biyografik: Eser sahibinin hayatının anlatıldığı bölümleri içeren tez çalışmaları bu başlık altında ele alınmıştır. Çalışmanın başlığında veya içeriğinde “(...) Hayatı/ Eserleri/ Şahsiyeti” gibi ifade bulunan çalışmalar örnek verilebilir. Örneğin; *“Za'fî-i Gülşeni Hayatı, Eserleri, Edebi Şahsiyeti ve Dîvânı'nın İncelenmesi”*
- b) Kavram İncelemesi: Bir kavram üzerine araştırma yapılan konulardır. Bu kavramlar araştırılırken bazen bir bazen de birden fazla eserde tarama yapılmıştır. Bu konu başlığına giren çalışmalarda araştırma yapılacak kavram çalışmaya başlamadan önce belirlenmiş olmalıdır. Örneğin; *“16. Yüzyıl Aşk Mesnevîlerinde Ayna”*.
- c) Metin İncelemesi: Eserin tamamının incelemeye tabî tutulduğu çalışmalardır. Bu çalışmalarda eserde geçen kavram ve konuların analizi yapılmıştır. Çalışmanın başlığında ve “(...) Dinî ve Tasavvufî Unsurlar, İnceleme- Metin, Muhteva,

Tahlil” ifadeleri bulunan tezler bu başlığa dâhil edilmiştir. Örneğin; “*Sûzî Divânı’nın Dinî ve Tasavvufî Tahlili*” .

- d) Tercüme- Osmanlıca Metinler– Transkripsiyon- Edisyon Kritik: Yazma veya matbu eserin nüshalarının incelendiği, tercümesinin veya transkripsiyonunun yapıldığı araştırmalar bu başlığa dâhil edilmiştir. Çalışmanın başlığında “(...) Edisyon Kritiği, İnceleme- Metin, Metin- Muhteva-Tahlil, Tenkitli Metin” bulunan çalışmalar bu konuya girmektedir. Örneğin; “*Türk İslâm Edebiyatında Sözlük Yapım Çalışmaları ve Müstakîm-zâde’nin Kânûnü’l-Edeb Tercümesi (Tahkik 1. ve 2. Cilt)*”.
- e) Türk İslâm Edebiyatı Türleri: Dinî Tasavvufî Edebiyatında kullanılan edebî türler hakkında bilgi veren çalışmaları içeren konu başlığıdır. Bu konu başlığına giren çalışmaların bazen başlığında bazen de içeriğinde edebî türden bahsedilir. Başlığında türünü ifade edene örnek olarak “*Türk-İslâm Edebiyatında Manzum Kırk Hadisler (İnceleme-Metin)*” adlı çalışma verilebilir. İçeriğinde edebî türü açıklayan çalışmaya örnek olarak ise “*Hacı Nûreddîn Efendi ve Hüseyin’in Makteli Adlı Eseri*” adlı çalışma söylenebilir.

249 yüksek lisans ve 44 doktora tezi olmak üzere en fazla biyografi konusunda araştırma yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmalarda eser ve yazarının hayatı ele alınması sebebiyle en çok biyografi konusunun çalışıldığı söylenebilir. Ayrıca Cumhuriyet öncesi dönem eserlerinde transkripsiyon çalışmaları yoğunluktadır. Kavram incelemesi ve Türk İslâm Edebiyatı türleri konularındaki çalışmaların sayıca az olması, tercüme veya transkripsiyon çalışmalarına daha fazla öncelik verilmesiyle ilgili olabilir. Türk İslâm Edebiyatı alanında tez çalışmalarının başlıklarının analizinde en sık geçen kelimelerin “metin” ve “inceleme” olduğu tespit edilmiştir. Alanda yapılan lisansüstü tezlerden hareketle yazılı eserlerin incelenmesi büyük bir önem arz etmektedir.

Türk İslâm Edebiyatı alanında yapılan lisansüstü tezlerin tümü nitel yöntemle dayalı araştırmalardır. Bu araştırmaların içerisinde bir veya birden fazla desen kullanılmıştır. Desen; çalışmanın kurgulanmasına yardımcı olan unsurdur. Çalışmanın deseni, içeriğe göre şekillenmektedir. Bir çalışmada birçok konunun olması sebebiyle birden fazla desen kullanılabilir. Bu durum nitel araştırmanın, araştırmacıya esneklik sağlayan yönüdür. Bu çalışmada incelenen lisansüstü tezlerde, nitel araştırma desenlerinden en fazla *anlatı araştırması ve durum çalışması*nın bir arada kullanıldığı

tespit edilmiştir. Bu durum biyografik ve metin inceleme çalışmalarının sayıca fazla olmasıyla açıklanabilir. Çünkü biyografik çalışmalarda anlatı araştırması deseni; metin inceleme, transkripsiyon, metin tahlili ve tetkiki, tercüme çalışmalarında durum çalışması deseninin kullanılmasının uygun olduğu söylenebilir. Eser incelemelerinde veya yazar/şair hayatlarının incelendiği bölümlerde, dönemin şartlarına değinildiği için iz sürme araştırmaları deseni kullanılmıştır. Ayrıca kullanılan desenler arasında söylem analizi ve fenomenolojik desenleri birer kez kullanılmıştır. Kültür incelemesi yapılan çalışmalarda ise etnografik desen kullanılmıştır. Türk İslâm Edebiyatı alanında yapılmış olan tezlerde tespit edilen nitel araştırma desenleri bunlardır.

Alanda çalışma yapacaklar için farklı desenlerin kullanılması ve araştırmanın yöntem bölümünde çalışmaya ait yöntem ve deseninin açıklanması önem arz etmektedir. Çalışmalar YÖK Tez veri tabanına kaydedilirken dizin ve konu başlıklarının hatalı girilmemesine dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Naciye, “Eylem Araştırması: Eğitimsel Uygulamaları İyileştirme ve Değiştirmede Kullanılacak Bir Yöntem”. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 36(36), 2003, 474-89.
- Aydın, Satar, Nesrin, *Türk İslam Edebiyatı’nın Kavramsal Analizi: Kapsam, Sınırlar ve Tartışmalar*, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2021.
- Baltacı, Ali, “Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?” *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5(2), 2019, 368-88. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>.
- Baş, Mehmet Şamil, “Bir İlahiyat Bilim Dalı Olarak Türk- İslâm Edebiyatı”, *İslamî İlimler Dergisi*, 14 (2), 2019, 9-26.
- Baş, Türker, ve Ulun Akturan, *Nitel Araştırma Yöntemleri NVivo 7.0 ile Nitel Veri Analizi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S., Demirel, F., *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (27. bs), Pegem Akademi, Ankara 2019.
- Creswell, John W., *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*, (Çeviren Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir). (5. bs), Siyasal Kitabevi, Ankara 2020.
- Çelik, Hilal ve Ekşi, Halil. “Söylem Analizi” *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, sy 27, 2013, 99-117.
- Emre, İsmet, *Edebiyat Bilimi Teoriler- Yöntemler- Uygulamalar*, C. 1, Anı Yayıncılık, Ankara 2012.
- Genç, İlhan, *Edebiyat Bilim(Kuramlar- Akımlar-Yöntemler)*. Şûle Yayınları, İstanbul 2008.
- Glesne, Corrine, *Nitel Araştırmaya Giriş*, (Çeviren Ali Ersoy ve Pelin Yalçinoğlu), Anı Yayıncılık, Ankara 2015.

- Güngör, Berkan. “Söylem Yaklaşımı Üzerine Bir Kavram Çalışması ve Eleştirel Söylem
- İlgar, M. Zeki, ve İlgar, Semra Coşgun, “Nitel Bir Araştırma Deseni Olarak Gömülü Teori (Temellendirilmiş Kuram)”. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 2013, 197-247.
- Karagöz, Yalçın, *SPSS-AMOS- META Uygulamalı Nicel-Nitel-Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2021.
- Kıral, Bilgen, “Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi”. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 2020, 170-89.
- Merriam, Sharan B. *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. Çeviren Selahattin Turan, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2018.
- Özcan, Nesrin, “Nitel Araştırma Yöntemlerinden İz Sürme (Tracer) ve Kan Transfüzyonu Sürecinde Bir Uygulama Örneği”. *Journal of Health Services and Education*, 2(2), 2018, 58-65. <https://doi.org/10.26567/JOHSE.201825015>
- Patton, Michael Quinn, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, (Çeviren Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir), (2. bs), Pegem Akademi, Ankara 2018
- Saban, Ahmet, “Lisansüstü Öğrencilerin Nitel Araştırma Metodolojisine İlişkin Algıları”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 2007, 469-485.
- Say, Ömer, “20. Yüzyılda Yaşanan Sosyal Değişme Dinamikleri ve Kültürel Çözümlemeler Açısından Küreselleşme”, *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 28, 2011, 61-76.
- Subaşı, Münevver ve Okumuş, Kübra, “Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2) , 2017, 419-426.
- Yıldırım, Ali, Şimşek Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. bs), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- Yıldız, Alim, “İlahiyat Fakülteleri Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalları’nda Yapılan Çalışmalar”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 5(9), 2007, 549-88.
- Yurdakul, I. K., Çolak, C., Yaman, N. D., *Nitel Veri Analizinde Adım Adım NVido Kullanımı*, Anı Yayıncılık, Ankara 2016.
- sozluk.gov.tr (Erişim Tarihi: 08.08.2022)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Tansu ÇİNİCİ
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	
Y. Lisans Öğrenimi	
Bildiği Yabancı Diller	
İş Deneyimi	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	